Art unlimited

İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR, PARA İLE SATILMAZ, TEMMUZ-AĞUSTOS 2021, SAYI 84, KAPAK: ÇİĞDEM SİMAVİ, FOTOĞRAF: YUSUF SEVİNÇLİ

ÇİĞDEM SİMAVİ
Merve Akar Akgün, Ekim ayında sanatçı kadınları odağına alan büyük bir sergi açmaya hazırlanan Simavi ile sanat üzerine konuştu

FEMİNİZM VE SANAT
Elif Dasdarlı ve Melis Cin sanat dünyasında neden hâlâ kadınların erkeklere göre daha az görünür olduklarını sorguluyorlar

YAZ SERGİLERİ
Selin Çiftci İstanbul'da önümüzdeki iki ay boyunca ziyaret edebileceğiniz sergileri sanatçılar ve küratörlerle konuşarak bir araya getirdi

KIVRIM
İlker Cihan Biner köşesinde bu defa *Meram* başlığı altında kendi kişisel haritasından yola çıkarak kafasını meşgul eden sorular etrafında dolaşıyor

BORN IN LE BRASSUS

AUDEMARS PIGUET

Le Brassus

Proud Partner of Art | Basel

RAISED AROUND THE WORLD

AUDEMARS PIGUET BOUTIQUE İSTANBUL : MİM KEMAL ÖKE CADDESİ, NİŞANTAŞI

EDİTO

Sylvia Rivera evinde, 1996. Valerie Shaff izniyle

Merhaba,

Art Unlimited dergisi için yazdığım ilk yazı bundan 12 sene önce yayımlandı ve -tahmin edeceğiniz üzere- benim için önemi çok büyük. O zamanlar Paris'te yaşıyor, okuyor ve çalışıyordum. 20'li yaşlarımın başında tüm boş vakitlerimi sergi görerek, okuyarak ve şarap içerek değerlendirmiş olmamı bugün güzel bir tatmin duygusuyla birlikte hatırlıyorum. Şimdi dönüp bakınca diyorum ki, belki de bana verilen -ve neden verildiğini henüz anlayamadığım- bu kısacık ömrün en gamsız yıllarını yaşıyormuşum...

O dönem Beaubourg'da bir sergi vardı: *elles@centrepompidou*. Sergiden çıkar çıkmaz oturup Nil Yalter'in hayatını hatmetmiştim. Farklı disiplinlerden ve coğrafyalardan gelen kadınları, 20. ve 21. yüzyılın yazılmakta olan sanat tarihinin merkezine yerleştiren bu sergiden çok etkilenmiştim. Nitekim Art Unlimited için yazdığım ilk yazı da 150 sanatçı kadının 350 yapıtının yer aldığı bu sergi üzerineydi...

Bugün pandeminin etkilerini azalttığı bir yaz mevsimine adım atarken bütün pozitif enerjileri toplayarak hazırladığımız bu sayıda yalnızca kadın suretlerine yer vermeye karar verdiğimizde aklıma işte bu sergi geldi. Bir kadınlık kutlaması olarak tanımlayabileceğimiz içeriğimiz Çiğdem Simavi'nin Ekim ayında Meşher'de açılacak büyük bir sanatçı kadınlar sergisi müjdesiyle perçinlendi.

Kadınların sanat tarihindeki yerlerine bakarken aynı zamanda bugün faal olarak peşinde oldukları, kendilerine amaç edindikleri konuları da ortaya koymak istedik. Çok soru sorduk, çok görüş aldık... Her zaman olduğu gibi radarımıza giren sergileri sayfalarımıza taşıdık.

Cinsiyet politikalarının çokça tartışıldığı bir dönemde kutlama engelleriyle kuşatılmış bir Onur Haftası'na denk gelen matbaa öncesi sürecimiz derin düşüncelerle geçti. LGBTİQ+ hakları hareketinin önde gelen New Yorklu ikonik trans birey Sylvia Rivera'yı hatırlayarak cinsiyet kimliğini kadın olarak tanımlayan herkese yer verdiğimiz yaz sayımızı keyifle okuyacağınızı ümit ediyoruz.

Bu arada, eğlenmek, kutlamak bir yana, belirtmek isterim ki her daim cinsiyet stereotiplerinin ötesinde bir dünyanın savunucusuyuz.

Çünkü aşk aşktır.

—Merve Akar Akgün

İÇİNDEKİLER

18 Kıvrım
İlker Cihan Biner

20 Feminizm ve sanat ilişkisinde kamusallık, mekân ve estetik
Elif Dasdarlı&Melis Cin

27 Sanata yön verenler
Merve Akar Akgün

84 Sanatsever bir toplum olabilmek
Merve Akar Akgün

93 Yaz sergileri
Selin Çiftci

94 Jennifer İpekel

96 Aslı Dinç

98 Deniz Pasha

100 Emel Kurhan

102 Larissa Araz

104 Maude Maris

106 Kübra Uzun

108 Ulya Soley

112 Eda Çekil'in sergisi üzerine...
Elif Dasdarlı&Melis Cin

116 Bir başkası için ben kimim?
Melis Golar

DAHA
ÜNLÜ & Co

Seçkin Pirim "Bütün", 2019 Pleksigloss üzerine metalik oto boyası

Yatırım Sanatı

ÜNLÜ & Co'nun finans dünyasındaki 25 yıllık deneyimi, çok özel bir hizmet anlayışı ile yanınızda.
DAHA Yatırım Danışmanlığı olarak bir sanatçı titizliği ve özgünlüğü ile ürettiğimiz
size özel varlık yönetimi çözümleri ile hizmetinizdeyiz.

www.unlumenkul.com | 0 (212) 367 37 77

unlimited

ART UNLIMITED
Yıl: 13 Sayı: 64

Genel yayın yönetmeni
Merve Akar Akgün
merve@unlimitedrag.com

Reklam ve proje direktörü
Hülya Kızılırmak
hulyakizilirmak@unlimitedrag.com

Yazı işleri müdürü
Selin Çiftci

Fotoğraf editörü
Elif Kahveci

Gösteri sanatları editörü
Ayşe Draz Orhon

Architecture Unlimited
Sena Altundağ

Design Unlimited
Liana Kuyumcuyan

Katkıda bulunanlar
Melis Cin, Elif Dasdarlı, Berk Kır, Necmi Sönmez

Tasarım
Vahit Tuna

Tasarım ve uygulama
Ulaş Uğur

Stajyerler
Yasemin Güney Erten, Tilbe Şevval Yıldırım

Baskı
SANER MATBAACILIK
Litrosyolu 2. Matbaacılar Sitesi
2BC3/4 Topkapı-İstanbul
0212 674 10 51
info@sanermatbaacilik.com

Unlimited Publications
İletişim Adres
Meşrutiyet Cad. 67/1 34420
Tepebaşı, Beyoğlu, İstanbul
info@unlimitedrag.com
@unlimited_rag

Yayın sahibi
Galerist Sanat Galerisi A.Ş.
Meşrutiyet Cad. 67/1 34420
Tepebaşı, Beyoğlu, İstanbul

İki ayda bir, yılda altı kez yayımlanır.
Para ile satılmaz. Bütün yazıların
sorumluluğu yazarlarına aittir.
Yazı ve fotoğrafların tüm hakları
Unlimited'a aittir. İzinsiz alıntı yapılamaz.

ABONE OLUN,
SANATA DESTEK OLUN.

unlimitedrag.com/subscription

1 yıllık abonelik

Art **unlimited**

x 6 sayı

+

Yurtiçi 400 TL
Yurtdışı 800 TL

1 yıllık abonelik

Art **unlimited**
Architecture
Design

x 8 sayı

+

Yurtiçi 600 TL
Yurtdışı 1000 TL

Ödemelerinizi nakit ya da hesaba havale şeklinde yapabilirsiniz.

Hesap bilgisi
Garanti Bankası
Galatasaray Şubesi
TR44-0006-2001-6719-0006-2970-59
Galerist Sanat Galerisi A.Ş.

Havale yaparken açıklama kısmına UNLIMITED ABONELİK olarak belirtmenizi rica ederiz.

*Kimliklerini ulaştırdıkları takdirde öğrenciler ve öğretim üyelerine %20 indirim uygulanır.

İletişim
info@unlimitedrag.com
Meşrutiyet Cad. No: 67/1
Beyoğlu, İstanbul, Türkiye

Le meilleur Etablissement

de cafés

Kouroucaféd ji

MEHMET EFFENDI
FILS

6me Exposition des produits Nationaux : Parmi les exposants, citons tout particulièrement le petit pavillon, très chic et très propre des :

Fils de Kouroukahvedji Mehmet Efendi.

Tout brille dans ce pavillon attrayant, les cuivres éblouissants, la toile cirée scintillante, et jusqu'aux grains de café torréfié au fond de leurs vases de cristal.

La prévenance des Frères Kouroukavedji Mehmet, leur affabilité, leur empressement à bien servir leur clientèle, sont l'apanage traditionnel de cette Maison turque, dont la probité et l'infatigable labeur en a fait la plus estimée et la plus importante de la place.

C'est autant à leurs qualités personnelles qu'à l'excellence des produits qu'ils mettent en vente que les frères Kouroukahvedji Mehmet Effendi ont acquis la renommée qui les consacre : **les Rois du Café** à Istanbul et dans toute la Turquie.

Achetez leurs produits sans crainte, parce qu'ils sont garantis purs sans mélanges, et toujours de la meilleure qualité.

Nous souhaitons la multiplication de pareilles Maisons turques en Turquie, qui par un labeur constant, une inlassable énergie, une probité continue, font honneur au commerce de notre pays.

Utiliser les produits de la Maison : KOUROUKAVEDJI MEHMET EFENDI MAHDUMLARI est pour chaque citoyen un devoir et un honneur.

KURUKAHVECİ
MEHMET EFENDİ
150 yıl

“Mehmet Efendi Mahdumları'nın müşterilerine daha iyi hizmet vermek için gösterdiği gayret, nezaket ve incelik, bu Türk firmasının geleneksel bir özelliği; güvenilirlikleri ve yorulmak nedir bilmez çabaları bu yeri çok değerli ve önemli kılıyor.”

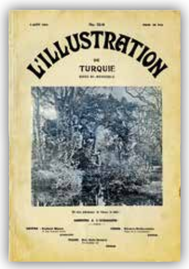

L'Illustration de Turquie, 1 Ağustos 1934, No. 13–14, s. 21.

D FOR DIVINE BLUE
#dresortgocek
dresortgocek.com
D|RESORT
Göcek

unlimited publications

2006 yılından bu yana devam eden kesintisiz yayıncılık
Artık çift dilli olarak kapınıza kadar geliyor
Abonelik detayları ve her gün yeni yazılar için
unlimitedrag.com

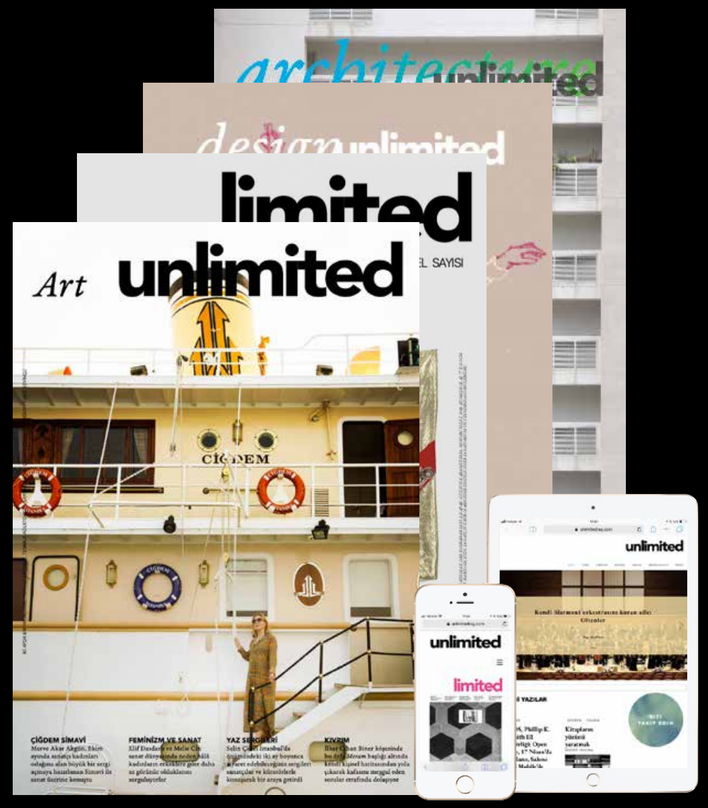

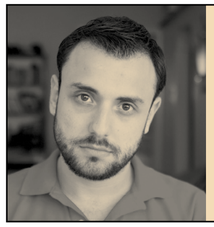

KIVRIM

İlker Cihan Biner

Ahmet Rüstem Ekici, *Put your hand on my shoulder*, 2018

Meram

0. "Hayata nasıl sanatsal biçim verilir?"*

Bu yazı bugüne kadar kaleme aldığım en zor yazılardan biri olabilir. Yaşadığım birkaç olay yazmama engel oluyordu. Toparlanmak iyice imkânsızlaşmışken ipleri yeniden ele almam gerektiğini hissettim.

İnsan ayağa kalkmaktan korkmamalı. Zayıf olduğunu düşündüğü noktaları tek tek tespit edebilmeli. Okunu tam da o cılızlaşan yerlerine atmalı.

Kolay süreçlerden bahsetmiyorum. Bedene yapışan yaralar kimi zaman yağ lekesi gibi büyüyüp nefessiz bırakır.

Yaklaşık üç sene önce kaybettiğim dostum Mert'in bir cümlesi hiç aklımdan çıkmaz: "Eskiden sökülerimi yamayla kapatırdım. Zamanla bu yamaların boş olduğunu anladım. Zevkle ve tiksintiyle sökülerime dokunmak bana haz veriyor."

Mert bu cümleleri ölmeden iki ay önce bana yazdığında neye uğradığımı şaşırmıştım. Üzülmüştüm. Sanki Mert bir şeylerin haberini verir gibiydi. Bu durum üzerine sıkça konuşurduk. Elbette dostumla yaşadıklarımın detaylarına girmeyeceğim. Fakat hayata dair her zaman şunu düşünürüm: Travmatik olayların izlerine tekrar bakabilmek insanda başka türlü bir karanlığa kapı açma riski taşır. Oysa boğucu, kederli duygular kapımızda belirdiğinde insan kaçıp gitmeyi bilebilmeli.

Peki nasıl ve nereye kaçmalı?

1. "Heykellerimi gökyüzüne karşı diktim bile."*

Babam hukuk fakültesine gitmeme karar verdiğinde bir boşluk hissine kapıldığımı hatırlıyorum. Avukat olmak zorundaydım. Kaçacak yerim yoktu.

Kendimi çaresiz hissetmiştim. Paralı bir okulda hukuk eğitimi almak kimisine göre şans iken benim kâbusum olmuştu.

Babam üniversiteye gitmeden önce bana şöyle demişti: "Avukat ol. Ben savcı olmanı isterim. Belediye başkanı, kaymakam bile savcının odasına girerken ceketini ilikler."

Artık babamın rüyalarına yakalanmıştım. Onun benim için çizdiği çerçevede kalmam gerekti. Kıbrıs'a adım attığım o ilk günü hiç unutmam. İçimde bir şeylerin kaynadığını anımsıyorum. Bürokratik, aynı zamanda sınıfsal bir konuma sahip ve ataerkil düzenlemelerle yoğrulmuş hukuk dünyasının çukuru bana göre değildi.

Yanlış anlaşılmasın. Mutlak doğrunun temsilcisi değilim. Kendimin merkezde olduğu bir dünyadan söz etmiyorum. Kahraman olmaktan da hiç hazzetmem.

İnsan kendi yaşamının çerçevesini değiştirirken hatalar yapar. Tıkanıklıklar yaşar. Bir kaos havası her zaman kaçınılmazdır.

Yanlış yapmaktan korkmadığım gibi aile içinde adaletsizliğe maruz kaldığımı hissettiğim için babamın lider konumunu, milliyetçi politik duruşunu sürekli sorgulamak kendi yaşamımda ciddi değişimlere yol açtı. Üniversite yıllarında ulusalcı, siyasal İslamcı politik konumlara saldırmaktan hiç korkmadım. Devletin kutsallığı veya vatanın, milletin bölünmez bütünlüğü gibi klişeleri uzun süreler sorgulamaktan çekinmedim.

Yaşadığım coğrafyada kimsenin askeri olmayacağımı biliyordum. Babamla olan kavgada güçlendiğimi hissetmek bana iyi gelmişti.

Fakat yaşadığım dünya babamdan ibaret değildi. Bazı arkadaşlarımın vicdani ret davalarına katıldığımda bunu net olarak hissetmiştim. Hrant Dink'in ölümüyle beraber devletin iktidar ağının babamın beni yakışından daha şiddetli yaktığını gördüm.

O dönemler hayatta kendi konumumu sorgulamak, durduğum yeri tartmak açısından olduğu kadar başkalarının cehennem olduğu konusunda beni etkileyen Sartre gözümde peygamber gibiydi.

Tüm bunların sonucunda özgürlüğü sert, çatışmalı ve ötekiler diyebileceğim dışlanmış grupların, oluşumların kurtuluşuna bağlı olduğunu görürdüm. Babamla olan ilişkimde de yabancılaşmıştım. Onu geride bırakmak, çatışmalarımı unutmayı beraberinde getirdi. Kendimi güçlü hissediyor ve babamın yüzeyselliğini görüyordum.

Yalnız siyasal çatışmaların ortasında başka şeylerin beni yiyip bitirdiğini fark ettim. Kıbrıs'a adım attığım o ilk gün içim nasıl kaynadıysa bedenimde oluşan o kazan daha sert yanmaya devam ediyordu. Bu sefer başka şeyleri hesaba katmayı unutmuştum. Var olan politik meselelerle kavga etmek bana zarar vermeye başladı.

Evet, kaçıp gitmiştim. İskenderun'dan Kıbrıs'a giden o çocuk artık arkada kalmıştı. Ama yolun nereye gittiği konusunda endişelerim devam ediyordu.

O soru gene yanı başımdaydı: Neredeydim?

2. "Hayatı ve ölümü, aklı ve deliliği vermek istiyorum, onu işlerken görmek istiyorum, en yoğun haliyle."*

"Politika nasıl yazılır?" sorusu uzun süre kafamı meşgul etti.

Bilhassa siyasete dair iki sual etrafında çok dolaştım: Okuduklarımı, deneyimlerimi yazıya mı aktaracağım? Yoksa insanları dönüştürmek için özel bir dil mi kurmam lazım?

Çünkü uzun bir zaman dünyanın nasıl değişmesi gerektiğiyle ilgilendim. Avukatlığı bırakmak an meselesiyken zihnimde başka bir soru belirdi: Yazı hayat kurtarır mı?

Yaşamla ilgili sorgulamalarımda sürekli düğüm atmaktan çok yorulmuştum. Hafızamda sürekli ışıldayan bazı anlar vardı. Ancak onların hep geçici olduğunu düşünürdüm.

Özellikle bir atölye çalışması için Roma ve Floransa'da kaldığımda oralarda yaşadığım sıçrama anlarını unutamam.

O parıltılı süreçleri çocukluğumdan beri ara ara yaşardım ama bu kez fazla yoğun hissetmeye başlamıştım. İzlediğim operalardan kimi sahneler, Michalengelo eserleriyle uzun soluklu ilişkim, Pasolini'nin doğduğu, büyüdüğü yerlerde gezmek bende büyülü şeylere yol açtı. Uzun zaman yaşadığım bu aydınlanmaya anlam veremedim. Israrla dünyanın kurtuluşu fikrinde çakılı kaldım. Hatta bir dönem yazının sadece karanlıkta kalmış krizleri aydınlatan araç olduğunu düşündüğüm zamanlar bile oldu.

Sonunda sanat yazmaya karar verdiğimde kaleme aldığım metinlerle beraber değiştiğimi fark ettim. Yaşamımın sahnesi başkalaşıyor ve makro siyasetten arta kalan hınç politikası yerini daha esrik, tutkulu yazma sürecine bırakıyordu.

O halde yazma eyleminde görünmez/görünemez, duyulmaz/duyulamaz olanı kaydetme, tartışma ya da parlatma pratiğiyle düşünme alanları açan başka türlü bir politika var.

Oluşan çatlaklardan sızan dinamikler farklılaşmayı müjdelerken yazının yüzeyi ihlal ve değişim eylemlerinin gerçekleştiği bir piste dönüşür.

Roma ve Floransa'da anlam veremediğim o coşkunluk hâlleri aslında var olan benliğimin değişiminin sinyalleriymiş.

Böylelikle içimde beliren o kaynar kazanların dinmesi, katı duvarların erimeye başlaması tesadüf olmasa gerek.

Kimine göre bu durum içe dönüş olarak görülebilir. Eğer öyleyse katılmadığımı söylemem lazım.

"Bir ben var benden içeri" anlayışını sorunlu bulurum. Sanki benliğin içinde saklanan bir öz varmışçasına bedeni sabit tutar.

Oysa mücadelemin gelişimi tam da benliğimi silmeyle bağlantılı. Evet, yanlış okumadınız. Kendimle karşılaşmam benliğimi bükerek gelişti.

Dayatılanı yırtmak, kıvırmak ve ona bakmak bir mesele olsa da kendilik estetiğinin gelişimi için kıymetli. Fikir dediğimiz güç kendi içimizde açarken kıvrılır, büyür ve gelişir. Et parçası olan beden değişimlerle yol alır.

Yani benlik dediğim an kendimi sabitleme riskini taşımış olurum. Üstelik kitlelerin afyonu olarak gördüğüm kişisel gelişim iktidarından da kaçınmak lazım. Varlığı bir yerde köklemeden her daim oluş halinde tutmaktan söz ediyorum. Bunun için mücadele etmek gerek. Dünya göründüğünden hep daha fazlası. Bu gelişim hâli her yıldızlara bakışımda daha da derinleşirken kendimi bir dalga olarak hayal edebilmemi de sağlıyor. Kendi bedenimin bu titreşiminin kıvrımları ise köşeme *Kıvrım* adını vermemi sağladı.

Köşemde bazen başladığım yazı dizilerini bitiremedim. İster istemez güvencesiz çalışmanın krizlerini de yaşadım. Yine de devam etmenin gücü ellerimde. Belleğimin kıvrımlarını devreye sokuyor ve yaşamımdan bazı kesitleri aktarmaya gayret ediyorum. Kendimi bükmeye, katlamaya ve yaşamla başka türlü bağlantılar kurmak için devam ediyorum.

Kıvrım kıvrıldıkça büyüyecek, açılacak, saçılacak ve etkileyecek.

Hey okuyucu! Burada mısın?

* Virginia Woolf, *Bir Yazarın Güncesi*, İletişim Yayınları, Nisan 2018, Çeviri: Fatih Özgüven

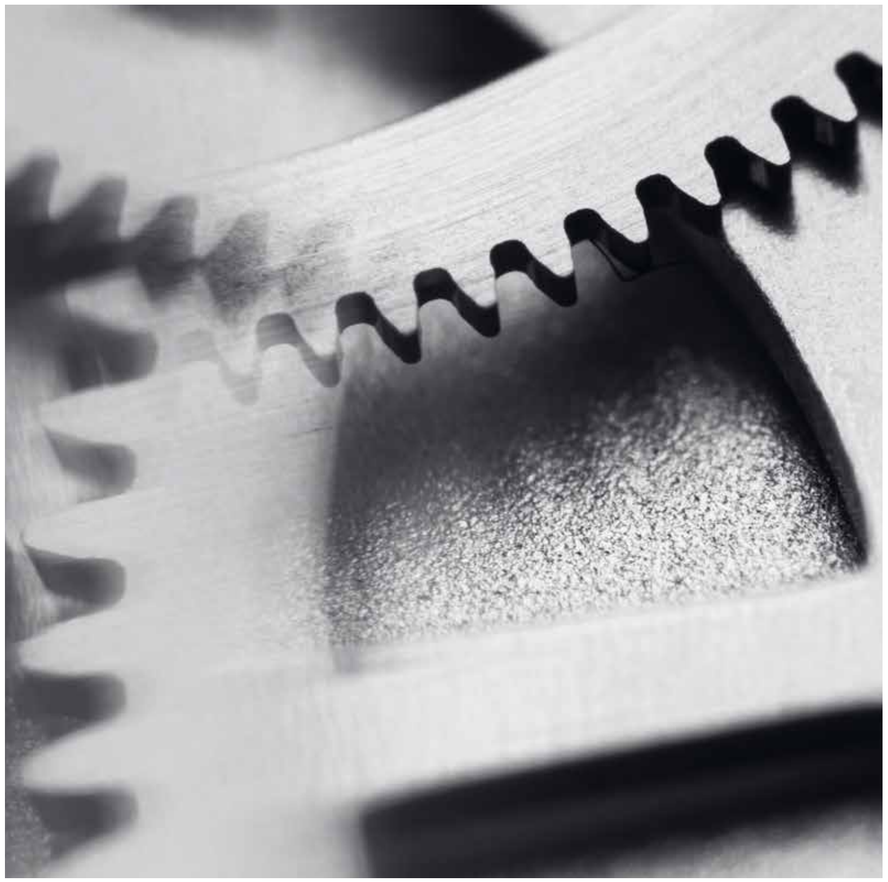

Anti-magnetic.
5-day power reserve.
10-year warranty.

The new Aquis Date
is powered by Oris Calibre 400.
A new movement.

The new standard

Aquis Date Calibre 400

ORIS
HÖLSTEIN 1904

ŞARK
SAATÇİLİK
Cie Montres d'Orient

Feminizm ve sanat ilişkisinde kamusallık, mekân ve estetik

Yazı: Elif Dastarlı – Melis Cin

Feminist hareket ivmelenerek büyüyor, dördüncü akımı yaratıyor ve politik etkisini güçlendiriyorken hâlâ sanatçı kadınların görünürlüğünü tartışmayı sürdürmek oldukça yersiz aslında...

Astrid Göransson, *Bloodstream*, Billboard İstanbul projesinden Beşikta-Ortaköy Dereboyu Caddesi

Linda Nochlin'in "Neden hiç büyük kadın sanatçı yok?" sorusunu sormasından tam 50 sene sonra hâlâ kadınların sanat dünyasında az görünmelerini sorguluyor ve erkek sanatçılarla eşit önemde değerlendirilmelerinin çabasını veriyoruz. Feminist hareket ivmelenerek büyüyor, dördüncü akımı yaratıyor ve politik etkisini güçlendiriyorken hâlâ sanatçı kadınların görünürlüğünü tartışmayı sürdürmek oldukça yersiz aslında. Artık nicelik hesaplarının ötesine geçerek sanat ve feminizm arasındaki organik bağ üzerine düşünmek, sanatın asırlardır toplumsal uyanış, hareket ve değişimlerde oynadığı rolü günümüz açısından, özellikle de feminist hareket bağlamında tartışmak gerekiyor. Böylesi bir tartışmayı gerçekleştirmek, takılıp kaldığımız "görünürlük" meselesinin bir adım ötesine gitmemiz açısından elzem.

Kolektif feminizm

Feminizm ile sanat arasındaki ilişki üzerine düşünmek yeni bir olgu değil. Kendilerini feminist kolektifler olarak konumlayan sanatçılar, örneğin 1973'te Griselda Pollock ve Rozsika Parker ile Lisa Tickner gibi isimlerin kurduğu *Women's Art History Collective* benzeri oluşumlar konuyu çok yönlü biçimde ele aldılar. Daha güncel bir örnek de ABD'de sanat müzeleriyile bağımsız sanat kuruluşlarının iş birliğinide içeren ve kolektif olarak çalışan *Feminist Art Coalition* olabilir. Koalisyon, feminist düşünceyi ve pratiği bir çıkış noktası alarak kamusal alana geniş çaplı katılımı sağlamayı amaç ediniyor ve kolektif üretimden hareketle toplumsal olguları dikkate almak için kültürel bir kamusal alan oluşturmayı amaçlıyor. Bunu yaparkenki motivasyonları ise eşitlik sağlamak ve toplumsal baskıları tartışabilecekleri bir zemin oluşturmak. Benzer bir başka kolektif örneği de Berlin'de, Diana Sirianni ile Susis Rosenbohm tarafından 2019 yılında *Woman Making Art in Public Space* adıyla kurulan inisiyatif. Onlar da söylemlerini *#metoo* feminist hareketi üzerine inşa ederek toplumsal cinsiyet sorunlarını ve kesişimsel politiği kamusal alana taşımayı amaçlıyorlar. Sanatsal üretimlerini de bu zemini oluşturmaya aracılık edecek şekilde gerçekleştiren inisiyatif, hem toplumsal bağlamda hem de özel olarak sanat alanında kadınlara karşı kurulan iktidar ilişkilerini hedefe koyuyorlar. Türkiye'de ise Ekim 2020'de farklı ülkelerden birçok sanatçı kadının katılımıyla gerçekleştirilen *Billboard İstanbul* projesi, toplumsal cinsiyet tartışmalarını gündeme getirerek eşitsizliği vurgulayan çalışmalarla İstanbul sokaklarında, reklam panoları üzerinde yerini aldı.* Benzer şekilde, 2017 yılında Füruzan, Beyza Boynudelik, Nur Gürel, Ayşecan Kurtay, Didem Ünlü ve Ayşegül Sağbaş'ın bir araya gelmesiyle oluşan KRE Kolektif de sanat dünyasındaki hiyerarşilere karşı yatay örgütlenme ihtiyacından yola çıkarak, üretimlerini galerilerle sınırlı kalmadan alternatif alanlara taşıdı. Son zamanlardaki bu tür yapılanmalar aslında bize feminizm ve sanat arasındaki ilişkide kamusallığı önceleyerek ve ezber mekânların dışına çıkarak yapılan üretimlerin hem sanatta hem de kadın-erkek sanatçı ayrımındaki iktidar ilişkilerinde önemli bir rol oynadığını işaret ediyor; aynı zamanda feminist sanat kavramının da giderek güçlenmesine katkıda bulunuyor.

* Sergi hakkında bir değerlendirme için bkz. Melis Cin-Elif Dastarlı, Feminist Katılımcı Sanat: Billboard İstanbul 2020 https://www.perspektif.online/feminist-katilimci-sanat-billboard-istanbul-2020/

Şimdiye Kadar Üretilmiş İlk Hibrit Maserati

Fer Mas Oto Tic. A.Ş.
Kuruçeşme Cad. No: 27 Kuruçeşme/İstanbul
Tel: (0212) 263 30 01

Birmot Ankara
Söğütözü Mah. Söğütözü Cad. No: 2
Koç Kuleleri C Blok No: 8–9 Çankaya/Ankara
Tel: (0312) 220 55 02

Birmot Antalya
Altınova Sinan Mah. Serik Cad.
No: 301 07170 Kepez/Antalya
Tel: (0242) 225 18 18

Mengerler Bursa
Ovaakça Santral Mah. İstanbul Cad.
No: 644 Osmangazi/Bursa
Tel: (0224) 261 11 14

Maserati
Ghibli

Motor: 2.0 L4, Azami Güç 330 HP/450 Nm, Azami Hız 255 km/s, 0–100 km Hızlanma 5.7 sn, Yakıt Tüketimi (karma) min.-maks. 8.5 - 9.6 L/100 km, CO_2 Emisyonları (karma) min.-maks. 192–216 g/km. İlanda belirtilen veriler, versiyona göre değişiklik gösterebilir.

Koç

www.maserati.com.tr

Nur Gürel, *Sokakta Hanımefendi Mutfakta Aşçı Yatakta...*

Feminist sanatın kamusallığı

Sanatçı kadınların görünür olma çabaları, gerek galeriler-sergiler sistemiyle domine edilen sanat ortamında gerekse erkeğin baskın varlığıyla kamusal alanda bir varlık mücadelesi olarak ortaya çıkıyor. Toplumsal yaşamda erkeğin birincil varlığı kanıksanmış bir olgu, hatta sokaklardaki anıt heykellerin çok büyük oranda erkek figürlerden oluşması bile yadırganmaz. Feminist sanat ise farkındalık yaratmakla işe başlar; örneğin, 1960'larda Niki de Saint Phalle, halka açık mekânlara kadın figürleri yerleştirmiş ve bu tercihiyle başlı başına bir direnişe imza atmıştır. Feminist sanat ile çok farklı sayısız direniş örneği bulunabilir. 1980'lerde Guerilla Girls'ün Metropolitan Museum of Art gibi müzelerde kadınların yer alması için illa soyunmaları mı gerektiğini sormaları ve benzeri başka sorgulama temelli çalışmaları bu örneklerin başında geliyor. Sanatçı kadınlarınbu eylemleri, kendilerinin sanat ortamında varlık mücadelesi vermeleriyle yani sadece var olmalarıyla bile değerliyken aynı zamanda sanatın kamusallığını ve bu üretimde kimin ne kadar söz sahibi olduğunu tartışmamız gerektiğini de işaret ediyor.

Sanatın kamusallığına iki açıdan yaklaşabiliriz: Öncelikle, "beyaz küp"ün ötesine geçmek ve sanatı alternatif mekânlarda düşünmek, tahayyül etmek gerektiğini ısrarla vurgulamamız gerek. Bunu yaparken Brian O'Doherty'nin (1999) beyaz küp eleştirisinden hareketle, sanat galerisinin bütün toplumsal ve yapısal bileşenlerden soyutlanmış ve dönemin estetik normlarını, yargılarını empoze eden bir mekân olduğunu hatırlamak, aynı zamanda böylesi bir sanat galerisi anlayışında yıllardır cinsiyetçi bir düşüncenin hâkim olduğu ve kadınların eserlerine daha az yer verildiğini görmek şart. Öte yandan kamusal alanın da kadınların görünürlüğünü ve özgürlüğünü sınırlayan bir yer olabileceğinin altını çizmeliyiz. Kadının var olan eril toplumsal düzene ve ilişkilere "uyum" gösterdiği sürece, belirli sınırlar içinde özgür kalabildiğini düşünürsek, bir özne olmaktan vazgeçmeyerek sanatı kamusal mekâna taşımanın sanatçı kadınlar için aslında büyük bir eylem olduğunu anlarız; çünkü bu sadece kadının görünme ya da var olma mücadelesi değildir. Kamusallığın, birbiri içine geçmiş iktidar mücadelelerinin yer aldığı tartışmaya açık bir yanı da bulunur. Hanna Arendt'in (1958) görünüm alanı (*the space of appaerance*) kavramıyla de bahsettiği gibi, iktidar ve güç bu alanı muktedir kılar ve erkekler kamusal alanda güç ilişkileriyle varlıklarını pekiştirirler. Bu nedenle performans gibi çalışmalar ile feminist sanatın üretilmesi süreci, eleştirel bir diyalog yarattığı gibi bir direniş yaratmada da önemli rol oynar. Bu direniş, toplumsal cinsiyet başta olmak üzere birçok eşitsizliği ön plana çıkarır ve bir bilinçlenme yaratır; bunu yaparken sanatın sergilendiği geleneksel mekânlara erişimi olmayan toplumsal kesimi de sürece dahil etmeyi amaçlar. Çünkü geleneksel mekâna ulaşmak, kapısından girebilmek ve tüketebilmek de başlı başına sınıfsal bir tavırdır. Feminizm ve sanat arasındaki ilişki de tam

(Üst) Selin Wutzler, Billboard İstanbul projesinden Şişli Abide-i Hürriyet Caddesi girişi

(Alt) Ekin Özbiçer, Billboard İstanbul projesinden Vodafon Park arkası tünel girişi

VAKKO

HER ÜLKENİN GURUR DUYDUĞU MARKALARI VARDIR.

TEAM TÜRKİYE

TOKYO 2020 OLİMPİYAT OYUNLARI'NA KATILACAK MİLLİ SPORCULARIN KIYAFETLERİNDE VAKKO İMZASI

VAKKO.COM

olarak burada kendini gösterir, kamusal alanı lehine çevirir. Feminist sanat performans, yerleştirme ya da dijital sanat gibi henüz erkeklerce domine edilmemiş yeni medyumları gecikmeden kullandığı gibi günümüzde sosyal medyayı da negatif yönlerini sorgulamaktan geri kalmadan bir varlık alanı olarak görüyor ve böylece sanat yapma yönteminin imkânlarını genişletiyor. Sanat için yaratılan bu yeni alanlar, daha çoğulcu bir mekân oluşturduğu gibi kendine beyaz küpün içinde her zaman yer bulamayan kadın, kuir ya da etnik olarak farklı kimliklerden sanatçılar için de bir fırsat sağlamış oluyor.

Feminist estetik

Tüm bunlarla birlikte, sanatın farklı mekânlarda ve farklı şekillerde üretimi, alana özel bir estetik tartışmasını da beraberinde taşıyor. Çünkü belli zihniyetler öyle ezberlere ikna olmuştur ki, kamusal alanda sanatçı kadınlar tarafından üretilen sanatın neredeyse daha az sanat olduğu dile getirilir. Özellikle feminist sanat bağlamında, böylesi bir söyleme, pek çok kez, estetiğe dair kavramların geleneksel anlamda erkeklerin sanat üretimi ve deneyimleriyle belirlendiği için kadınları dışlayan bir kanon ürettiği cevabı verilir ve burada bu cevabı bir kez daha yinelememiz gerekiyor. Feminist felsefeciler belirli bir estetik tanımına ve tanımlanmış bir dizi değerlendirme kriteri dayatmasına karşı çıkıp bunların kısmen erkek sanatçıların üretimleriyle şekillendiğini savunurlar. [Korsmeyer, 2004; Devereaux, 1998] Zaten dünyada sanat giderek toplumsal cinsiyet yargılarından arındırılıyor ve Avrupa merkezci sanat kanonuna alternatif olarak feminist estetik avangard sanatsal tavır yerini giderek daha da sağlamlaştırıyor; bunun parçası olabiliriz.

Geçen yıl Barselona ve Viyana'da gerçekleşen *Feminist Avant-Garde of the 1970s. Works from the Verbund Collection* sergisi, sayıları giderek artan feminist sanat etkinliklerinin en güncel örneklerinde biri. Aralarında Ulrike Rosenbach, Valie Export, Hannah Wilke, Cindy Sherman , Ulrike Rosenbachve Martha Rosler gibi farklı ülkelerden 67 sanatçının iki yüz çalışmasının yer aldığı sergi, feminist sanatın retrospektifi niteliğine sahipti. Ama feminist estetik tartışmalarını güncel tutmak, çağdaş feminist sanata ve yeni sanatçılara her anlamda alan açmak özellikle Türkiye gibi toplumsal anlamda kadına dair yakıcı sorunlarla boğuşan bir ülke açısından birincil öneme sahip ve bunun için retrospektif nitelikli sergilerden ya da kadınları önceleyen sanat tarihi anlatısından daha fazlasına ihtiyaç var. Ancak bu şekilde feminist sanatı kadının görünürlüğü meselesinin ötesine taşıyabiliriz. Ayrıca farklı epistemolojileri içerecek şekilde kanon dışı alternatifler oluşturarak feminist estetiği nasıl inşa edeceğimiz de kuramsal tartışma alanlarını genişletmek kadar üretimi kamusal alana taşıyan feminist sanat atölyeleri, performanslar ve sergilerile mümkün.

(Üst) Margot Pilz, *The Last Supper*, 1979, Sammlung Verbund Koleksiyonu, Viyana

(Orta) Cindy Sherman Untitled, 1976, Sammlung Verbund Koleksiyonu, Viyana

(Alt) Eleanor Artin Portrait of the King, 1972, Sammlung Verbund Koleksiyonu, Viyana

Referanslar

Arendt, H. (2013). *The human condition*. University of Chicago Press.

Battersby, C. (1989). *Gender and genius: Towards a feminist aesthetics* (Vol. 578). Bloomington: Indiana University Press.

Devereaux, M. (1998). "Autonomy and Its Feminist Critics." In *Encyclopedia of Aesthetics*. Vol. 1, edited by Michael Kelly, 178–182. New York: Oxford University Press

Korsmeyer, C. (2004). *Gender and aesthetics: An introduction*. New York: Routledge

O'doherty, B. (1999). *Inside the white cube: the ideology of the gallery space*. Univ of California Press.

Vakko L'Atelier
bu yaz size daha da yakın

VAKKO
L'ATELIER

BODRUM
Bodrum Loft
Caresse
Yalıkavak Marina
Mandarin Oriental

ÇEŞME
Alaçatı - Hacımemiş

GÖCEK
Çarşı Yolu Caddesi

Vakko L'Atelier
Call & Collect ve Sipariş Hattı
0546 400 40 40

Vakko L'Atelier APP
ile tüm lezzetlerimiz
dilediğiniz yerde sizinle.

Download on the App Store
GET IT ON Google Play

SUMA FABRİKASINDAN SUMAHAN'A

İstanbul Boğazı'nın Asya kıyısında yer alan 13 odalı çok özel bir otel olan Sumahan On The Water The Leading Hotels of The World'e dahil edildi

Sumahan On The Water, İstanbul'da Boğaz'ın Asya kıyısında 2005'ten beri faaliyet gösteren 13 odalı çok özel bir otel. Sumahan, beş kuşaktır Butler ailesinin bünyesinde olan bir Osmanlı suma fabrikasının ilham verici restorasyonuyla hayat bulmuştur. Her ikisi de mimar olan Nedret Butler ve eşi Mark ile tasarımcı kızları Yasha ve Eren, binanın yenilenme sürecini 19. yüzyıl endüstriyel tasarımının muhteşem bir örneğini korumak için eşsiz bir fırsat olarak değerlendirmişler. Boğaz'ın nefes kesen manzarasına sahip Sumahan her detayı itinayla yapılımış tarihi bir dönüşümün ender örneği.

Sumahan'daki odaların tamamı Asya ve Avrupa'nın kesiştiği, dünyanın en ikonik yerlerinden biri olan İstanbul Boğaz'ına bakıyor. Odanızdan ve bahçeden rahatlıkla Marmara Denizi'ni, köprünün altından Ayasofya ve Sultanahmet Camisi'nin minarelerle çevrelenmiş ikiz kubbelerini seyredebilirsiniz.

Misafirlerine suyun yanıbaşında kalma fırsatı sunan Sumahan'da sizi rıhtıma yavaşça çarpan dalgaların sesi, kiraz eriği ağaçlarının gölgesi ve Boğaz'ın sularında sıçrayarak yüzen yunusların neşesi bekliyor. Burası yalnızca konaklayacağınız bir yer değil, aynı zamanda size başka bir dünyanın kapılarını aralayacak, İstanbul'u daha önce hiç olmadığı kadar dingin bir şekilde yaşamanızı sağlayacak benzersiz bir vaha.

Seçkin bir tasarımın tarih ve doğaya saygıyla harmanlandığı Sumahan, yalnızca bir tasarım harikası değil, aynı zamanda İstanbul'un en iyi otellerinden biri. Nefes kesen konumu, özenli ve güler yüzlü hizmetiyle Sumahan, sizi tarihi bir atmosferde modern konforun tadını çıkarmaya davet ediyor.

Son olarak, Sumahan On The Water, bağımsız, lüks otellerden oluşan bir koleksiyon olan ve yalnızca kalite ve farklılık açısından yüksek standartlarını karşılayan üyeleri seçen The Leading Hotels of the World, Ltd.'ye katıldı. Son derece sıra dışı seyahat deneyimleri sağlamaya yönelik olarak kurulan Leading Hotels dikkate değer, otantik seyahat deneyimleri sağlama konusunda doksan yıldan fazla bir süredir servis vermektedir.

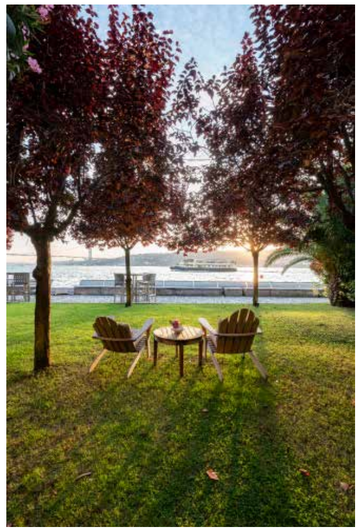

Yasha Butler, Fotoğraf: Koray Erkaya

Yasha Butler

Sumahan On The Water'ın hem sahipleri hem de mimarları olan Nedret & Mark Butler, M&N Butler Mimarlar Ltd. bünyesinde tüm oteli tasarlamış ve geliştirmiş. 30 yıllık bir emeğin sonucu hayat bulan otele aile vizyonunu paylaşan kızları Yasha da dokunmuş. Sumahan On The Water'ın iç mimari çalışmalarını üstelene Yasha Butler aynı zamanda bir sanatçı. Otele ilk adım attığınızda resepsiyonun arka duvarında sizi karşılayan Seyhun Topuz yapıtından kütüphaneye doğru yürüdüğünüzde büyük şöminenin üzerinde Yasha Butler'ın seramiklerini görebilirsiniz. Odalar da hem Butler hem de Nuray Ada'nın seramikleriyle hayat bulmuş. Butler yaklaşımını şöyle anlatıyor:

"Mekânların bize hissettirdiklerine hayranım. İster insan yapımı olsun ister doğal, mekânların bende uyandırdığı duyumları sürekli keşfediyorum. Renk, biçim ve doku etkileriyle belli bir duyguyu yaratan şeyin özünü anlamaya çalışmaktan ve kafa karıştırmaktan hoşlanıyorum. Keşfettiğim ortamlarda, kendimi her zaman beni sakinleştiren ve rahatlatan yerlere doğru çekilmiş halde buluyorum. İşimde ise sadece bu alanların ruhunu yakalamaya çalışıyorum. Engebeli İrlanda denizlerinden güneşle ağartılmış Akdeniz kıyılarına bu topraklardan ilham alıyorum. Mütevazı formlar ve toprak yüzeyler yaratıyorum. Yaklaşımım minimalist ve kusurlu olanın güzelliğini besliyor."

#işbirliği

Etkileşim ve *iletişim*

Sanatı sevmek, takip etmek; sanata alan açmak, değer vermek, önemsemek; sanatçıyı merak etmek, anlamaya çalışmak; sanatçıya saygı göstermek, kaynak yaratmak... Sanatın yadsınamayacak birleştirici gücü bu sayımızda hem kurumsal hem de bireysel olarak Türkiye sanat alanının önemli paydaşları olarak tanımlayabileceğimiz kadınları bir araya getiriyor. Odağımıza aldığımız, sanatçıları üretime teşvik ettiklerini düşündüğümüz bu isimleri daha yakından tanıma arzusuyla, kişiselden yerel ve globale uzanan sorularımız ışığında dinledik

Dosya: Merve Akar Akgün

Zeynep Bodur Okyay

Kale Grubu Başkanı ve CEO'su

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Sanat tutkusunu hayatı boyunca büyük içtenlikle yaşayan bir babanın, İbrahim Bodur'un kızı olarak ben de gözümü sanatın içine açtım dersem yanlış olmaz... Rahmetli babamın sanata duyduğu tutku ilk gençlik yıllarına uzanıyordu. Robert Koleji kütüphanesinde geçirdiği saatlerde yalnızca ders çalışmamış, edebiyatla da haşır neşir olmuştu. Şiire ve Türk Sanat Müziğine duyduğu hayranlık daha o yaşta denemeler yazmasına ve Robert Koleji bünyesinde bir Türk Sanat Musikisi cemiyeti kurarak konser verilmesini sağlamasına vesile olmuştu. Bu hayranlık sonraki yıllarda Çan'da kurulmasına vesile olduğu musiki cemiyetinde de kendini gösterdi.

İbrahim Bodur, büyük sanayi atılımı için harekete geçtiği ilk yıllardan itibaren sanat ile kurduğu gönül bağını korudu. Kale Grubu bünyesinde sanatçıları istihdam etti, seramik sanatçılarını konu alan pek çok kitabın yayınlanmasını sağlayarak sanata katkı sunmayı sürdürdü. Her yıl Grubumuz bünyesinde büyük bir coşkuyla kutlanan seramik bayramlarının bir ayağını da seramik sempozyumları oluştururdu. Sempozyum sonunda yine Kale Grubu Çan tesislerinde yer alan Dr. (h.c) İbrahim Bodur Seramik Müzesi'nde sergilenen eserlerin birçoğu satın alınarak, müze koleksiyonunun bir parçası oldu.

Onun değerlerinden bir gün olsun şaşmamaya gayret gösteren bir evlat olarak ben de babamın sanat tutkusunu yürekten paylaştığımı söyleyebilirim. Sanatı bir yaşam gerekliliği olarak görürüm, ilerlemek için sahip olmamız gereken bir şey... Sanat açıkça yaşam kalitesini iyileştirebilir. Bekleme salonlarında, hastanelerde, bakım evlerinde ve daha birçok yerde sanatı gözlemlememizin bir nedeni var; çünkü orada sanatın sağladığı ilhama ihtiyacımız var. Hayal gücümüze ve içimize doğru yolculuk yapmamızı sağlayacak görsel bir uyarıya ihtiyacımız var.

Sanat müzeleriyle tanışan öğrencilerin, diğer öğrencilere kıyasla daha fazla tarihsel empati, daha güçlü eleştirel düşünme becerisi, daha da önemlisi daha yüksek düzeyde bir sosyal hoşgörü sergilemeye yatkın olduklarını okumuştum. Bu, günümüzün siyasi ve sosyal ortamında her zamankinden daha fazla ihtiyacımız olan bir şey değil mi? Ben öyle olduğunu düşünüyorum.

Bir sanat eserinin bizi paylaşmak ve tartışmak için bir araya getirerek, farklılıklara ve birbirimize karşı daha hoşgörülü olmamızı sağlayacağına inanıyorum. Bu nedenle, gelecekte sanatın sosyal, politik ve ekolojik konulardaki tartışmalara şu anda olduğundan daha fazla davet edilmesini ve yerelden küresele bugün karşılaştığımız her düzeyde zorluğun çözümünde sanatçıların daha büyük rol oynamasını arzu ediyorum.

Sanat ve kültür, canlı toplumlar geliştirmek, insanların bakış açılarını genişletmek için çok önemlidir. Ben de şahsen, dünyanın sanatla daha güzel bir yer olacağına inanıyorum. Aslına bakarsanız pandemi sürecinde bunu daha derinlikli düşünme fırsatım oldu. Pandemi bize, birbirimize ve gezegenimize ne kadar bağlı olduğumuzu hatırlattı. Evlerimiz, adeta tüm dünyamız oldu. Aslında pandemiden öncesine uzanan, ancak pandemiyle birlikte iyice su yüzüne çıkan dramlar bizi yaşamımıza anlam katan her şeyi tekrar düşünmeye zorladı.

Pandemi sürecinde çıkış yolunu kendi içimize dönmekte aradık. Bilinmezliğin ve kırılganlığın ortasında, dayanıklılığımızı artırmak için uzun yıllardır bize yol gösteren değerlerimize daha bir sıkı sarıldık; şikâyet yerine aksiyon almanın önemine inandık. Yetkinliklerimizi ortaya koyduk. Kısıtlarımıza yakından baktık ve neyi daha farklı yapabileceğimize kafa yorduk. Evimiz bizim dünyamız olduğu gibi, Dünyanın da bizim evimiz olduğunu daha net fark ettik. Sadece evimize iyi bakmanın yetmediğini, yaptığımız her seçimle dünyaya da iyi bakmamız gerektiğini daha iyi anladık. Kale Grubu'nda içimize dönüp baktığımız bu sürecin bize hediyesi *İyi Bak Dünyana* hareketi oldu.

Kale Grubu'nun mayasında süreklilik ve tutarlılık arz eden insan odaklılık ve sosyal fayda/ortak değer yaratma anlayışı var. Her zaman pozitif etki yaratan döngüsel projelere yatırım yapmaya öncelik ve değer veririz. Grubumuzun kurucusu, rahmetli babam İbrahim Bodur, yerel kalkınma ve doğduğu topraklarda doyma ve doyurmayı bir değer olarak benimsediği için ilk yatırımını Çan'da yapmış. Dünyasına iyi bakmaya ilk O başlamış, Çan'dan başlamış...

Biz de bugün *İyi Bak Dünyana* hareketiyle kendi dünyalarımızda başlatacağımız küçük değişimlerin birleşerek, geleceği şekillendiren, dünyayı iyileştiren anlamlı bir dönüşüm haline geleceğine inanıyoruz. Dünyayı kurtarmaya soyunmuyoruz elbet, ancak değişimin her zaman en küçük yerden, kendimizden, kapımızın önünden, yerel olandan başlayacağına, küçük çabaların, büyük sonuçlar doğuracağına inanıyoruz. "Biz yapmazsak, kim yapacak?" sorusunun en kıymetli ve geçerli soru olduğu fikriyle harekete geçiyoruz.

Bu hareket bir reklam kampanyası değil, bizi de değiştirecek, dönüştürecek bir çağrı. Kale markasının temsil ettiği olguları, ürünlerden öte kavramlara, değerlere, hizmetlere taşıyacağız. Sadece sanayici, üreten değil; düşünen, sunan, savunan bir markaya evrilerek, yeni dünyada çok daha güçlü, gerçek ve rekabetçi bir pozisyon alacağız.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Bildiğiniz üzere, bugün birçok sektörde faaliyet göstersek de bizim çıkış noktamız seramik. Köklerimiz olan seramiği yalnızca bir malzeme olarak görmüyoruz; seramiğin bir sanat olarak kültürel mirasımızda önemli bir yeri olduğuna inanıyoruz.

Başta seramik sanatı olmak üzere kültürel mirasımızı ve kadim değerlerimizi bugüne taşıyan projeleri desteklemeyi yalnızca sosyal sorumluluğumuz olarak değil, aynı zamanda bizi gelecek ile buluşturan projeler olarak görüyor ve sahip çıkıyoruz. Bu doğrultuda, bugüne kadar Füreya Koral Retrospektifi, Elif Uras Monografisi gibi seramik sanatına sahip çıkan projeler gerçekleştirdik.

Burada Károly Aliotti, Nilüfer Şaşmazer ve Farah Aksoy küratörlüğünde gerçekleşen Füreya Koral Retrospektifi'ne özel bir parantez açmak isterim. Kale Grubu'nun insan odaklı kurucu felsefesiyle çok örtüşen ve eserlerinin birer "yüksek sanat" olarak görülmesine karşı çıkan Füreya'nın üretim anlayışını özetleyen şu cümleyi çok önemsiyoruz: "İstiyorum ki, yaptığım çini tabakta en fakir ev yemek yesin. Benim çinilerim herkesin olsun." Doğu ile Batı kültürünü eşsiz bir şekilde sentezleyen, Akdeniz turkuazına tutkun bir seramikçi olması da çabası. Her türlü yokluk ve hastalığa inat, aklı, ruhu ve elleriyle çamura hayat veren bir insan. Gelenek ile yeniliğin kesiştiği yerde duran bu değerli sanatçımızı tüm yönleriyle yeni nesillerle buluşturmak, bu topraklardan çıkacak nice Füreya'lara ilham vermek en büyük amacımızdı.

2018 yılında Galerist öncülüğünde, bu topraklarda yetişmiş, yurtdışında da başarılı çalışmalara imza atmış çağdaş sanatçımız Elif Uras'ın monografisini hayata geçirdik. Farklı coğrafyaların kültürel izlerinden beslenerek hayata geçirdiği mekâna özgü yerleştirmesi Kaynak ile sanatçının son yıllardaki üretimini belgeleyecek kapsamlı monografi hepimiz için yepyeni bir deyenim alanı oluşturdu. Editörlüğünü L. İpek Ulusoy Akgül'ün üstlendiği ve Ahu Antmen, Kathy Battista, Amy Smith-Stewart ve Merve Ünsal gibi uluslararası üne sahip yazarların katkılarıyla Uras'ın sanatsal kariyerine ışık tutan ilk monografisinin, hem Türkiye'de hem de yurtdışında sanatseverlerle buluşturulmasına aracılık etmek bizim için büyük bir heyecandı. Yaşadığımız coğrafyanın geleneksel izlerini günümüze taşıyan, hem ülkemize hem de dünyaya bu topraklardan bir iz bırakan Elif Uras'ın *Pregnant Spiral* adlı eserinin Victoria&Albert Müzesi'nin kalıcı koleksiyonuna eklenmesinden de büyük gurur duydum.

Öte yandan 2018 Troya yılı kapsamında genç sanatçı platformu BASE iş birliğinde *Düşler Ülkesi Troya* sergisini Çanakkale'de ve İstanbul'da hayata geçirdik. Derya Yücel küratörlüğünde bu projeyle yirmiden fazla genç sanatçının resim, heykel, seramik, yerleştirme, fotoğraf ve video gibi sanatın farklı dallarında ürettikleri yapıtları sergilendi.

Bugüne kadar kültür ve sanat alanında sayısız projenin hamisi olduk. Toplumsal hafızamızı tazeleyerek, kuşaklararası birikimin yeni nesillere iletilmesine aracılık etmekten ötürü de çok mutluyuz.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Müzeler bazıları tarafından boş zaman ve eğlence yeri olarak görülse de yerel kültürün korunmasında çok önemli bir rol oynadığına inanırım. Dikkatli belgeleme ve eserlerin korunması ile bir kültür kayıt altına alınır ve uzun yıllar sonra bile hatırlanabilir. Aynı zamanda farklı kültürel geçmişlerden gelenler tarafından da paylaşılabilir ve anlaşılabilir.

İki tür insan, diğer kültürler hakkında bilgi aramak için müzeleri ziyaret eder: Bu mirasa sahip insanlar ve farklı bir geçmişe sahip bu miras hakkında bilgi edinmek isteyen insanlar. Miras ve kültüre odaklanan müzeler, insanları bir araya getirerek farklı azınlıklar ve gruplar için bir destek ağı oluşturur. Kültürlerin yok olmasını ve dillerin ölmesini engelleyen işte bu gibi destek ağlarıdır. Müzeler bize hem geçmişe hem de geleceğe bakma, nerede olduğumuzu ve nereye gidebileceğimizi görme şansı verir.

Ben ziyaret ettiğim ülkelerde müzeleri gezerek farklı kültürler ve yaşam tarzları hakkında bilgi sahibi olmaktan her zaman büyük keyif almışımdır. Pandemi döneminde her ne kadar bu keyfimiz duraksamaya uğramış olsa da dijital ziyaretlerle bu duygumu bir nebze tatmin etmek güzeldi. Bildiğiniz gibi günümüzde pek çok müze, ziyaretçilerle bağlantı kurmak için teknolojinin sunduğu nimetlerden faydalanıyor. Örneğin; Mona Lisa'nın gizemli gülümsemesini şu anda gerçekten görmek istiyorsam Google'a yazabilirim. Veya Louvre Müzesi'nde sanal bir tura çıkabilirim. Aslında bu ilerlemenin, genç izleyicilerin müzeleri ve bu duyguyu keşfetmesi, bu heyecanı deneyimleyebilmesi için kritik öneme sahip olduğunu düşünüyorum.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Ben ilgi alanım nedeniyle daha çok seramik sanatçılarıyla haşır neşir olduğum için şunu çok net olarak gördüm; seramiğe özgü bir galeri eksikliği söz konusu. Resim veya diğer sanat kendilerine mekân bulabiliyor, ama seramiğin işi çok daha zor! Bir de genç sanatçılara daha fazla imkan tanınması gerekiyor.

İşte sanata alan açmak fikri bende böyle oluştu. Zaten Grubumuzun genlerinde üretime, kültürel mirasımıza, değerlerimize ve sanatçılarımıza sahip çıkmak var. Kurucu değerlerimizden aldığımız ilhamla, her daim insanı merkeze koyan özgün işlerin, yaratıcı ve ilham veren çalışmaların içinde olmayı ve buna hevesli kişi ve toplulukları cesaretlendirmeyi kendimize görev biliyoruz.

Bu motivasyonla hayata geçirdiğimiz Kale Tasarım ve Sanat Merkezi'nin bilginin paylaşıldığı, özgür düşüncenin ve yaratıcılığın filizlendiği, yenilikçiliğin teşvik edildiği, tasarım yönetimi ve düşüncesinin öneminin vurgulandığı özellikle öğrenciler için ilham verici bir adres olmasını arzu ediyoruz.

İbrahim Bodur'un da temsilcileri arasında olduğu ilk jenerasyon sanayiciler; kültür sanatı, toplumu, sosyal ve beşerî hayatı değiştirmeyi, dönüştürmeyi, etkilemeyi, Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı meselelerde ön almayı hedefleyen bir farkındalığı bünyelerinde barındırıyorlardı. Biz yeni kuşaklara genetik olarak aktarılan bu hassasiyeti, ileri boyutlara taşıma sorumluluğumuz var. Bu nedenle, hep birlikte geleceği şekillendirmeye odaklanmalı, tüm enerjimizi ve kaynaklarımızı bu yönde seferber etmeliyiz.

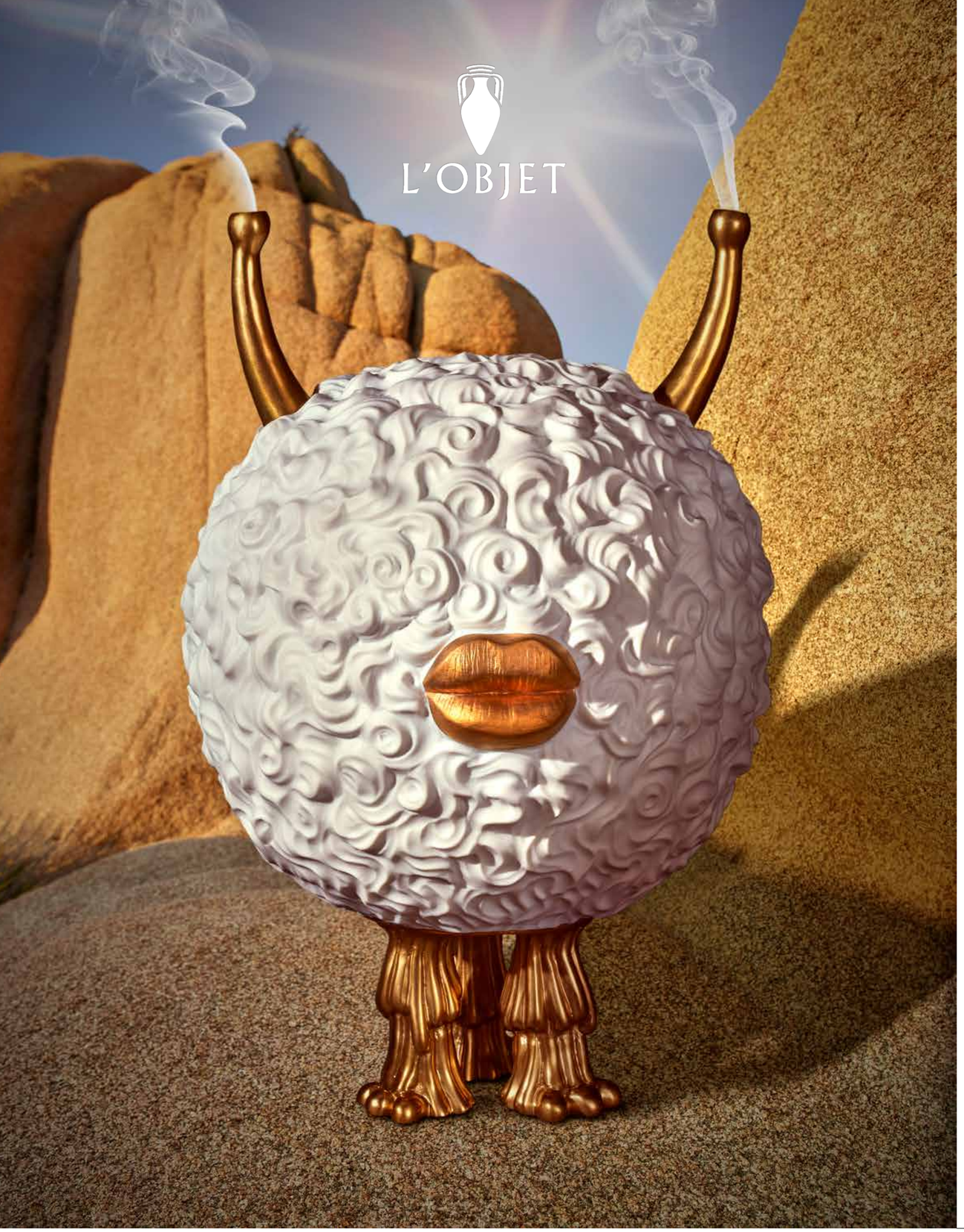

LUXURIA'DA YAZ MUTLULUĞU

Luxuria 30 yılı aşkın süredir Hermès, L'Objet ve Bernardaud gibi dünyanın en tanınmış markalarının dekorasyon ve sofra koleksiyonlarını Türkiye'nin seçkin kişileriyle buluşturuyor

Dünyanın dört bir yanından mimarlarla iş birliği yaparak harika ev, tekne ve yaşam alanı projelerine imza atan Luxuria ekibi, her müşteri ve proje için istendiği takdirde markalar ile beraber projeye özel tasarımlar da hazırlıyor.

Luxuria özellikle tekne projelerinde kararmayan gümüş koleksiyonları için dünyaca ünlü İtalyan gümüş markalarla birlikte çalışıyor.

Profesyonel Luxuria ekibi dünyanın neresinde olursanız olun, ev, tekne ve sofra aksesuarlarınızı size teslim edebiliyor. Luxuria severlerin en çok kullandıkları hizmet ise satış sonrası ürün bakım ve eğitimleri.

Luxuria sizi dünyanın dört bir yanından özenle bir araya getirdiği tekne ve yaz koleksiyonlarını görmek için www.luxuria.com.tr adresine veya Etiler'deki villa mağazasına davet ediyor.

LUXURIA

0530 5171881
@luxuriaistanbul
www.luxuria.com.tr

HERMÈS PARIS · ST LOUIS · GIOBAGNARA · HAVILAND · BERNARDAUD · Daum · LALIQUE · L'OBJET · ZANETTO · riva · RIEDEL

Melkan Gürsel, Tabanlıoğlu Mimarlık Kurucu Ortağı

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Sanat ile mimarlık arasındaki ilişki her zaman tasarımcıları ve sanatçıları beslemiş; kullanıcıyı etkilemiştir. Tarih boyunca iç ve dış mekânlar sanatın kullanılma biçimiyle dönüşmüştür.

Mimarlık kent insanı için, kenti kuran ana unsurken; müzik, resim ve heykelle olan ilişki bireysel seçimlere dayalıdır. Ancak sanat üretimi sanatçının içinde bulunduğu ortamla, baktığı pencereyeyle ilişkilidir. Aynı zamanda sanat da izleyicisi için de böyledir.

Mimari formun içinde sanata ve çağrışımlarına doğal olarak yer olsa da bugün, 21. yüzyılda, mimari işin heykel değerinin parlaması ve mekânsal varlığının önüne geçmesi riskinden kaçınmaya çalışıyoruz. Dolayısıyla bireysel olarak sanatla kurduğum farklı bir ilişki de temelde bu nedenle zenginleşti sanırım. Sanat üretimi çevreden beslense de çevre ile ilişkili olsa da bağımsız, özgür ve bireyseldir, dolayısıyla etkileşimi de bireyseldir.

Sanata ilgim mesleğim olmasının öncesinde başlasa da koleksiyoner olma adımlarımı mesleğin icrası sırasında attım. Süreç içinde projelerimize daha fazla sanat ve sanatçı iş birlikleri dahil oldu. Ben ayrıca zevk aldığım şeyi, belki her mimar gibi, bir ifade biçimi olarak meseleğime de taşıdığım için hayatın her anında çerçevenin içinde oldu.

Fakat -sanırım mizacımdan kaynaklı- mimarlık ve sanat ilişkisi sınırında kalmayıp 10 sene önce Galerist'in ortağı olarak sanatla ilişkimi yeni bir aşamaya taşımaktan uzak duramadım.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Sanatın icrasını en geniş perspektifte özgür kılan ortamların gelişme potansiyeli yüksektir ve dolayısıyla insanları da özgürleştireceği için değerlidir. Keskin kriter belirlemek ise bu özgürlük kavramıyla örtüşmüyor.

Yeni olarak karşıma çıkan, nefes ritmimi bir, iki saniyeliğine de olsa değiştiren, beni şaşırtan işlere rastlamak her zaman keyifli bir beklenti. Bunu da aynılıkta değil "farklı" olanla rastlaşmakla sağlayabiliz. Başka dünyaları merak ederek, onlara kayıtsız kalmayarak ve konu sanat üretimiyse bu tür işlere ve insanlara kulak kesilerek bulabilirim diye düşünüyorum. Yeniyi genç ve farklı altyapıları olan "tanımadık"larda arıyorum. Keşif de böyle bir şey değil mi zaten?

Kızım Mina ve çevresindeki Z kuşağı gençler bu konuda benim için çok verimli rehberler. Öte yandan sanat zanaat ilişkisinde teknik, özen ve yaratıcı düşüncenin ürüne taşınabilme başarısı konusunda titiz olmaktan yanayım.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Modern sanat müzeleri geleneksel müze anlayışına göre daha farklı. Geleneksel olarak müzeler, yalnızca kültürel eserlerin koleksiyoncuları ve koruyucuları değil, araştırma, koruma ve eğitim kurumları olma rolünü de üstlenmiştir. Günümüzde, özellikle mimari ve kentsel bağlamda istisnai yapıların ev sahipliğinde, kültürel turizm yolunu da açarak, müzelerin yerel iş ortamlarını güçlendiren ekonomiye katkıları olduğunu da unutmamalı. Direkt meraklısından çok daha geniş kitleleri yakalayabilen yeni müzecilik anlayışı, eğitim programları ve etkinliklere ev sahipliği yapmak gibi, kapsamına dahil ettiği "sosyallik imkânı" sunarak sosyal ve toplumsal bir işlev de üstlenmeye başladılar. Örneğin, MoMA'yı ziyaret ederek sadece modern sanatın değil, aynı zamanda mutfak sanatının da tadını çıkarabilirsiniz. Biz bunu 2004'te, seçkinci müze kavramından kaçınmak üzere, İstanbul Modern'in bünyesinde hizmet veren kafenin menüsüne müdahale ederek "döner" eklediğimizde ifade edebilmiştik sanırım.

Bunun dışında, sanatı mimariyle bütünleştirme, stratejik ve maksimum etkiyle kullanmanın etkisini, örneğin, son yıllarda heykel, resim, sinema ve tabii ki mimarinin yüksek kültürel önem kazandığı Katar'da, ülkenin markalaşma yatırımının bir parçası olarak tespit edebiliriz.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Kâr amacı gütmeyen modern sanat müzesinin, kalıcı, güvenilir ilişkiler kurma ve şeffaflık konusunda muazzam bir sorumluluğu ve ayrıca bir fırsatı vardır. Çünkü farklı medyumlarda ifadesini bulan her türlü"sanat işi" duyulara hitap ettiğinden, bu kaynağın insana direkt ulaşım şansı vardır.

Sanatın izleyicisine ulaşması ise sanatın üretiminden, icrasından bambaşka bir süreç. Tabii ki finansmanı konusu çok etkin. Sanata/sanatçıya platform oluşturan merkezler giderek daha fazla "sanatçıların cömertliğine" güveniyor. İlgi çekici sergiler genellikle bilindik sanatçıların ismine güvenir, ancak sanatın enerjisini istiyorsak, koleksiyonerler gibi bağışçıların motivasyonun da sürekli ve sürdürülebilirliği destekleyici olması gerekli.

Melkan Gürsel

Mimar

Banu Çarmıklı, Fotoğraf: Elif Kahveci

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Sanata olan ilgimin 80'li yıllarda başladığını söyleyebilirim. Derinlemesine hayatıma katmam ise eşimin Çarmıklı Koleksiyonu oluşturmaya yönelik attığı adımların benim tutkumla birleştiği, evliliğimizin ilk yıllarında katıldığımız müzayedeler sayesinde oldu. Klasik resme ve antika objelere olan ilgimiz benim sonraki yıllarda aldığım çağdaş sanat kurslarıyla başka bir boyuta evrildi. Güncel sanat daha çok ilgimizi çekmeye başladı. Bilgimi derinleştirmek adına sanat tarihi kurslarına gittim ve konuyla ilgili yurtiçi ve yurtdışı yayınları takip etmeye başladım. Okumalar yaparak bilgi dağarcığımı zenginleştirmeye çalıştım. Yıllar geçtikçe yalnızca izleyici olmanın ötesinde, bir eserin yaratım serüvenine tanık olmak, bu süreçte sanatçının fikirlerine, yeteneğine dair izler bulmaya çalışmak benim asıl motivasyonum oldu.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Özgün ve özgür dili olan, güncel meseleleri ele alan, küresel sorunlara değinen, kavramsal yönü güçlü olan her sanat eseri ilgimi çeker. Yeni perspektiflerden bakan, yeni malzemeler kullanan, yerel hareket edip global düşünen, kendini her daim geliştiren sanatçılar radarımdadır.

Eseri ilk gördüğümde ben de uyandırdığı his önemlidir. Gördüğüm yapıtın arkasında duran düşünceyi önemserim.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Müzeler geçmiş ve günümüz eserlerinin sergilendiği, korunduğu kurumlardır. Müzeler koleksiyonların bir arada sergilendiği mekânlar dışında, farklı alanlarda uzmanlıklara sahip küratörleri, sanat tarihçileri, eleştirmenleri de barındıran kültürel yapılardır bence.

Günümüzde müzelerin sunduğu eğitim programlarını, atölyeleri, sanatçı konuşmalarını ve seminer etkinliklerini toplumun sanatsal gelişimine katkı sağlayan önemli adımlar olarak görüyorum. Son zamanlarda yurtdışındaki önemli galeriler dünya sanat ortamında ses getiren müze sergisi tadında sergilere ev sahipliği yapıyor. Teknolojinin gelişimiyle beraber artık sanal ortamlarda müze sergilerini tüm detaylarıyla gezebiliyoruz. (Özellikle pandemi döneminde bu çok yaygınlaştı.)

Yakın zamanda Louvre Müzesi'nin müthiş koleksiyonundaki her bir eseri ekranlarımızdan görebildik.

Şu bir gerçek ki günümüzde müze ve müzeciliğin tanımı değişiyor.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğünüz çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Sanat eleştirmenlerinin olmaması en büyük eksiklik. Sanat ortamımızda bir entelektüel tartışma eksikliği söz konusu, bu anlamda yeni düşünce platformları oluşmalı diye düşünüyorum. Sanatçıların, koleksiyonerlerin, galericilerin ve müzecilerin bir arada olduğu sanat ortamımızın mevcut problemlerini net ve açık bir şekilde konuşulduğu platformlardan bahsediyorum. Aklıma gelen ilk çıkmazlar bunlar oldu.

Banu Çarmıklı

Merdiven Art Space Kurucusu, Koleksiyoner

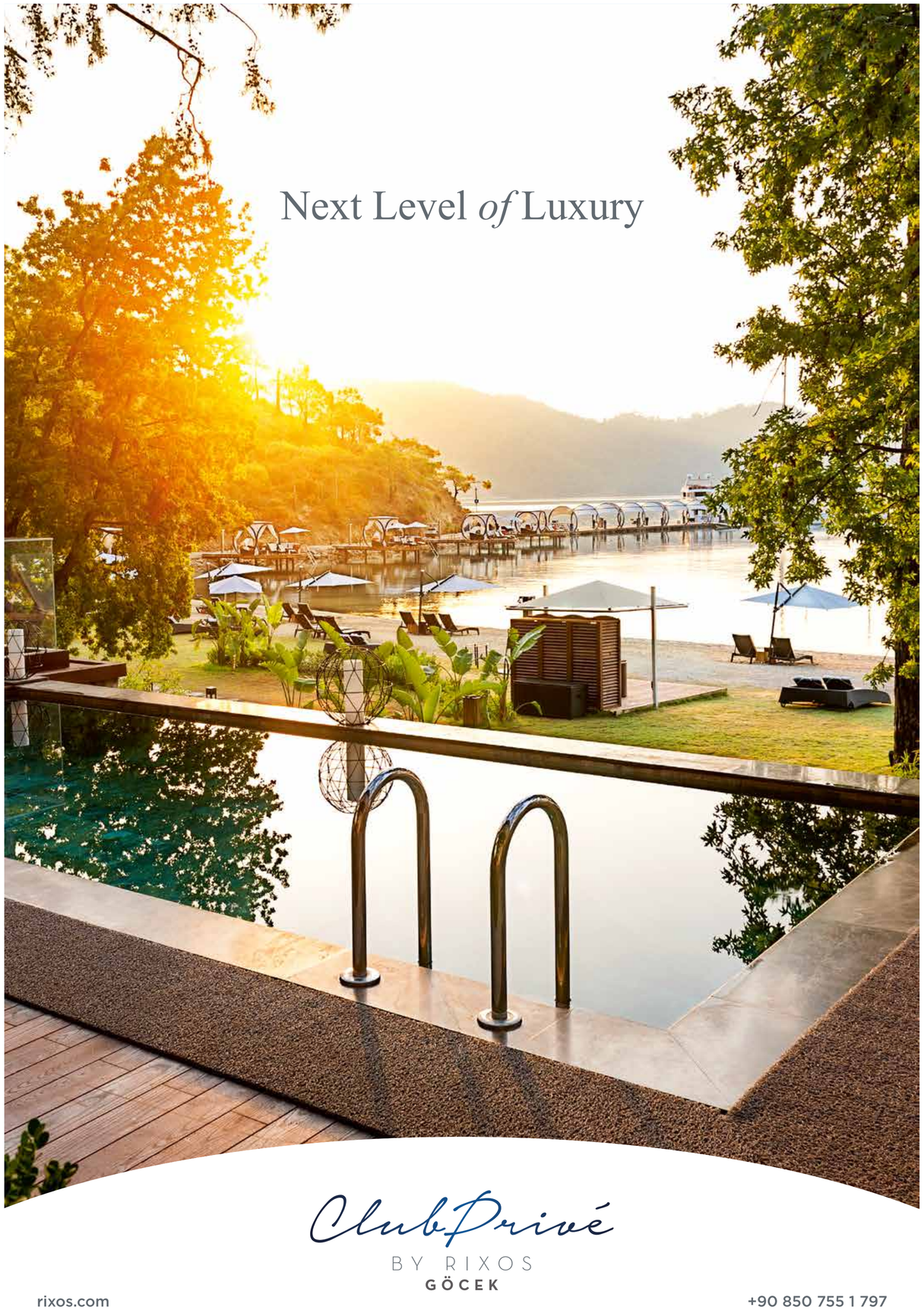

Fulya Sade

Siyah Beyaz Direktör

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

İzmirliyim.

60'ların sonu 70'lerin başı Ankara.

Cumartesi günleri Cumhurbaşkanlığı konseri, öğleden sonra basket maçı.

Yaşım ortaya çıkacak.

Telefon yok, televizyon yok, sosyal medya yok.

Sürekli kitap okuyoruz.

Mecburiyetten, yokluktan hep iyi, faydalı şeyler yapmışız.

1979'da Faruk'la yollarımız kesişti.

Faruk bana yepyeni bir dünya açtı. Onun yaşam biçimi olan sanat artık benim de yaşam biçimim olmuştu. Tabi bunlarla birlikte hayatımızın da zenginleştiğine inanıyorum. Faruk, ODTÜ Mimarlık Fakültesi'ni bitirip darbeden sonra Paris'e yüksek lisans yapmaya gitti. Oradayken bana sayfalarca mektuplar yazardı. Oradaki hayatını, yaşadıklarını uzun uzun anlatırdı. Paris'te öyle bir apartmana düşmüştü ki; Mübin Orhon, Münevver Andaç, Sinan Bıçakçıoğlu, Mehmet Nazım. Sonra Ankara'ya geri döndü ve beraber aile apartmanını galeri ve bara çevirdik. O dönemde sadece galerinin tek başına ayakta kalamayacağını bildiğimiz için yanında kafe-bar ile yola çıktık, hâlâ da aynı yerimizde devam ediyoruz. Faruk, aslında galeri açmaya yönlendirenin hep Münevver Hanım olduğunu söylerdi. Dönemin en önemli sanatçıları onun arkadaşlarıydı, abileriydi. Galeri yaygın bir şey değildi, biz el yordamıyla kendi jenerasyonumuzla yola çıktık ve hikayemiz başladı. Sonra bir baktık sanatla hayatımız iç içe geçmiş. Beraber çalışıp evli olmanın zorluklarını da keyiflerini de yaşadık. Sergisi olan sanatçılar bizde kalmaya başladı, sanatçı galerici ilişkisinden ziyade dostluklar kurduk. Beraber bu yola çıkmanın verdiği bir güç vardı. Bir baktık dostlarımız olan sanatçılarımızla bütün yılı beraber geçirmeye başlamışız, seyahatlerimiz, her şeyimiz beraber olmuş. İyi ki de böyle olmuş.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Günümüz dünyasında "sanatçıyı keşfetme" kavramının kaldığını düşünmüyorum. Herkes, her şey çok ulaşılabilir. Eskiden bilinmeyen bir atölyeye girip sanatçıyı bulmak diye bir durum vardı ama artık öyle bir şey kalmadı. 1980'lerin başında yurtdışından bir sanatçı ile iletişime geçip sergi açmak çok zordu. Düşünsenize mektuplar gidiyor, cevaplar bekleniyor. Her şey şimdiye kıyasla çok yavaş. En kolayı atlayıp gitmekti. Biz de her ay bir yerlere gider, sergiler gezer, oranın sanat ortamını keşfederdik. İlişkilerimiz Faruk'tan dolayı Fransa ile çok yakındı. Paris'e düzenli bir şekilde gider ve sergileri takip ederdik. Beğendiğimiz sanatçılarla orda kendi atölyelerinde görüşüp, Ankara'da sergiler ayarlardık. O döneme baktığınızda Siyah Beyaz'ın birçok yabancı sanatçıya ev sahipliği yaptığını görebilirsiniz.

Keşfetmekten ziyade görünür kılmak dersek; Siyah Beyaz olarak 1990'ların sonlarında başlattığımız bir ödülümüz vardı. Mezuniyet sergilerini gezip seçtiğimiz bir yeni mezuna ufak bir para ödülü ve ilk sergisini açabilmesi için mekân sağlıyorduk. Mesela 2000 yılında Nihat Kemankaşlı'ya bu ödülü vermiştik, hâlâ da kendisiyle birlikteyiz. Faruk'tan sonra kurduğumuz Faruk Sade Sanat Fonu ile 35 yaş altı sanatçılardan, sanat eleştirmenlerinden, mimarlardan gelen başvurularla ise yeni isimlerle tanışma fırsatı buluyoruz.

Galericilik çok sübjektif bir iş, sanatın doğrusu yanlışı yok. Bir danışma kurulumuz yok, tamamen kişisel kriterlerimizle ilerliyoruz. Önemsediğimiz kriterlerden birisi disiplin. Disiplin olmazsa olmazımız. Sanat çok ciddi bir iştir yorulmak, cesaret ve masumiyet ister. Sanatın hayatın kendisi kadar ciddi olduğunu düşünüyorum. Sanatçıyı ve eserini ayrı düşünemiyorum, sanatçıya inanmazsam işine de inanamam.

Kendimi 38 yıl sonra bile profesyonel olarak tanımlayamıyorum hâlâ "amatörüm" ve bu bana heyecan veriyor.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

İlk söyleyeceğim ve sık sık tekrarlayacağım bir söz var; şahitlik.

Müzeler insanlık tarihinin gelişimine ve dönüşümüne dair en büyük şahitlerdir ve bunun için de çok önemlidirler. Tüm insanlığın nereden nereye geldiğini görür, yorumlar ve geleceğe bir ölçüde ışık tutar. Müzelerde o dönemin günlük hayatına da ekonomisine de kahvaltıda ne yediğine, savaşlarda kendini nasıl savunduğuna ve saldırdığına, sağlık sorunlarına hatta çözümlerine ve daha bir sürü şeye şahit oluruz. Picasso'nun Guernicası'nın karşısında acı çekmeniz için illa İspanyol olmanız gerekmiyor; çünkü orada evrensel bir acı var tıpkı Nazım Hikmet'in şiirlerinde sadece bir Türk'ün acı çekmeyeceği, coşmayacağı, umutlu ya da umutsuz olmayacağı gibi...

Kısaca müzeler insanlık tarihinin hatıra defteridir, sanatçı(lar) da o hatıra defterinin yazan(ları)...

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Türkiye'de sanat deyince aklıma gelen en önemli şey bu ülkede bu işi yapanlar kendi çaba ve gayretleriyle bunu yapıyorlar. Bu pandemi döneminde de gördüğümüz gibi ülkenin sanata ve sanatçıya verdiği önem ortada. Bütün meslek dalları sürekli konuşulurken bir tek sanat ve sanatçıdan bahsedilmedi. Bir de bu zor dönemi sanat ve sanatçıdan yoksun geçirdiğimizi düşünün. Yani Türkiye'de sanatla uğraşanlar yaptıklarını bunlara rağmen yapılıyor. Geçtiğimiz aylarda televizyonda sanatçının tanımı yapıldı. Artık gerisini siz düşünün.

Son olarak size şunları söyleyebilirim sadece ülkemizin değil dünyanın da içinde olduğu bir travma yaşıyoruz. Hepimiz insana her zaman en iyi gelen şeye, sanata sarıldık.

Size en basit söyleyebileceğim çıkmazlardan bir tanesi KDV. Dünyanın hiçbir yerinde sanatın KDV'si Türkiye'deki gibi değil. Havyar, pırlanta gibi lüks harcamaların KDV'si sıfır iken sanatın yüzde 18. Çıkmazlardan bir diğeri de yayın eksikliği. Sanat dünyasında üretilen, yaşanan hiçbir şeyin kaydı tutulmuyor. Bir diğer çıkmaz ise sanatçının sosyal güvencesinin olmayışı. Bence sadece bu soruya bile bir sayı ayırabilirsiniz.

BEYAZ KUMLAR ÜZERİNDE

Yenilikçi şeflerle güçlerini birleştiren The Bodrum EDITION, yeni program ve lezzet konseptleriyle konuklarını ağırlıyor

Üstte: The Bodrum EDITION Morena Plajı; Altta soldan sağa: The Bodrum EDITION lobi; Morena Restaurant; Otelin denizden görünümü; Brava Bar

Yaz mevsiminin en güzel duraklarından biri olan The Bodrum EDITION, bölgede benzeri olmayan, özgün bir yeme-içme ve eğlence programıyla konuklarını ağırlıyor. Otelin tüm yeme-içme alanları yaz süresince dışarıdan gelen misafirlere açık olacak.

The Bodrum EDITION'ın tüm gün açık restoranı Morena'nın Perulu şefi Diego Muñoz, İstanbul'un en iyi Asya restoranı Inari Omakase ile iş birliği yapıyor. Sabahları misafirlerine rahat bir ortam sunan restoran, akşam saatlerinde Japon lezzetlerini içeren enfes bir menü sunumuyla İnari Omakase Pop Up'ına dönüşüyor. Misafir tercihlerinin yanı sıra en son gastronomi trendlerini göz önünde bulunduran yeni *pop-up*, çevrenin biyolojik çeşitliliğini ve Türkiye'nin sunduğu en taze yerel ürünleri kullanarak kutlayan seçkin bir menü ile Bodrum'a taşıyor. Inari'nin köklü lezzet ve kültür füzyonu geleneği bu iş birliğini deniz kenarında adeta Doğu-Batı sentezi haline dönüştürüyor.

Kitchen restoran bu sezon kısa süre önce Yılın GQ Şefi ödülüne layık görülen ve eleştirmenlerden tam not alan Od Urla'nın yaratıcısı ünlü Şef Osman Sezener ile güçlerini birleştiriyor. Sezener, misafirleri yerel lezzetlerle buluşturan bir menü sunarken aynı zamanda yerel üretimi gerçek anlamıyla destekleyen büyüleyici bir konsept yaratıyor. Tesisin kendi bahçelerinde sürdürülebilir bir yaklaşımla üretilen otlar, salata yeşillikleri ve sebzelerin yanı sıra en taze et ve balık ürünleri yakın çiftliklerdeki yerel üreticilerden temin ediliyor.

Paris, Sidney, Lima, Bali, Lizbon, Kopenhag, Miami gibi dünyanın dört bir yanında çalışan ünlü şef Diego Muñoz kökleri Peru toprağı ile bağlarını hiç koparmadı. Otelin açık hava restoranı BRAVA lezzet severleri 2021 sezonunda Peru'dan esinlenilmiş özel menüsüyle ağırlamaya hazırlanıyor. Menüde bir dizi yerel malzemelerle yapılmış crudolar, Lomo Saltado ve Nikkei Ceviche gibi çok tanınan geleneksel yemekler bulunuyor. BRAVA Bar'ın içecek konsepti ise bölgenin yerel lezzetleriyle Latin Amerika'ya saygı duruşunda bulunan yaratıcı bir miksoloji üzerine inşa edildi. Bodrum'un akşam etkinliklerinin gözde noktası olan BRAVA, dördüncü sezonunda da müzik, sanat ve moda dünyasının ünlü isimleriyle heyecan verici iş birliklerine ev sahipliği yapmaya devam edecek.

Önümüzdeki sezon için yeniden açılan zarif ve rahat Morena Plajı, otel misafirlerinin ve yerel ziyaretçilerin özel kabanalarda, beyaz kumlar üzerinde, el yapımı kokteyller ve açık havada yemek yemenin tadını çıkarabilecekleri şekilde tasarlandı. DJ Behrouz, IAM ve Styl-IST gibi tanınmış DJ'ler, her cuma ve cumartesi günleri bir dizi plaj partisine ev sahipliği yaparken, uluslararası ve yerel DJ'ler de sahne alıyorlar. The Bodrum EDITION yeni sezon felsefesi doğrultusunda, 2021 yazı boyunca sınırsız eğlence için alanlarında en iyi sanatçıları ve müzisyenleri bir araya getirecek

Morena Beach'teki heyecan verici yeniliklerin yanı sıra, The Bodrum EDITION misafirleri EDITION'ın meditasyon ortağı INSCAPE ile meditasyon, her gün verilen ücretsiz yoga dersleri, spa deneyimi ve yat gezileri dahil olmak üzere tüm diğer hizmetlerin keyfini sürüyor. The Bodrum EDITION misafirlerine güvenli, kusursuz ve nihayetinde keyifli bir deneyim sağlamak için gerekli tüm önlemlerini tamamladı. Konuklar ve çalışanları için ihtiyati tedbirler alan otel yönetimi gıda, işleme, sanitasyon, dezenfeksiyon ve temizlik ile ilgili halihazırda var olan katı uygulamalarına devam ediyor. Otel aynı zamanda yerel sağlık yetkililerinin rehberliğinde Türkiye'deki mevcut duruma dayanan özel önlemlerini de artırdı ve misafirlerini bekliyor.

#işbirliği

Tansa Mermerci Ekşioğlu, Fotoğraf: Murathan Özbek

Tansa Mermerci Ekşioğlu

SPOT Projects Kurucusu, Koleksiyoner

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Sanat ile yolum çok erken yaşlarda sanatsever ve koleksiyoner bir ailede büyümemle kesişti. Anne ve babamın sanata olan tutkusunun benim üzerimdeki etkisi tartışılmaz. Çocukken babamla birlikte saatlerce bir tablonun önünde oturup onun anlattıklarını dinlerdim. Şimdi koleksiyonerlik yolculuğum ve hamilik pratiğim üzerinde, o anlatımların değerini ve etkisini daha iyi anlıyorum. Ailemin koleksiyonunun da etkisiyle 2000'li yıllarda koleksiyonerlik yolculuğuma İslami ve Oryantalist sanat eserleri toplayarak başladım. Zaman içerisinde modern ve güncel sanata yöneldim.

Sanat koleksiyonu oluşturmaya başlamadan önce küratör Pelin Uran ile birlikte teorik dersler ve saha gezileri yaptık. O yıllarda Türkiye'de bu konudaki kısıtlı erişim ve ihtiyaç beni SPOT Projects'i kurmaya yöneltti. SPOT.TER üyelik programımız ile gerçekleştirdiğimiz seminerler, sanatçı atölyesi ziyaretleri, koleksiyoner buluşmaları, sergi turları güncel sanata bakışımın şekillenmesinde büyük rol oynadı. SPOT'ta her dönem farklı içeriklerle güncel kültür ve sanat etkinliklerini takip etmek koleksiyonum açısından bana da yol gösterici oldu.

2007 yılında koleksiyonuma ilk dahil ettiğim Hakan Kırdar'ın seri işiyle birlikte tamamen güncel sanat odaklı bir koleksiyon oluşturmaya devam ediyorum.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Yeni sanatçıları yurt içi ve yurt dışındaki fuar ve galerileri takip ederek keşfediyorum. Bu sebeple koleksiyonumda yerli ve yabancı sanatçılar ile kariyerlerinin farklı aşamalarındaki sanatçılar arasında bir denge bulunuyor. Sanat ortamında bulunarak diyaloglar kurmak, işlerden öğrenmek, eserleri ve sanatçı yolculuklarını izlemek benim için çok önemli. Bir eseri keşfederken ilk bakışta ilgimi çekmesi ve merak uyandırmasının yanı sıra ardında yatan hikâye, sanatçının veya galericinin anlatımını da önemsiyor ve kıymetli buluyorum. Estetik kriterden çok tema olarak cinsiyet meseleleri, insanın dramı, ruhaniyet, politik sinizm ve kentleşme konuları ile kadın sanatçıların işlerine ilgi duyuyorum.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Günümüz sanatının eriştiği noktadan tarihsel sürece bakabilmek, değişim ve dönüşümünü gözlemleyebilmek konusunda müzelerin payı büyük. Kültürel mirasın aktarılabilmesi için uluslararası standartlar çerçevesinde, güvenilirliğin ve erişilebilirliğin yüksek olduğu daha çok özel ve kamu müzelerine ihtiyaç var.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Türkiye'de sanat ve kültür alanında en çok sanata destek modellerinin gelişmesi ve yaygınlaşması konusu üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum. İçinde bulunduğumuz süreç sanatçılar için pek çok belirsizliği ve güvencesizliği daha da görünür kıldı. Türkiye'de, üretim yapmak bir yana artık hayatta kalma mücadelesi veriliyor. Bu noktada destek ve fon alternatiflerine fazlasıyla ihtiyaç var. Bu alanda kurumsallaşma ve devlet desteğinin daha kapsayıcı olması sanat üreticileri ve emekçileri için daha az kaygı duyacakları bir ortam yaracaktır.

Herkes bu döneme adapte olabilmek adına farklı yollar ve zorluklar deneyimliyor. Biz de SPOT Projects olarak çevrimiçi etkinliklerle yeni düzene geçilmesiyle elbette ki katılımcı sayılarında azalmalar yaşadık. Bu sebeple SPOT Projects'i anlatırken altını çizerek tekrarladığımız bir şey var: "Her bir SPOT katılımcısı bir hamidir." Her üye ve/ya katılımcı aslında bir ya da daha çok sanatçının üretimi veya eğitimi için oluşturduğumuz fona katkı sağlıyor. Üyelerimiz seminer ve etkinlikler aracılığıyla bir bilgi sürecinden geçerken, aynı zamanda genç sanatçıların destekçisi oluyorlar. Destek verdiğimiz sanatçılardan hiçbir zaman kopmuyoruz. SPOT Projects olarak, bu sanatçıların kariyerini ve yeni üretimlerini takip etmeye ve atölyelerini ziyaret etmeye devam ediyoruz. Ayrıca bu sene 10. yılımız vesilesiyle ilkbahar döneminde gerçekleşen çevrimiçi etkinliklerimizin tamamını üniversitelerin lisans yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin katılımına ücretsiz olarak açtık. Bu sayede öğrencilerin Türkiye'de güncel sanatı yakından takip etmelerini ve ilgi alanlarını keşfetmelerine destek olmayı amaçladık.

Şebnem Ünlü, Fotoğraf: Elif Kahveci

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Uzun yıllar işim dolayısıyla yurt dışında yaşadım, Amsterdam, Londra ve New York gibi şehirlerde sergiler, müzeler, bienaller takip etme imkânım oldu. İlk birikimlerimle bile müzayedelere gider o eserleri yakından hissedip takip etmekten müthiş haz duyardım.

Amsterdam'da yaşadığım dönemdi, Stedelijk müzesinde Rothko'nun bir tablosunun [*Umber*] önünde dona kalıp tüylerimin ürperdiğini bugün hâlâ hatırlıyorum. Adeta ayna gibi insanın içini dışına çıkaran bir işti. Soyut sanat, soyut dışavurumcu sanat beni her zaman büyülemiştir.

Eşimle beraber uzun yıllardır çok severek geliştirdiğimiz orientalist resim ve kitap koleksiyonumuz bir yana çoğunlukla çağdaş resim ve heykel üzerinde odaklanıyoruz, özellikle, dışavurumcu soyut ve hiperrealist eserlere ilgi duyuyorum.

Koleksiyonerliğin yanı sıra ben de duygularımı tuvale aktarma isteğini ve ihtiyacını çok uzun yıllardır duyuyordum ama gündelik iş ve sorumluluklarım ile gelecek planları arasında bunu hep ertelemiştim. Kızımı yıllar önce sanat alanında geliştirmek üzere sanat atölyesine başlatmıştık. Onunla atölyeye gidip tual ile boyaları elime aldıktan sonra bu renkli dünyayı bir daha bırakamadım. O zamandan beri çeşitli atölye ve müzelerde sanat eğitimlerine katılma fırsatım oldu. Son 7-8 yıldır da Maslak Oto Sanayi'de bir atölyem var. Gittikçe artan bir şekilde burada ve Bodrum atölyemde üretimime devam ediyorum. Eğitimim ve mesleğim uzun yıllar finans üzerindeydi, sanatı yeni bir kariyer olarak seçmedim. Sanatın içinde olmak, üretmek beni mutlu ettiği için devam ettim. Sonuç odaklı bir yoldayken süreçten keyif aldığım bir yolu seçtim. Benim için sanat düzenli, materyalist, somut bir dünyayı canlı renkleriyle, serbest formlarıyla, özgür ruhuyla dengeliyor gibi geliyor.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Yurt içinde ve yurt dışında çeşitli müze ve bienalleri yakından takip ediyor, imkân buldukça koleksiyonerlerin mekânlarını da ziyaret etme fırsatı buluyorum. Dolayısı ile bu mecralar ve sanat insiyatifleri aracılığıyla birçok yeni sanatçı keşfetme şansım oluyor. Sanatçıları tanımak üretim süreçlerini, arkada yatan fikir ve felsefelerini anlamak, çeşitli dönemlerindeki gelişimlerini takip etmek de benim için çok önemli.

Konu sanat ve özellikle de resim olduğunda, belli bir tarzı kesin çizgilerle diğerlerinden ayıran bir estetik kriterim olmasa da genellikle kendimden bir şeyler bulduğum, bana birşeyler hissettiren eserleri değerlendiriyorum. Eşim ile beraber eserlere sahip olmaktan çok onlara hamilik yaptığımıza ve bizden sonra da daha görünürlük kazanarak yaşayacaklarına inanıyorum. Kolekisyonumuzu açık ve geniş bir ofis alanında sergileme imkânımız olduğu için ziyaretçiler ve misafirlerimizle de paylaşmakta buna katkıda bulunuyor.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Sanatla ilişkinin önemli bir kısmı deneyimden geçiyor, yani izleyici ile eser arasındaki sınırların kaldırılması ve deneyimin birinci elden tecrübe edilmesi çok değerli. Özellikle pandemi dönemiyle de hız kazanan ve her şeyin hızla dijital ortama taşındığı günümüzde, müzelerin fiziki varlıklarını sürdürüp, izleyiciyi organik bir şekilde sanat ile biraraya getirmesi ve bu deneyimi canlı tutması bence çok önemli.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Sanatçılarımızı destekleyen kurum ve insiyatiflerin artması gerektiğine ve daha uzun vadeli bir bakış açısına ihtiyaç olduğuna inanıyorum.

Özellikle sanatçılarımızın yurtdışı üretim ve müze ve kurumlarda görünürlüklerini arttırabilecek işbirlikleri yapılması ve bunu yapan insiyatiflerin arttırılması gerekiyor. Bir koleksiyoner ve bir kadın sanatçı olarak temennim, çağdaş sanatçıların, özellikle kadın sanatçıların hem desteklerinin hem de bilinirliklerinin artması.

Şebnem Ünlü

Koleksiyoner

Mod / Lázaro Rosa-Violán

www.tepta.com

Mod'u incelemek için
QR kodu okutunuz.

TEPTA 30.yıl
AYDINLATMA

Nispetiye Mah. Aytar Cad. No: 24 Kat: 1-2-3 1.Levent - İstanbul / 0212 279 29 03

UĞUR GÜLER

#borakoleksiyonu

summart

Adres: Summa Plaza, Huzur Mah. Fazıl Kaftanoğlu Cad. No: 3 Seyrantepe/İstanbul
(Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Karşısı)
www.summart.org - info@summart.org - 0212 278 71 00 @summartsanat

summart

Adres: Summa Plaza, Huzur Mah. Fazıl Kaftanoğlu Cad. No: 3 Seyrantepe/İstanbul
(Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Karşısı)
www.summart.org - info@summart.org - 0212 278 71 00 @summartsanat

Beral Madra, Fotoğraf: BM ÇSM

Beral Madra

Küratör, Sanat Eleştirmeni, BM Çağdaş Sanat Merkezi Yöneticisi

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Çocukken ve gençken resim yapıyordum; çünkü babam -şimdi baktığımda da- başarılı manzara resimleri yapıyor ve bu beni etkiliyordu. 1961'de DGSA giriş sınavına girdim; desenden yüksek not aldım. 27 Mayıs'ın anlam ve önemi kompozisyonu istediler ve ben düşük not aldım çünkü askeri darbeye karşıydım. Bunun nedeni 1950'lerde Alman Lisesi'nde aldığım eğitimimdir. Almanya'dan gelen öğretmenler -kuşkusuz hepsi Nazi döneminde eğitim görmüş kişilerdi- bize Faşizm ve Nazizm'in ne olduğunu iyice anlatmışlardı! 1963'te babamla Avrupa'ya gezmeye gittiğimizde ilk işim Münih'te Dachau'yu görmek oldu. Bu bilgi bütün yaşamım boyunca peşimi bırakmadı.

Sınav değerlendirmesi yapan eğitmenler o dönemin iktidarının dayattığı bir sınav değerlendirmesini uygulamış oldular: 27 Mayıs'ı övmeyen bir kompozisyonla Akademi'ye girilmezdi! Böylece Akademiye giremedim. Yoksa şimdi ben de sanatçıydım... Geriye dönüp baktığımda o dönemde kadın sanatçı olarak ne kadar başarılı olabilecektim, diye soruyorum kendi kendime. Benim kuşağımın kadın sanatçılarının ne zor koşullarda çalıştıklarını biliyorum. O dönem sanat ve kültür alanı amansız bir erkek egemenliği hakimdi.

Sonuçta, İstanbul Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nü bitirdim. Lisans tezimin konusu *Anadolu'da Kybele Kültü ve Tasvirleri*'ydi. Neden bu konuyu seçmiştim? Anadolu'da temelde bir kadın imgesinin önemli olduğunu düşünmüştüm. Batı ve Orta Anadolu'daki bütün müzeleri gezdim, bilgi ve belge topladım. Tezimin sonucunda Anadolu'da Neolitik dönemden itibaren oluşan ana tanrıça imgesinin Meryem Ana tasvirlerini etkilediğini belirttim. Gelin görün ki bir kadın arkeolog olarak da çalışma koşulları kısıtlıydı, üniversitelerde kadro sorunu vardı. Hafriyatlara erkek arkeologlar tercih ediliyordu. Çok önemli üç kadın hocamı burada anmak isterim: Jale İnan, Aşkıdil Akarca ve efsanevi Halet Çambel.

1966'da Teoman Madra ile evlendim ve 1980'e kadar -yani yaşamımda tanık olduğum üçüncü askeri darbeye kadar- Ayvalık'ta yaşadık. Tulya ve Yahya doğdular. Teoman 1960'ların başından itibaren fotoğraf kamerası önünde caz müziği eşliğinde dans ederek *Işık Oyunları* adını verdiği soyut fotoğrafları üretiyordu. 1966-1990 arasında Fluxus ve Zero akımları bağlamında *Işık Oyunları* ile performans ve gösteriler yaptı. 1990'dan sonra video ve dijital imgeler üretti. Onun yönlendirmesiyle 1960-1970 AB ve ABD öncü sanat etkinliklerini ve bu etkinliklerin arkasındaki Modernizm süreçlerini öğrendim. Böylece, kadim tarihten uzaklaşıp, güncelliğe doğru geçiş yaptım; arkeoloji bilimindeki metodoloji bilgisi yapıt analizi yapmamı kolaylaştırdı. Teoman'ın İstanbul'da yaptığı etkinlikler dolayısıyla da Türkiye sanat ortamına da giriş yapmış oldum. Onun gerçekleştirdiği üretime bugün medya sanatı deniyor. Türkiye'de ilk sanat olarak video çalışmaları da onun.

1980-82'de MSÜ'de Prof. Bülent Özer'in davetiyle Temel Sanat Eğitimi bölümünde *20. Yüzyıl Sanatı* dersi verdim; aynı zamanda Mimar Utarit İzgi'nin Maçka'da ARMO Mimarlık ofisinin alt katında kurduğu galeriyi yönettim. 1982 sonunda Vali Konağı Caddesi'nin en son bölümünde bir apartmanın arkasında bahçe katında Galeri BM'yi kurdum. İlk video sanatı çalıştayı da Alman Kültür Merkezi iş birliğiyle 1984'te bu galeride gerçekleşti. Bugün ünlü olan birçok genç sanatçının ilk sergilerini bu galeride gerçekleştirdim. 1985'te İKSV beni çağdaş sanat sergileri projesi için danışma kuruluna davet etti; bu kurul beni 1986'da sergilerin koordinatörü olarak atadı. 1987 ve 1989 İstanbul biennallerindeki o önemli sanatçıların gelmesi yine Teoman'ın ilişkilerini kullanarak gerçekleşti. 1989'da hem uluslararası ilişkileri sürdürmek hem de küratörlüğümü güçlendirmek için galerimi kar amacı gütmeyen sisteme dönüştürüp BM Çağdaş Sanat Merkezi'ni kurdum. 21. yüzyılın ilk çeyreğinde "kadın kırım" ve "erkek egemen" sorununda önde giden Türkiye'de ben, eşimin sayesinde bu mesleği gerçekleştiren ayrıcalıklı bir kadın sayılırım.

a yellow sun
a black sun

07.09'21-20.10'21

sanatçılar
etel adnan
nadim asfar
vartan avakian
gregory buchakjian
simone fattal
sirine fattouh
daniele genadry
lamia joreige
mireille kassar
stéphanie saadé
roy samaha

küratör
karina el helou

MARTCH

asmalı mescit, sofyalı sk. no:22, kat:1 d:1 34430 beyoğlu / istanbul
info@martch.art • www.martch.art

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Geçmişte, başlangıçta galeri dönemlerimde sanatçılara açık bir başvuru profili oluşturmuştum, sanatçılar işlerini gelip gösteriyorlardı. Yüz yüze karşılaşmalar sanatçıları keşfetmekte çok yararlı oluyordu. Sanatçıyla konuşarak onu tanımak her zaman çok yararlı olmuştur. Sanat ve kültür üstüne yazılarım 1980'lerde başladı. Bu yazılar sanatçılarla olan ilişkilerimin kanıtıdır. Galerimle ve daha sonra küratörlük sürecimde benimle çalışan sanatçılardan öğrendiklerimin de değerini biliyorum; bir kez daha onlara teşekkür ediyorum bu söyleşi aracılığıyla. 1990'lardan günümüze sanatçılar kendilerini İnternet ortamında kolaylıkla görünür kılıyor. Araştırma ve keşfetme masa başında bilgisayara bakarak oluyor diyebiliriz. Ancak bu keşfetme işinin temelinde hangi tür sanat yapıtına yönelmeyi tercih etme durumu var. Uzun süredir benim yaklaşımım mevcut düzen/düzenler (burada içinde yaşadığımız yerel ve küresel düzenin ve düzenlerin insan, yaşam, doğa bağlamında olumsuzluğu söz konusu) karşısında sanatçının eleştirel, uyarıcı ve toplumsal sorumluluk içeren bakışına doğru oldu. Özel sektör egemenliğindeki sanat ortamımızda sanatçının özel sektör çıkarları ile ilişkisini de gözlemliyorum; bu ilişkinin sanat üretiminin amacını, hedefini ve toplumla ilişkisini bozmaması gerektiğini düşünüyorum. Karşılıklı çıkarların arasında çatışkı olmamalı; sanatçının amacı ve hedefi her zaman özgür ve bağımsız oluşmalı.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Küresel müze sistemi siyasal ve ekonomik parametrelere göre büyük değişimler geçirdi. 1990'larda küreselleşme ideolojisiyle emperyalist, kolonyalist, tek yönlü modernist müzelerin egemenliğinin giderek yıkıldığını sevinerek izledik; kırılma noktası da 1989'daki Jean-Hubert Martin küratörlüğündeki *Magiciens de la Terre* sergisidir. Bu sergide Türkiye'den hiçbir sanatçı yoktu. Bedri Baykam bunu protesto eden bir bildiri dağıtmıştı açılışta. Kuşkusuz bu modernist homojenlik ideoloji olumsuzluğu tam olarak sonlanmış değil, ancak bu tür müzelerin değeri düşmüştür.

Günümüzde müzelerdeki eserlerin "çalınmış" olması devletler arasında pazarlık konusudur. Toplumlar da bu çalınmış eserleri artık biliyor. Çağdaş sanat müzeleri de bu süreçte köktenci değişim geçirdi. Küresel sanat üretimi üstüne sergiler düzenlendi, kronolojik sunumlar yerine kavram ve temalara ilişkin sunumlar gerçekleştirildi. AB ülkelerine göçler dolayısıyla Orta Doğu, Asya, Afrika'dan gelenler sanat eğitimlerini o ülkelerde aldılar ve sanatçı olarak görünür oldular. Müzeler ve koleksiyonlar göçmen sanatçıların yapıtlarıyla doldu. Günümüzde dijital ortam da bir çeşit açılımlı bir müze sistemi uyguluyor.

Günümüzde, küresel epistemolojideki en önemli olumsuzluk olan "belleksizlik" karşısında müze bir bellek deposu olma işlevini taşıyor. Bu bağlamda Umberto Eco'nun BM'deki konuşmasını öneririm. Bu düşünce şimdilerde Türkiye'deki geçmiş ve bugün arasında kurgulanan yapay bir tarih kurgusunun ve buna bağlı olarak yapay bir belleğin ne denli zararlı olabileceğini de açıklıyor. En zararlı örnekler de TV dizileri olarak üretiliyor. 2016'da Eco'nun bu düşüncelerine bir olumsuzluk daha eklendi ve Hakikat-sonrası (*Post-Truth*) ideolojinin varlığı ortaya çıktı. Bu da kuşkusuz hakikat içeren belleğin yok edilmesi için üretilmiş bir kara yöntem. Kanımca müze bugün bu konuşmadaki bütün olumsuz gerçeklere karşı bir sistem olmalıdır; özellikle bizimki gibi kimlik sorunu yaşayan ülkelerde müzeler çok önemli eğitim işlevi taşıyabilir. Türkiye'de devlet ve yerel yönetim müzeleri Modernist sisteme çakılı kalmıştır; büyük yenilenme ve iyileştirme gerekiyor. Çok değerli arşivler yok olmaktadır; dolayısıyla toplumun belleği yok olmaktadır. Örneğin, 1938'de kurulan Resim ve Heykel Müzesi'ndeki Mimar Sinan Üniversitesi Koleksiyonu olan çok değerli resimler 10 yıl önce Dolmabahçe Sarayı Veliaht Dairesi'nden çıkarıldı ve depoya kaldırıldı. Türkiye'de resim saklamak için yeterli teknik donanımı olan bir depo var mıdır? Ben yok diye biliyorum. Yeni müze binasının açılması bekleniyor. Ancak yeni müze nasıl yönetilecek? Uzmanlarla mı, yoksa bürokratik kadroyla mı? Bu müzenin manifestosu nedir? İstanbul'da ve diğer büyük kentlerde, örneğin Ankara'da ve İzmir'de kamusal bir çağdaş sanat müzesi neden yoktur? Yanıt vereyim: Yerel yönetimlerin ve devletin kültür politikası kalıntı bir Modernizm, popülist yaklaşımlar ve içi boş gösteri etkinliklerine saplanmıştır. Toplumun sanat ve kültürü üreten ve buna değer veren kesimi de gereken gücü ve isteği göstermiyor. Devlet ve yerel yönetimlerden günümüze özgü altyapıları kurmasını istemekte geç kalıyor. Yalnız, özel müzeler bu açılardan bu boşluğu ve olumsuzluğu bir ölçüde doldurabiliyor. Eco, aynı konuşmasında, bugün yaşadığımız bir gerçeği de belirtiyor. Bellek yokluğu yanında bir bellek aşırılığı da vardır; bu da İnternet ortamında oluşmaktadır. İnternet ortamındaki bilgi güç odakları tarafından yönetildiğinde, bu odakların çıkarına yarayan yapay bellek üretilebilmektedir. Müzeler için de bu geçerlidir; toplumu yönlendirmek isteyen siyasal ya da ekonomik güç müzelerde aslında var olmayan bir belleği sunabilir. Bugün Hakikat-sonrası ve Zombi-kapitalizm gibi süreçleri yaşarken kitlelerin bu olumsuzlukları bilmesi gerekiyor. Günümüzde üretilen eleştirel yapıtlar işte tam bu işe yarıyor; metaforlar olarak üretilmiş yapıtlarla olumsuzlukların önce kitlenin bilinçaltına sonra da bilincine ulaşmasını sağlıyor.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Türkiye'de sanat /sanatçı denildiğinde yerel ve kamusal yöneticilerin, siyasetçilerin kitlenin aklına şu geliyor: geleneksel ve pop müzik şarkıcıları, kısaca eğlence sektöründe sahneye çıkan yorumcular, sinema ve televizyon dizileri oyuncuları...Basın ve medya için de sanatçı profili bu; köşe yazarları gibi entelektüel ve eleştirel üretim yapanlar bile bu profili sanatçı olarak tanımlıyor. Bu profil "yaratıcı birey" değil; yorumcu birey! Yazarlar, şairler, müzik kompozitörleri, tasarımcılar, görsel sanatlar alanında üretim yapanlar "yaratıcı" bireydir; yani ontolojik, epistemolojik, entelektüel anlamıyla sanat üretenlerdir. Bu yanlış bilginin büyük bir çıkmaz olduğunu düşünüyorum. İkinci çıkmaz, devlet ve yerel yönetim kültür ve sanat politikasının yetersizliği, gerin kalmışlığı ve "insana yatırım" ilkesinin bu politikalarda yer almamasıdır. Üçüncü çıkmaz da 2020 Mart ayından bu yana içinden geçmekte olduğumuz pandemi koşullarının bir süre daha etkili olması ve bu etkinin özellikle sanat ve kültür üretimi alanında engeller oluşturmasında. Seyahat ve vize kısıtlamaları, geniş anlamda uluslararası geçerli sanat ve kültür fonlarının ulus sınırlarına kısıtlanması, sürekli çevrimiçi etkinliklerin düşünce alış-verişini kısırlaştırması gibi engeller. Her ne kadar küresel sanat piyasaları bu tür kriz ve buhranlardan etkilenmiyorsa da, önümüzdeki dönemde geniş bir ekonomik daralma olursa, bu kez sanat yatırımları da etkilenebilir. Türkiye için önerim sanatçıların, sanat uzmanlarının örgütlenmesi ya da mevcut örgütleri etkinleştirmesidir; bir süre bireysel çabalar yeterli olmayabilir. İstanbul özelinde İBB'yi ısrarlı bir biçimde bilgilendirmek ve gerçek gereksinimleri kabul ettirerek uygulanmasını istemek, bence şimdi yapılmalı; çünkü izlediğim kadarıyla yararlı yatırımdan çok gösteriş yatırımına doğru eğilim gösteriliyor. Dijital ortam sanatçılara işlerini geniş topluma yaymak açısından birçok olanak veriyor; bu oldukça başarılı bir gelişme. Bu açılımda da analog sanat üretim sürecinde geçerli olan hakikat, bellek, etik gibi temel unsurlar geçerlidir; değerlendirme yapıtta ve yapıtın kavramsal içeriğinde bu damarın varlığına dayanır. Dijital ortama aktarılan analog sanat üretimi pandemi kapanmasında büyük bir epistemolojik ve ontolojik boşluğu doldurdu. Ancak, burada dikkat edilmesi gereken husus, Dijital Sanat/Medya Sanatı olarak adlandırılan üretimlerin -dekorasyon ve algı amaçlı olanları dışında- aynı değer ve ölçütlere sahip olmasıdır.

İzlediğim kadarıyla bu pandemi sürecinde sanatçılar, küratörler, galeriler, müzeler devlet ve yerel yönetimlerin desteği olmadan büyük bir özveriyle etkinliklerini sürdürdüler ve topluma gereken mesajlarını ilettiler. Ne kadar teşekkür etsek azdır.

THE MARMARA CATERING FARKINI ÖZEL DAVETLERİNİZE TAŞIYIN...

Tecrübeli şefleri, deneyimli servis ekibi, eşsiz tatları ve yaratıcı menüleri ile The Marmara Catering ülkemizde ve yurtdışında üst düzey catering hizmetleri düzenleyebilen ve aynı zamanda yüksek sayılarda da hizmet verebilme altyapısına sahip kocaman bir ekiptir.

Birbirinden farklı sunum teknikleri ve konsept temalara uygun altyapı ve yemek çeşitliliği bulunan, Türk ve diğer ülkelerin yemeklerine hakim olup, misafirlerin beklentileri üzerinde şıklıkta sunum yapabilen bir mutfağa sahiptir.

Müşterilerin nasıl mutlu olacağının araştırması ile başlayan ve süreç sonunda uygun olan yemeğin servisi konusunda çok titiz çalışan The Marmara Catering ekibi; menülerini etkinliğe, konsepte ve kişinin özel isteklerine göre oluştururken birçok detaya göre hazırlamayı da atlamıyor...

Davetin saati, alanın yapısı, misafir profili ve o günkü diğer öğün araları, davetin yapıldığı konum ve kullanılan dekorun temasından masadaki ekipmanlara kadar detaylı incelenerek bir program ve plan oluşturuluyor...

'Tailor made' ve zamansız menü tasarımları, imza yemekleri, birbirinden lezzetli finger food alternatifleri, sürekli gelişen sunum anlayışı ile The Marmara Catering kaliteden ödün vermeyen hizmet anlayışı ile Türk Mutfağına ait geleneksel lezzetlerin lezzet ve sunumunda kendisine has bir hikayesi ve tarzı olan çeyrek asırlık bir deneyim yolculuğudur...

Son dönemde artış gösteren ev davetleri göz önünde bulundurulduğunda The Marmara Catering; bu alanda avantaj sağlayacak catering altyapısı, sunum ekipmanları ile özel davetlerin vazgeçilmezi olmaya devam ediyor.

Tüm davetlerinizi unutulmaz kılmak için The Marmara Catering farkını mutlaka deneyin...

THE MARMARA CATERING

@themarmaracatering catering@themarmarahotels.com

Esra Sarıgedik, Fotoğraf: Berk Kır

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nde okurken yaz aylarında, İngiliz film prodüksiyonlarının sanat ekibinde, sonbahar aylarında ise İstanbul bienallerinde asistan olarak çalışıyordum. Film prodüksiyonlarında öğrendiğim, heykelde kullanılabilecek yeni malzeme ve teknikler bana olağanüstü bir heyecan verirken okuldan al(ama) dığım kısıtlı teknik bilgiyi de çürütüyordu. İstanbul bienallerinde gördüğüm ve yine okulda esamesi okunmayan güncel sanat ise beni büyülemeye başlamıştı. Böylelikle, hem teknik hem de içerik olarak okulla arama ciddi bir mesafe girdi. Vasıf Kortun'nun Marmara Üniversitesi'ndeki Sanat Sosyolojisi derslerine de bu dönemde gizli gizli katılmaya başlamıştım. Kendi okulunun ve sınıfının öğrencisi olmadığımı fark ettikten sonra "Asistanınız olabilir miyim?" sorusuyla Vasıf Bey'in peşine takıldım. O, bir şeyleri söyleyerek değil ama çalışarak, uygulayarak hep akıl hocam oldu. Bugün SALT'ın ilk adımı olan ICAP Istanbul Güncel Sanat Projesi ve Platform Garanti Güncel Sanat Merkezi'ni birlikte hayata geçirdik. Daha fazla uluslararası deneyim edinebilmem için Avrupa'nın önemli sanat kurumlarında görev almama önayak olan yine Vasıf Bey'dir. Yaklaşık on sene farklı ülkelerde ve kurumlarda, asistan küratör, küratör ve araştırmacı küratör olarak çalıştım. 3. Berlin Bienali (Almanya), Van Abbe Müzesi (Hollanda), Rooseum Sanat Merkezi (İsveç) ve Gülbenkian Vakfı (Portekiz) öncelikli olarak deneyim kazandığım kurumlar oldu. Heyecan verici ama hiç gerçekleşmeyen bir iş teklifiyle İstanbul'a geri döndüm. O dönem İstanbul'da inanılmaz bir enerji vardı, İstanbul Modern Müzesinin başına David Elliott gelmişti, yeni galeriler açılıyordu, Avrupa Birliği fonları yağmaya başlamıştı. *Benim Kentim* isimli, British Council bünyesinde tasarladığımız "kamusal alanda sanat" konusu etrafında şekillenen projeyi yürütmek o zamana kadar hiç tanımadığım Türkiye'yi tanıttı bana. Mardin, Trabzon, Konya, Çanakkale ve İstanbul'da kamuya açık alanlarda eserler üretildi, konuşmalar düzenlendi. Şu anda halen sebepsiz yere tutuklu olan Osman Kavala olmasa gerçekleşemezdi bu proje. Bugün bırakın Anadolu şehirlerini İstanbul'da kamusal alanımız kalmadı... 2013 yılında Leyla Tara Suyabatmaz ile tanıştım ve Rampa'nın genel direktörlük görevini üstlendim. Rampa kapandıktan sonra kurduğum BüroSarıgedik, Rampa'da kazandığım altyapı olmadan mümkün olamazdı. Özenli ve ahlaklı çalışan, orta ölçekli bir sanat kurumu gibiydi Rampa. Her ne kadar ticari bir galeri olarak bilinse de her şeyin müze standartlarında olabilmesi için çok uğraşan bir yönetim ve ekip vardı. Benim o güne kadar hiç tanımadığım Türkiye'deki sanat piyasasının aktörlerini ve koşullarını Rampa'da tanıdım.

2017 Eylül ayında kurduğum BüroSarıgedik'i ise Ergin Çavuşoğlu ile Gülsün Karamustafa'nın desteği ve yoldaşlığı olmadan hayal bile edemezdim. Bugün dördüncü senemize Meriç Algün, Ergin Çavuşoğlu, Eda Çekil, Cengiz Çekil, Gülsün Karamustafa, Ekin Saçlıoğlu, Erdil Yaşaroğlu ve Vahap Avşar'ın temsiliyeti ile girmekten gurur ve heyecan duyuyorum.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Atölye ziyaretleri benim için elzem. Sanatçıyla birebir konuşmadan, kendine dert edindiği meseleyi kendisinden dinlemeden, karşılıklı sorular sorup muhabbet etmeden, üretimini anlamak benim için gerçekçi değil. Özellikle "sanatçı temsilcisi" olarak kendimizi ve işimizi farklılaştırdığımız bir noktada aksi hiç mümkün değil.

Estetik kriterlerim yok, "Türkiye'de ne satar" kaygısından yola çıkmadığımız için de pek de sorun olmuyor bu durum.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Geldiğimiz noktada insanlık olarak bir şeyleri şimdiye kadar çok yanlış yaptığımız aşikâr. Yeni okumalara, yeni ve sürdürülebilir sistemlere ihtiyacımız var. Bu, hayatımızda olan her şey gibi müzeler içinde geçerli. Sanatı politikadan, yeryüzünde yaşayan diğer canlı türlerini günlük yaşamımızdan gayrı bir anlayışla, her şeyin mevcudiyetinin sadece kendisinden ibaret olduğu inancıyla bugün bu çevre felaketlerini, tüm dünyada yükselen sağ politikanın utanmaz düzenini yaşıyoruz. Hepimiz her şeyden ve birbirimizden sorumluyuz, Sadece şehir pazarlaması kurumu olmak, yerel turistik cazibe merkezi olmak, obje toplamak, toplanan objeleri ardışık düzende dizmek, popülist "keşif"lerle yeni sanat kahramanları yaratmak ve onları turistlere pazarlayarak daha çok bilet satıp, düzene uyum sağlamak olmamalı artık müzelerin rolü.

Müzelerin yeni okumalar yapmasına ihtiyacımız var, siyasi, etnik, kültürel sınırları yok sayıp, yeni ve karşılaştırmalı okumalar için daha çok araştırmaya altyapı sağlayacak, sanat ve dünya tarihini birlikte, yeniden okumaya ve yazmaya hepimizin çok ihtiyacı var. Farklı bir bakış açısıyla tarih yazmak o kadar kolay değil, bu ancak müzelerin ve sanat kurumlarının bilgisi, tecrübesi ve özeni ile olabilir.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğünüz çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Bu soruya şikayet etmeden, kimseyi suçlamadan, iğneyi kendimize batırarak cevap vermek istiyorum. Hepimizin bildiği, sürekli telaffuz ettiği şeyleri tekrar etmek yerine, aksini kurgulamak ve hemen uygulamak gerektiğini düşünüyorum. Dolayısıyla ben ve ekibim çok çalışıyoruz, daha fazla iş birliği ve dayanışmayla üretimin peşinde, sürdürülebilir, yenilikçi, hakkaniyetli bir sistemin keyfini ve farkını hep birlikte deneyimleyelim istiyoruz.

Esra Sarıgedik

BüroSarıgedik Kurucu Direktörü

Zeynep Bora, Fotoğraf: Berk Kır

Zeynep Bora

Summart Direktörü, Koleksiyoner

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Benim sanatla tam buluşmam kayınpederim, mentorum sevgili Mete Bora tarafından tam da ortasına bırakılmamla oldu. Gerçi senelerce genç sanatçıları takip ederken beni de yavaş yavaş görsel olarak hep hazırlıyordu. Ama daha sonra net bir şekilde bir gün beni çekti karşısına ve enerjisinin çoğunu büyük emekle ve keyifle oluşturduğu Bora Koleksiyonu'nun ve yarattığı Summart'ın tüm sorumluluğunu bana bıraktığını açıkladı. O tam anlamıyla vizyoner bir filantropistti ve özellikle genç sanatçılara duyduğu inanç ve destekle oluşturduğu koleksiyon benim için de bir nevi ikinci okul oldu. Sanatı iş yerine bir süreç ve hayat olarak görmek istesem de manevi sorumluluğum büyük.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Açıkçası hayat tarzınız dünya görüşünüz enerjiniz, estetik kriterleri de belirliyor. Minimal, abartısız bir duruş, ama her zaman temiz bir iş çok önemli benim için. Genç sanatçılar sürekli radarımda, tanışmaya, tanımaya gayret ediyorum. Fikrine güvendiğim dostlarımla da her daim iletişimdeyim. Sıkça atölye ziyaretleri yapıyorum. Özünde; işine, kendisine saygısı olan cesur gençler her zaman ve hemen dikkatimi çekiyor. Saha Derneği'nin yurtiçi/yurtdışı programlarından da bu konuda çok faydalandığımı söyleyebilirim.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Müzelerin, kalıcı koleksiyonlarının kayıtlı ve çok geniş kitlelere gösterilebilir olması açısından çok değerli olduğunu düşünüyorum. Özellikle de yine genç yaşta müzelere eser vermiş sanatçıların arkadan yetişenlere büyük motivasyon sağladığını, sanat okullarında okuyanlara müthiş bir arşiv, bizlere de o sanatçıları tanıma anlama sansı vermesi açısından önemli olduğunu da düşünüyorum. Türkiye'nin her bölgesinde nice müzeler görmek dileğiyle diyelim...

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Açıkçası ben Summart olarak hem eser sunan (satan demek istemiyorum çünkü ticari bir kimliğimiz yok) hem de koleksiyoner şapkasıyla sanatçılardan/galerilerden eser satın alan olarak, iki tarafı da net görebildiğimi düşünüyorum. Gördüğüm, sanatçılar son derece dar bir alanda yaşamaya çalışıyorlar. Bu kadar renkli, kaotik ama bol kültürlü bir coğrafyada büyüyen sanatçılarımızın pek çoğu uluslararası platformlarda daha çok yer edinmeli. Bunun için de onları okuldan çıktıktan sonra galerilerle, sanat insanlarıyla nasıl iletişimde olmaları gerektiği, bir şeklide *Sanat Aktörleri101* dersi olarak onlara okutulmalı, mentorluk sağlanmalı. Okuldan çıktıkları zaman kendilerine saygısı olan, bireysel düşünebilen insanlar olmalarına yardımcı olunmalı. Daha çok yurtdışı projeler üretmeli, ortaklıklar kurulmalı, mümkün olduğunca sanatçıları iş üretmeye zorlamak yerine gelişimlerine ve sürekliliklerine katkı sağlayacak imkânlar yaratmalı. Bunu yapan platformlara destek olunmalı. Yoksa bu dar ortamda, gruplaşarak, aynı temalar, aynı insanlar ve de aynı işlerle devam eder dururuz.

Solid Silver | SOY G *is the Marine-spec utensils necessary for yachts and seafront homes or any other humid environment with a saline content in the weather. Its 999-carat fine silver composition keeps them from tarnishing and oxidization. Soy Türkiye is one of the few workshops in the world proudly possessing the know-how to manufacture pure solid silver cookware, coffeeware and barware.*

The solid silver body *consists entirely of heavy-gauge 2 to 3 mm 999-carat silver and is handmade to order. Everything starts at 3 mm solid silver sheets rolled from pure silver ingots cast by Soy. Handspun to form and hammered into strength by hand, each SOY G is a unique masterpiece.*

The handle *is cast from our own patented alloy of bronze, the* Soytunç *and bathed to gain a 50µ copper plating that gives them a distinctive pinkish hue, unique to Soy.*

Solid Silver | SOY G *yatlar, deniz kıyısındaki evler ve havası tuzlu ve nemli tüm ortamlar için gerekli "denize uygun" özellikli mutfak gereçleridir. 999 ayar gümüş kararmaz ve oksitlenmez. Soy Türkiye, som gümüşten mutfak gereçleri, kahve ve bar takımları üretme bilgisine sahip dünyadaki birkaç atölyeden biridir.*

Som gümüş gövde*, tamamen 999 ayar, 2 ila 3 mm yüksek kalınlıklı gümüştendir ve sipariş üzerine elde yapılır. Hikaye, Soy Türkiye tarafından dökülen has gümüş boncuktan haddelenmiş saf gümüş bir levhayla başlar. Elde sıvanarak şekil verilip çekiçle güçlendirilen her bir SOY G benzersiz bir şaheserdir.*

Saplar*, patentli bronz alaşımımız* Soytunç*'tan dökülür ve SOY G'ye özgü pembemsi rengini kazanmak üzere 50µ bakırla kaplanır.*

Solid Silver | SOY G

www.soy.com.tr

SOY TÜRKİYE

Gülfem Köseoğlu, Fotoğraf: Elif Kahveci

Gülfem Köseoğlu

ARK Kültür Sahibi, Koleksiyoner

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Sanat genel anlamıyla yaşamda her zaman var. Çocukken hayatı algılama biçimi, duyarlılık... Etki yaratan hocalar... Mesela, ben orta okuldayken Seniye Fenmen resim dersimize gelirdi. Çok şanslıydık bu konuda. O dönemde resim, heykel, seramik çalıştık. Sanatın birbirini besleyen diğer kolları da önemliydi. Müzik hocam sesimi keşfedip beni konservatuvara yönlendirdi. Şan bölümüne girdim, sonra Viyana'ya gittim. Mimarlık okumaya karar verdiğimde aynı zamanda tutkulu bir opera izleyicisiydim. Sergiler, müzeler... Sanatla iç içe bir tahsil hayatım oldu. Son sene Salzburg Yaz Akademisi'nde *Müze Mimarisi* başlığı altında Hans Hollein'ın öğrencisi oldum. Benim için ARK Kültür yalnızca bu yakınlığı daha geniş bir sorumluluğa götürme kararıydı.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Yaşanmışlığın ve birikimin getirdiği bir seçicilikle, talip olan sanatçılarla veya küratörlerle buluşup şartlarımızı bildiriyoruz. Benim için sergilenen eserlerin mekânla bir diyalog oluşturması çok önemli. Sanatçının mekân algısı da... On yıldır -biraz da deneme yanılma yoluyla- kriterlerimiz daha netleşti diyebilirim.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Sanatın dijital ortama taşınması müzelerin değerini azaltmıyor bence. Müzede varlıklarını sürdüren sanat eserleri etkilerini çok daha yoğun bir şekilde hissettiriyor onları seyredene. Sanatla ve kültürle bağ kurmak, bu yakın temasla daha hakiki bir ilişkiye imkân tanıdığı kesin. Bulundukları şehirleri cazibe merkezleri haline getiren sanat müzeleri var. Mesela, Bilbao'daki mimar Frank Gehry tarafından tasarlanan Guggenheim gibi...

HEYKELE DAİR...

Nişantaşı Galeri Selvin 15 Eylül-10 Ekim tarihleri arasında Dilşad Akçayöz'ün *Aklımda bir söz vardı sessizliklere dair...* isimli heykel sergisini açmaya hazırlanıyor

Dilşad Akçayçöz, *Sessizlik*
50x45x35 cm
Beyaz marmara mermeri

Dilşad Akçayçöz
(Sol) *Umut*, 110x25x20 cm
(Sağ üst) *Tanrısın*, 85x30x20 cm
(Sağ alt) *Çocuk Kalbi*, 40x40x25 cm
Beyaz marmara mermeri

"Çocukluk ile yetişkinlik arasında, toplumun biçimlendirme arzuları ve kendi gerçekliği kıskacında sıkışmış, sıkıştırılmış genç bireylerin içsel yolculukları ve sessizlikleri bunlar. Belki de hepimizin bir defa çıktığı kendini var ettiği, özgürleştiği ve en büyük umudun içinde olduğunu keşfettiği bir yolcuk vardır. Bazı çocukların yolculukları ise daha kırılgan ve hassastır. Ben buna cam kalpli kayıp çocuklar diyorum. Aslında kalbi camdan olan çocukların sessizliklerine ve umutlarına dair bir şeyler söylemek istedim sadece. *Aklımda bir söz vardı, sessizliklere dair...* Bu verilmiş bir söz ve söylenmemiş ikinci bir söz arasındaki sessizliği ifade ediyor. Bu yüzden zaman kavramını ortadan kaldırıyor."

Dilşad Akçayöz

GALERİ SELVİN
İSTANBUL

Mari Spirito, Fotoğraf: Elif Kahveci

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Sanata olan ilgim doğuştan geliyor, çok genç yaşta resim çizebiliyordum ve dedikleri gibi "en başta" yaratıcı olanın rolünü üstlendim. Sezgisel olarak takip ettiğim ve en çılgın hayallerimin ötesinde çalıştığım yaratıcı sürece güçlü tepkiler aldım. Kendi işimin kültürlerarası bir sanat organizasyonu olacağını hiç düşünmemiştim. Disleksik olduğum için hayatta kalmam görüntülere ve insanlarla iletişimde kalmama bağlı. Önce sanat üretip, daha sonra yirmi yıl boyunca galerici olarak sanatçılara destek verdikten sonra, beş yıl süresince New York ve İstanbul arasında seyahat etmeye başladım. Yavaş bir geçiş oldu. Başka bir adım atmak için ilişkilerimi, bilgilerimi ve kaynaklarımı değiştirdim. Protocinema bir şeyler yapma dürtüsüne cevap verirken ve sezgilerimi dinlerken ortaya çıktı... Bakalım bu beni nereye götürüyor diye düşünürken daha fazla bilinmeyene doğru ilerledim. Tüm motivasyonum birçok türde konuşma yoluyla empati ve anlayışı teşvik eden işler yaratmaya adanmışlık.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Alanında araştırma yapmaktan, kişisel tavsiyelere kadar mümkün olan her şekilde sanatçıları "yeni" olsun ya da olmasın öğreniyorum ve sürekli Zoom'dan bile olsa atölye ziyaretleri ziyaretleri yapıyorum. Bu konuya çok zaman harcıyorum. Yenilik ve yaratıcılığın yanı sıra, başkalarıyla eşit fikir alışverişinde bulunmak için sohbet etmek, araştırmalar yapmak ve tefekkürden ilham alıyorum. Sadece bir kişinin yapabileceği bir sanat arıyorum. Estetik kriterlerim dahilinde, özellikle çevremiz sürekli değişirken, çevremizle ilişkide kendimizi nasıl yeniden konumlandırdığımızı sorguluyorum. Sanatın, öğretim sanatının, ses sanatının, metin sanatının, dijital sanatın kayıt altına alınması ve henüz hayal etmediğimiz formlar olan iş birliğinin daha akışkanlığının yollarını yapmakla ilgileniyorum. Her şeyin, şehirlerin/ulusların, gücün, cinsiyetlerin, bakış açılarının ademi merkeziyetçiliğinden ilham alıyorum. Son deneyimlerimizi göz önünde bulundurursak, özellikle, kaynakları, bilgiyi ve emeği ifade eden ekstraksiyonu azaltmak için tüketimi, nakliye ve uçuşların azaltılmasına odaklanan sanat yapmakla ilgileniyorum. Biz çok küçük bir organizasyonuz ve tüm bu yıllar boyunca minimum imkanlarla çalışıyoruz, bu sadece her yönden iş birliği gerektiren adımlar atmaktan başka bir şey değil.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Değişen dünyamıza adapte olmak.

Türkiye'de Dünya'da sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

YARATICI İNSANLARA ÇALIŞMALARI KARŞILIĞINDA PARA ÖDEYİN. Bu tutumun daha azı yamyamlıktır. Yaratıcı alanda emekle ilgili tehlikeli yanlış anlamalar var, bunu açıkça söyleyeceğim: Sanatçılar, küratörler, yazarlar, müzisyenler, dansçılar, yapımcılar, metin editörleri, çevirmenler, bilgisayar korsanları, programcılar, kurulumcular, konuşmacılar, hepsine değer verilmeli ve onlara para ödenmelidir. Bu tüm alanlar için geçerli. "*Basta!*"

Mari Spirito

Protocinema Kurucu Direktörü

GİZEM AKKOYUNOĞLU
KEREM OZAN BAYRAKTAR
LUDOVIC BERNHARDT
LUZ BLANCO
MEHMET DERE
YUNUS EMRE ERDOĞAN
EROL ESKİCİ
ÇAĞLA KÖSEOĞULLARI
ALİ İBRAHİM ÖCAL
YAĞIZ ÖZGEN
ZEYNO PEKÜNLÜ
CHRISTIANE PESCHEK
FARID RASULOV
SERGEN ŞEHİTOĞLU
MERVE ŞENDİL
BERKAY TUNCAY

SANATORIUM
KEMANKEŞ MAH. MUMHANE CAD. NO: 67/A —34425—KARAKÖY / İSTANBUL SANATORIUM.COM.TR | INFO@SANATORIUM.COM.TR | T:+90 212 293 67 17

Anna Laudel, Fotoğraf: Elif Kahveci

Anna Laudel

Anna Laudel İstanbul ve Düsseldorf, Kurucu Direktörü

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Almanya'da Düsseldorf'ta doğdum ve büyüdüm. Küçüklüğümden itibaren sanat ortamının içinde oldum. Almanya'da birçok sanatçı arkadaşımın, galericilerin ve sanat profesyonellerinin arasında oldum. Bu benim sanat dünyasına, özellikle de güncel sanata, ilgi duymama sebep oldu. Yaklaşık 25 sene önce Türkiye'ye tekstil alanında iş kurmak için geldim ve o günden beri bu güzel ülkenin insanlarını, sanat dünyasını, kültür ve iş hayatını tecrübe ediyorum.

Ben bu ülkeyi, bu şehri çok sevdim ve bu hislerin karşılıklı olması işimi büyütmeme, arkadaşlar edinmeme ve Türkiye'deki sanat ortamına girmeme olanak sağladı. Buradan ayrılmak istemedim ve bir sanat galerisi açarak bu alanda çalışan insanlara yeni fırsatlar sunmak benim en büyük projelerimden biri oldu.

Burada yaşamaya başladığımdan bu yana her zaman sanatla ilgili oldum. Türkiye'deki sanatçıları destekleyecek bir şeyler yapmanın peşindeydim. Aklımda farklı alt yapılardan ve ülkelerden gelen sanatçıları bir araya getirerek onların birlikte çalışmalarına destek olacak, dinamik ve güncel uluslararası bir program tasarlamak vardı. Buna ilaveten Türkiye'deki sanatçıları yurt dışındaki fuarlarda temsil etmek ve onlarla sergiler düzenlemek istiyordum. Dolayısıyla galeri uluslararası sanat dünyası ile iletişimde kalmak, sanat üretimini desteklemek ve sanatseverlere bunları sunabilmek için fırsat verdi. Bana enerji veren, fırsatlar ve harika dostlar sunan bu ülke için bir şey yapmak istedim.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

2012 yılında galeriyi ilk açtığımızda yola genç sanatçıları desteklemek üzere çıktık. Bu doğrultuda temsil ettiğimiz sanatçılarla birlikte büyüdük. Bugün de onlarla birlikte büyümeye, gelişmeye ve hem Türkiye'de hem de dünyada daha fazla sanatsevere ulaşmaya devam ediyoruz.

Estetik kriterden ziyade, sanatçı seçimimizde farklı disiplinlerde çalışan, özgün üretimler yapan, yurt dışında Türkiye'deki güncel sanat ortamını yansıtabileceğine inandığımız isimler olmasına özen gösteriyoruz. Bunun yazılı bir kuralı yok aslında, "kriter" yerine "Sanatı ne anlatıyor, galeriye ne katabilir, Türkiye'yi nasıl temsil edebilir, birlikte büyüyebilir miyiz?" sorularına odaklanıyoruz.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Müzelerin hepimizin bildiği gibi en önemli görevlerini kâr amacı gütmeden sanatı korumak, gelecek nesillere aktarmak ve toplumun hizmetinde sanatsal ve kültürel mirası arşivleyerek, halka sunmak olarak özetleyebiliriz.

Günümüzde pandemi koşulları sanatsal üretimi ve toplumların sanata erişimini bir anda kesti, böylesine belirsizliklerle dolu bir dönemde kültür ve sanatın her koşulda devam etmesini sağlamak gibi zor bir görev müzelerin omuzlarındaydı. Tüm dünyada ve pandeminin beraberinde getirdiği kriz ortamına rağmen müzeler, uyguladıkları çevrimiçi çalışmalarla hepimizin kültür ve sanata ücretsiz olarak ulaşmaya devam etmemizi sağladılar. Günümüzde bu anlamda müzelerin üstlendikleri sorumlulukların her zamankinden daha önemli olduğunu düşünüyorum.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Ekonomik istikrarsızlık aslında bu alandaki en büyük zorluk diyebilirim. Her sektörde olduğu gibi güncel sanatta da yatırım yapmak için gerekli güven ortamının sağlanması önemli. Devlet politikasında güncel sanatın yer almaması, bu alanda tüm girişimlerin özel sektörün inisiyatifine bırakılmış olması Türkiye'de sanat ortamının sürdürülebilirliğini tehdit eden unsurlar.

Tam da bu sebeple Türkiye'de galeri açmaya karar verdim diyebilirim. Ekonomik anlamda güvensiz bir ortam olsa da Türkiye'de güncel sanat ortamı oldukça heyecan verici. Dünyanın ilgisini çeken çok başarılı sanatçılar ve küratörler var ve yeni nesil sanatçılar da bu anlamda büyük bir motivasyonla uluslararası platformlarda yer almaya hazırlar. Sanata gönül vermiş biri olarak, İstanbul ve Düsseldorf'ta açtığım galeriler sanat üretimini desteklemek ve Türkiye'deki güncel sanat ortamını yurt dışında tanıtmak konusunda söz konusu çıkmazlar karşısında attığım adımlardı.

Bu doğrultuda bir adım daha atarak, daha fazla sanatsevere ve dünya çapında koleksiyonerlere ulaşmak amacıyla bu Eylül ayında İstanbul'da yeni bir binaya taşınacağımızı da duyurmak isterim. Çok daha büyük bir mekâna yayılan bu yeni galerimizde küratöryal anlamda daha kapsamlı sergiler yapabilecek olmamız ve Türkiye'den sanatçıları uluslararası çapta daha fazla sanatsevere ve sanat profesyoneline ulaştıracak olmamızdan dolayı büyük bir heyecan duyuyoruz.

Esra Sarıgedik Öktem tarafından 2017 yılında kurulan BüroSarıgedik, sanatçı temsiliyeti konusunda profesyonel destek verebilmek amacıyla yola çıkan farklı bir girişim.

Ekin Saçlıoğlu, *Kuş ve Cop Çiçekleri*
Tuval üzerine akrilik, 180x120 cm, 2018

Erdil Yaşaroğlu, *Kedi Şehri*
Polyester ve akrilik boya
90x40x180 cm, 2019
Fotoğraf: Ömer Uzun

BüroSARIGEDİK

Gülsün Karamustafa, *Vadedilmiş Resimler*
Tuval üzerine akrilik, 80x80 cm, 2015
Fotoğraf: Barış Özçetin

Eegin Çavuşoğlu, *Bell - Flying Lesson, Lightness I*
Tuval üzerine akrilik ve UV baskı, 101x76 cm, 2018

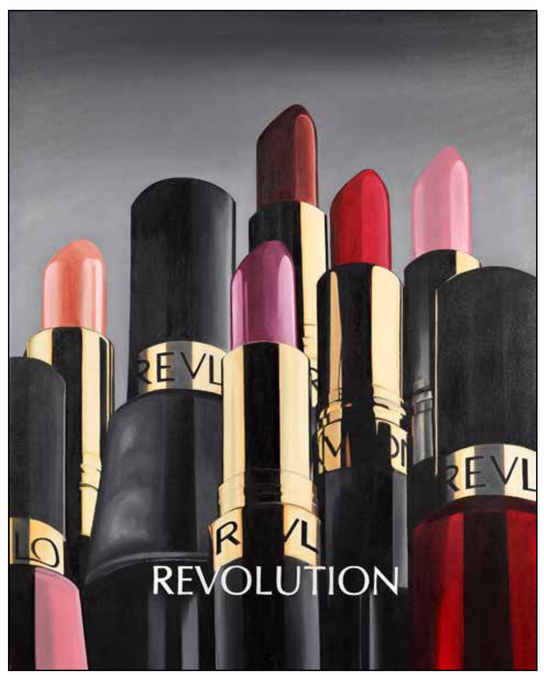

Vahap Avşar, *Revolution*
Tuval üzerine yağlıboya, 157.5x127 cm, 2012
Fotoğraf: CHROMA

Eda Çekil, *Annemin Ardından*
Foto-kolaj, Dijital inkjet baskı, ahşap çerçeve
Herbiri 28x18 cm, 2020
Fotoğraf: Barış Özçetin

BüroSarıgedik, sanat ortamının güncel koşullarına yönelik yanıt geliştirebilme, sanatçılarla daha yakın ve sağlam bir sanatçı temsili modeli çerçevesinde çalışma arzusu ve gereksinimiyle oluştu.

BüroSarıgedik, yerel ve uluslararası ölçekte sergiler düzenleme, yeni yapıtların üretimi için fon yaratma, sanatçılarla ilgili yayınlar hazırlama, kurumlarla işbirlikleri geliştirme ve yapıtları kamusal ve güvenilir nitelikteki özel koleksiyonlara katma gibi faaliyetler yürütüyor.

BüroSARIGEDİK

BüroSARIGEDİK

BüroSarıgedik şu anda
Meriç Algün,
Ergin Çavuşoğlu,
Eda Çekil,
Cengiz Çekil,
Gülsün Karamustafa,
Ekin Saçlıoğlu,
Erdil Yaşaroğlu ve
Vahap Avşar'ı
temsil etmektedir.

Cengiz Çekil, *Mumlamalar*
Jüt üzerine karışık teknik, 50x50 cm, 1999
Fotoğraf: CHROMA

Meriç Algün, *Finding the Edge*
Çeşitli Objeler, 3x6x2 m, 2017
Fotoğraf: Carl Henrik Tillberg

BüroSARIGEDİK

Abide-i Hürriyet Caddesi Ali Nihat Bey Apartmanı 10/3 Şişli İstanbul
www.sarigedik.com info@sarigedik.com @burosarigedik

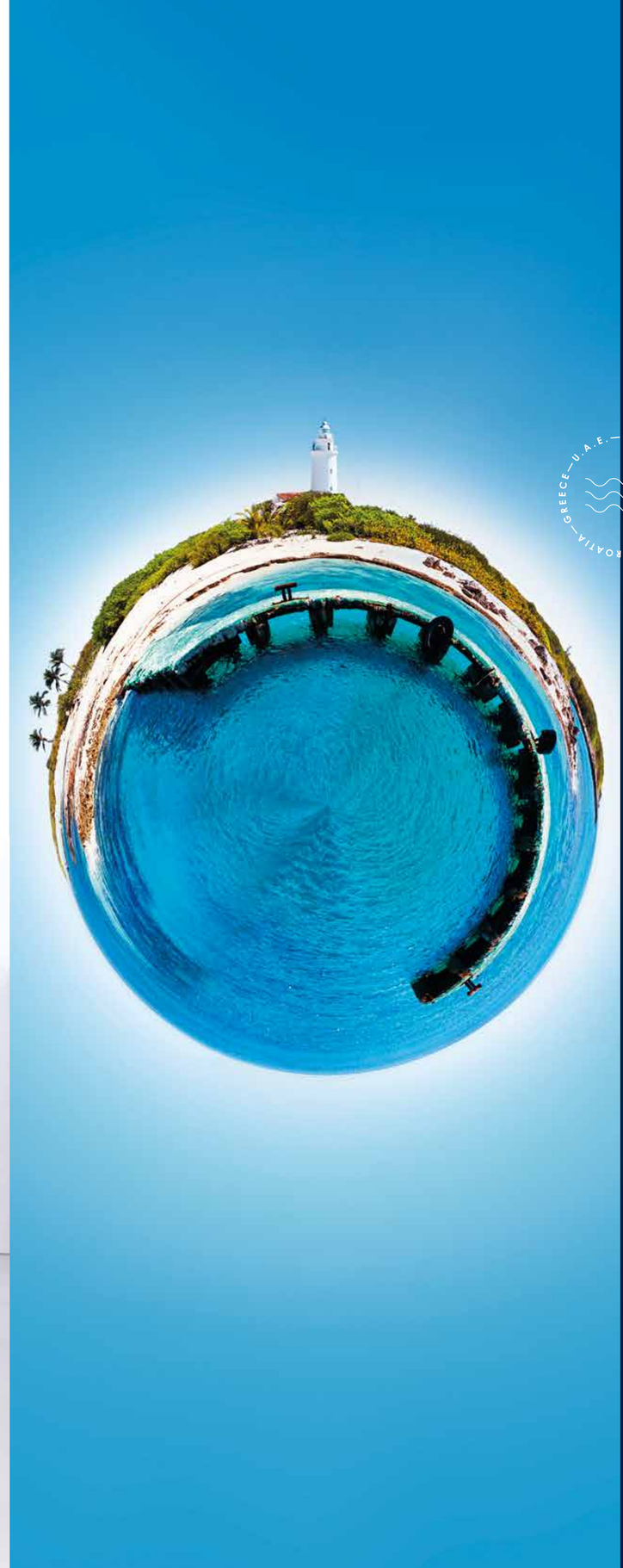

Happy
Berth Days

Any guest who has a prepaid annual contract with a D-Marin marina until 31st December 2021 can stay **free for up to 7 days** in any other D-Marin marina. Berthing beyond the 7 days complimentary period will be subject to a 40% discount for up to 4 months.

Turgutreis, **Turkey** | Didim, **Turkey** | Göcek, **Turkey** |
Mandalina, **Croatia** | Tribunj, **Croatia** | Dalmacija, **Croatia** | Borik, **Croatia** |
Zea, **Greece** | Gouvia, **Greece** | Lefkas, **Greece** |
Portonovi, **Montenegro** |
Al Seef, **U.A.E.** | Jaddaf Waterfront, **U.A.E.** |
Business Bay, **U.A.E.** | Dubai Harbour, **U.A.E.**

Please contact the destination marina for the detailed terms & conditions. D-Marin reserves the right to change the conditions of the campaign without prior notice.

D Marin
GLOBAL MARINA NETWORK

d-marin.com | dmarinmarinas | D-Marin | dmarinmarinas

Melisa Tapan, Fotoğraf: Elif Kahveci

Melisa Tapan

Gate 27 Kurucusu

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

En başta dedem rahmetli Sakıp Sabancı olmak üzere, ailemde sanata ilgi duyan, yatırım yapan ve sanatın, sanatçıların gelişimini farklı şekillerde destekleyen birden çok isimle birlikte büyüdüm. Kendimi bildim bileli de hayatımda sanat, sanat eserleri, sanatçılar vardı, hatta tek çocuk olduğumdan evimizdeki eserler kimi zaman benim oyun arkadaşlarım olurdu. O nedenle sanatla ilk karşılaşma anımı hatırlamıyorum. Ancak elbette içine doğduğum dünyanın ne kadar büyük bir şans olduğunu, ailenin zengin resim ve hat koleksiyonunun gözümü erkenden nasıl eğittiğini, çok sayıda sanatçı ve kültür emekçisi ile yakından tanışabilmiş olmanın anlamını büyüdüğümde fark edebildim. Ve şimdi de görüyorum ki tüm bu deneyim ve tanışıklıklar benim bugün izlediğim yolu çizmemde son derece etkili olmuşlar.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Yaklaşık iki sene önce hayata geçirdiğim Gate 27 konuk sanatçı programı vesilesiyle çok sayıda sanatçıyla karşılaşma imkanım oluyor. Bunun yanı sıra halen kendimi geliştirmek için aldığım eğitimler, gezdiğim sergiler, izlediğim filmler, belgeseller ya da abone olduğum sitelerden gelen mailler vesilesiyle ilgi çekici birçok isimle tanışmış oluyorum. Aklına ve zevkine güvendiğim kişilerin tavsiyelerini de mutlaka not ederim.

Yeni bir sanatçı tanımak zor değil ancak tanıştığınız kişinin dünyasına girip onu anlamak zaman ve emek isteyen bir iş, çünkü her sanatçının yarattığı dünyanın kendi dili ve estetiği var. Elbette bir ismi tanımaya çalışırken, her tür ilişkide olduğu gibi, öncelikle retinal veriler sizde iyi ya da kötü bir izlenim bırakıyor. Ancak bir sanatçının dünyasını gerçekten keşfetmenin, estetik bir hazdan bir adım öteye geçmenizi gerektirdiğini düşünüyorum. Benim için çoğu zaman estetik kriterlerden ziyade, sanatçının eserlerinin içeriği, kavramsal çerçevesi, taşıdığı duygu ya da kullandığı teknik önem taşıyor.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Müzeler sanatsal üretimleri koruma görevlerinin yanı sıra, bu eserleri toplumla buluşturarak sanatın ilham verme, iyileştirme, eğitme gibi dönüştürücü güçlerinin ortaya çıkmasına vesile olan yapılar. Elbette tüm dünyada müzelerin esnek olmamakla, kapalı olmakla vs. eleştirildiği dönemler oldu, oluyor ancak son zamanlarda dijital araçların yaygınlaşmasıyla müzelerin özellikle eğitim alanında önem kazandığını ve eğitimdeki rollerinin çokça önemsenmesi gerektiğini düşünüyorum. Gelecek nesillerin eğitiminde onlara yaratıcılığın, özgünlüğün, sanatsal kavrayışın önemini aktarabilecek çok değerli etkinlikler düzenlemek mümkün ve bunu yapan kurumlar da iyi ki var.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Yalnızca Türkiye'de değil, tüm dünyada sanatçılar için sanat üretmek, sanat üreterek hayatta kalmak gitgide zorlaşıyor. Bunun nedeni sadece sanatçıların kariyerlerini devam ettirmek için ekonomik özgürlüğe sahip olmamaları değil, aynı zamanda kendilerini özgürce ifade edebilecekleri platformları bulmakta zorlanmaları da. Maalesef böyle bir ortamda birçok sanatçı hayatını idame ettirebilmek için sanat yapmaktan vazgeçmek zorunda kalıyor. Benim şahsi olarak yerelde tespit ettiğim önemli sorunlardan bazıları sanat üretiminin devamlılığının sağlanması, sanatçıların işlerine odaklanabilecekleri üretim ortamlarının azlığı ve yurtdışı ile yerel sanat dünyasının bağlarının zayıflığı ile ilgiliydi. Tam da bu yüzden, bu sorunları bir nebze rahatlatabileceğini düşündüğüm bir platform yaratma çabası içine girdim. Gate 27 şu anda üretimlerini devam ettirmek için atölyeye ihtiyacı olan sanatçılara sessiz sakin bir mekânda ya da başka sanatçılarla yan yana üretebilmeleri için alan açıyor; farklı disiplinlerden kişileri aynı anda ağırlayarak çapraz etkilenmelere alan tanıyor ve yurt dışından sanatçıları konuk ederek uzun vadede büyük bir ağ oluşturmayı amaçlıyor.

SALT ONUNCU YILINI KUTLUYOR

Garanti BBVA tarafından 2011'de kurulan SALT, on yılda üç milyondan fazla ziyaretçi ağırladı. Katılıma ve karşılıklı öğrenmeye değer veren kültür kurumu, sergi ve programlarını, arşiv ve araştırma kaynaklarını ücretsiz olarak sunuyor

Refik Anadol, *Arşiv Rüyası*, 2017, Fotoğraf: Mustafa Hazneci

SALT 10 yaşında!

Türkiye'de kültür faaliyetlerini desteklemek ve bilgi üretimine katkıda bulunmak amacıyla Garanti BBVA tarafından kurulan SALT, toplumsal fayda ve katılıma kıymet veren bir yaklaşımla programlarına devam ediyor. SALT, sanat, tasarım ve toplum çalışmaları temelinde güncel ve özgün içerikler geliştiriyor, çok yönlü arşiv ve araştırma projeleriyle Türkiye ve yakın coğrafyasının hafızasına değer kazandırıyor.

SALT, şimdiye dek İstanbul ve Ankara'da 100 sergiyle sunum, konferans, film gösterimi, atölye ve performansları içeren 1500 program gerçekleştirdi. İstanbul'daki etkinliğini SALT Galata ve SALT Beyoğlu yapılarında sürdüren ve Avrupa müzeler konfederasyonu L'Internationale'nin Türkiye'deki tek üyesi unvanıyla kapsamlı uluslararası projelerde yer alan kurum üç milyondan fazla ziyaretçi ağırladı.

Arşiv koleksiyonları 1.880.000 belgeye ulaştı

SALT Galata'da hizmet veren SALT Araştırma, 100.000 yayınlık bir ihtisas kütüphanesi olarak özellikle öğrenci, akademisyen ve araştırmacılar için önemli bir kaynak teşkil ediyor. Kurum tarafından kataloglanıp dijitalleştirilen ve içerdiği belge sayısı 1.880.000'e ulaşan arşiv koleksiyonları ise, archives.saltresearch.org sitesinde ücretsiz incelemeye sunuluyor. 19. yüzyıl sonundan 21. yüzyıl başına uzanan ve sanat, mimarlık, tasarım, kent, toplum ve ekonomi alanlarında çok çeşitli belge gruplarını bir araya getiren koleksiyonlar, Türkiye'nin önemli mimar, tasarımcı, sanatçı ve fotoğrafçılarının mesleki arşivlerini de içeriyor.

Devam eden programlar

Sanatçılar Barış Doğrusöz, Deniz Gül, Volkan Aslan, Aykan Safoğlu ile Fatma Belkıs ve Onur Gökmen'in sergilerinden oluşan *Ardışık* programı yıl boyunca SALT Galata'da sürecek. *Cooking Sections* (Daniel Fernández Pascual ve Alon Schwabe) tarafından geliştirilen ve iklim değişikliğinin etkilerini yeme içme alışkanlıkları üzerinden sorgulayan *İKLİMCİL: Mevsimler Sürüklenirken* sergisi yaz boyunca SALT Beyoğlu'nda yer alacak. 2011'den bu yana devam eden *Bak kim var?* konuşmaları, onuncu yıl özelinde, kurumun çalışmaları ve iş birliklerini konu alan bir video serisi olarak hayata geçiriliyor. SALT bünyesinde çeşitli araştırma projelerine, sergi ve programlara katkı sunan davetli katılımcılarla hazırlanan videolar, 15 Haziran'dan itibaren birer hafta arayla saltonline.org ve SALT Online sosyal medya kanallarında yayına girecek.

#işbirliği

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?
İlk lisans eğitimimi Uluslararası İlişkiler üzerine yaptım, daha sonra sanat yönetimiyle devam ettim. Sanatın her şey gibi akışkan ve esnek olmasını aynı zamanda duygular üzerinden hareket etmek yerine gerçeğe mikroskop ile bakmasını seviyorum. Hayatıma da bu yönde devam etmek istedim. Vision Art Platform bir galeri değil, ben bir galerici değilim. Platform mekân ile sanat arasında duran yeni bir tür öneriyor.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?
Genç ve yeni sanatçıları bünyemize katmaktan inanılmaz mutluluk duyuyoruz. Önceliğimiz dünyada neler olduğuna ve sanat dünyasının kendini nasıl yenilediğine bakmak. Sanatçılarımızla yaptığımız görüşmeler de ise beklentimiz bu açıdan kendini geliştiren sanatçılar oluyor.

Estetik kaygı uzak durduğumuz bir nokta, bizim en büyük kriterimiz üretilen sanat eserinin dünyayı ve sanatı yorumlama biçimi ve gerçekliği. Sanat nesnesinin değeri işlevsellik ve yararla ölçülemez.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?
Yeni bir müzecilik anlayışı gelişti çünkü sanat diğer iletişim unsurlarına göre daha etkili ve müzeler eserleri toplama ve sergilemenin yanı sıra sosyolojik ve psikolojik içerikler de ediniyorlar. Bu alanda toplumla iletişim kurma amaçlı eğitim programları sosyal etkinliklerle izleyiciye ulaşabilecekleri bir anlayış oluştu ben bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu açıdan en önemli rolü toplum ile konuşabilmesi iletişim kurması. Son zamanlarda dünyamızı etkisi altına alan pandemi ile bu durum daha da önemli bir boyut aldı.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?
Türkiye'de maalesef birçok çıkmaz ile karşılaşıyoruz sanat alanında bunların en başında sergileme ve satış politikalarında eksiklik gözlemliyorum. Onun dışında sanatçı ile galeri ve galeri ile galeri arasındaki iletişimlerinde oluşan olumsuzlukları görüyoruz. Vision Art Platformun kendine seçtiği yönetim şekli platform olarak temsiliyet almaması. Bunun sebebi galeri olmayan bir sanat alanı olma hedefimiz var. Sanatçılar ile aramızda sınırlandırılmış bir temsiliyet söz konusu bu da sanatçıyı daha bağımsız kılıyor bu da onun daha sağlıklı eserler ortaya koymasına neden oluyor. Aynı zamanda satış politikasını doğru bir biçimde yaşamamızı sağlıyor.

Hayrunnisa Taşyar

Vision Art Platform Kurucu Direktörü

Borea outdoor collection, design Piero Lissoni. www.bebitalia.com

mozaik

B&B Italia Stores: Ortaköy Dereboyu Cad. No: 78 34347 Istanbul
T +90 212 327 0595 - F +90 212 327 0597
Cinnah Cad. No: 66/1 Çankaya/Ankara
T +90 312 440 0610 - F +90 312 440 0594
www.mozaikdesign.com - info@mozaikdesign.com

B&B ITALIA OUTDOOR

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Liseden sonra üniversitede felsefe okumaya karar verdim. İyi bir edebiyatsever olmam, sanat tarihi, sosyoloji, mantık ve felsefenin en sevdiğim derslerin başında gelmesi bu kararımda etkili oldu. Felsefe bana sanatı "okumayı" öğretti. Bugünkü mesleğimin temelinde var olan kavramları, soyut düşünmeyi, sorulara yanıt aramayı, sorgulamayı yine felsefe eğitimiyle güçlendirdim. Hayalim önce bu dalda eğitim yapmak sonra da yazı yazmaktı. Okuldan sonra Sanat Olayı dergisinde sergi haberleri, sanatçı röportajları yaptım. 1985-86 yıllarıydı. O zamanlarda hem galeri sayısının az olması hem de bu alanda haber yapan yayınların azlığı nedeniyle ismim bu çevrelerde duyulmaya başladı. Bu dünyanın içine girdikçe tutku duymaya ve konunun sonsuzsuzluğu karşısında etkilenmeye başladım. Yazmaktan çok keyif almama rağmen içinde bulunduğum o zamanki Cağaloğlu ortamını sevemedim. Fazlasıyla erkek egemen bir ortamdı ve aidiyet hissedemiyordum. İki yıl sonra zamanın lider galerilerinden Urart'ın yeni bir yapılanma içinde olduğu ve genç, dinamik bir yönetici aradıkları haberini aldım. Tanıdığım biri var mı diye bana sordular ben de kendimi önerdim. İlk görüşmemizde kabul edildim ve böylece 35 yıldır kesintisiz olarak süregelen gelericilik hayatım başladı. 25 yaşında Urart Sanat Galerisi'nin yöneticisi olarak göreve başladım. Urart benim için gerçek bir okul oldu. İşin mutfağıyla ilgili her şeyi orada öğrendim. Beş yıl sonra sanatçı dostlarımın destekleri ve Urart'ın o zamanki halkla ilişkiler yöneticisi dostum Nilüfer Sülüner ile hep hayalini kurduğumuz galerimiz C.A.M.'yi açtık. 2002 yılında galeriyi yeniden yapılandırarak tek başıma devam ettim. Çok genç yaşta gelericiliğe başlamama rağmen birgün bile "Kendimi başka alanlarda da denesem mi? Acaba başarılı olabilir miyim?" diye sormadım. Zaman içinde işim hayatım oldu. Anlamlı ve yaşanmaya değer bir hayat olduğunu düşünüyorum. Bu serüven herkes tarafından öğrenilsin istedim ve 30. yılımızı kutladığımız bu sene için bir kitap hazırladık. Hikâyenin Urart yıllarından beri şahidi olan sevgili dostum Sibel Baykam'ın yazdı. Adı da kendiliğinden ortaya çıktı *Sanat-Hayat-Sebat.* 30 yıldır başka hiçbir çıkış aramadan, salt sanatı odak alarak yaşamı değerli kılma çabasının hikayesini tanıkların ve benim ağzımdan tüm detaylarıyla aktarmaya çalıştık.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Benim bütün derdim kariyerinin başındaki sanatçılara sanatlarını ve yaşamlarını sürdürebilecekleri alanlar açmak oldu. Bunu da kendi sanat anlayışıma ve kaygılarıma uygun biçimde yapmak istedim. Piyasanın neyi talep ettiği hiç umrumda olmadı, hâlâ da değil. Misyonumuz hep keşfetmek oldu. 30 sene gibi uzun bir süreçte içinde bulunulan şartlara bağlı olarak bizler de yöntem değiştiriyoruz. Eskiden okullara giderdik. Mimar Sinan'a, Marmara'ya atölye ziyaretleri yapar oralardan yetenekli öğrencileri seçerdik. Zaman zaman gelen portfolyolardan değerlendirdiklerimiz de oluyor. Sosyal medyanın gelişmesi ve yaygınlaşması ile birlikte bu platformları da kullanmaya başladık. Bu kadar deneyimden sonra ister istemez heyecan eşiğiniz düşüyor. Gözünüz daha seçici oluyor, beğeni eşiğiniz yükseliyor, daha fazla özgünlük arıyor daha mükemmeliyetçi oluyorsunuz. Görsel sanatların kendini ilk önce adı üzerinde görselliği ile ifade edebilmesi gerek. Sanatın önce görsel olarak irdelenmesi ve anlaşılmasından yanayım. Yanında bir metin sunuyorsun ama elzem değil bence. İzleyicinin kendi hikayesini kurgulayabilmesi, onu yaratabilmesi çok önemli. Sanatçı ile ortak bir noktada buluşabiliyorsanız ne ala buluşamazsanız üzerinde durmayın, sanat bu! Herkesi farklı bir düşünsel alana götürebilmeli, hayal gücünü besleyebilmeli, farklı dünyalar açabilmeli. Sanatın bir amacının da bu olması, eserin kendini konuşturması lazım. Eğer bu aktarımı yapamıyorsa orada bir sıkıntı vardır. O noktada da yazıya gereksinim duyuluyor zaten. Benim için bir sanat yapıtının önce sahici ve samimi olması lazım. Sonrasında dört bileşen çok önemlidir. Kavram, görsellik, teknik ve sunum. İşin içeriğindeki meseleyi görmek isterim, sanatçının hayat, toplum, cinsellik, aşk veya ne ile ilgiliyse meselesini bana ve sonrasında izleyiciye aktarması gerekiyor. Ben sanatçıyla hikâyesini konuşmayı severim. Başlangıçta geçmişiyle hiç ilgilenmem, CV'sine bakmam. Nerede okuduğunu, nerede çalıştığını, hangi atölyeden çıktığını hiç umursamam. Sadece fazla galeriyle çalışmış sanatçıları çok tercih etmem. Direkt işle ilişki kurarım. Eserin beni çarpmasını, sarsmasını isterim. Sanat biraz dürtmeli kişiyi. Benim sanattan anladığım bu. Evet hepimizin ruhunun huzura ihtiyacı var ama huzuru başka yerde bulalım.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Bu soruyu ülkemizdeki müzeler için sorulduğu şeklinde algılıyorum ve müzeler toplumların olduğu gibi bizim toplumumuzun da gelmiş geçmiş, yaşamış, ölmüş, hüküm sürmüş, sona ermiş tüm olgu ve kimliklerin birebir tanığı olmaktan öte, günümüz olay ve kişilerinin de yaşamımıza ve gelecek kuşakların yaşamlarına bilgi, görgü, ders aktaracak görevler yüklenmiş mabetlerdir bana göre. Yaşadığımız toprakların oluşumdan beri kendimize ait olmadığını, yaratılan geçmiş ve günümüz eserlerinin sahibi olmadığımızı ve de olmamamız gerektiğini öğreten kurumlar (olmalı)dır. Uygar olmayı öğreten kurumların başında gelir müzeler. Bugün ülkemizde çok yanlış bir kararla turizm bakanlığının çerçevesine alınmış, kültür olgusunun turizmden kat be kat yararlı, eğitim vericiliği gözardı edilmiş, para amacıyla yapılan bir etkinliğin şemsiyesi altına sokulmuştur ne yazık ki. Gerek geçmişi gerekse günümüzü öğretme işlevini yüklenen, en yararlı bir eğitim kurumudur müzeler (öyle olmalıdır).

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğünüz çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Sanat-Hayat-Sebat kitabının önsözünde Sibel Baykam'in yazdığı gibi "Türkiye'de sanatla yaşamaya karar verenlerin esprisini yaptığı 'Müslüman mahallesinde salyangoz satmak' deyimini bugünün Türkiyesi'nde o salyangozu bir de domuz jambonuna sarmak şeklinde özetlersek, çok mu abartmış oluruz?" Eğitimde sanat ve felsefeye gereken önemin asla verilmediği bir ülkede, devletin çağdaş sanatçıları neredeyse yok saydığı, olmazsa olmaz kabul edilmesi gereken müzelerin eksikliğinin geniş kitleleri pek de rahatsız etmediği bir ortamda "sanat"la uğraşıyoruz. Galerilerin misyonu çok fazla, bugün hâlâ yeteri kadar müzesi olmayan resmi rakamı 16 bence 20 milyonluk bir metropolden bahsediyoruz. Bir İstanbul Modern, Arter, Sabancı veya Pera Müzesi bu kente yeterli olamaz. Uluslararası alanda bir müzemiz hâlâ yok. Her ne kadar Sabancı Müzesi, Pera Müzesi ve muadil kurumlar yabancı sergiler getiriyorlarsa da bunlar yeterli değil. Galerilerin işlevi çok önemli, parasız kültür hizmeti veren tek kuruluş galeri. Kapılarımız açık, pandemi döneminde bile programlarımıza kesintisiz devam ettik. İzleyici hiçbir ücret ödemeden sanat izleyebiliyor. Bir ay bazen daha fazla süren sergiler yapıyoruz. Bu sergiler tamamen bir kültür hizmeti olarak yapılıyor, gelsinler, görsünler, şahit olsunlar, düşünsünler ve aktarsınlar diye. "Satış yapmıyor musunuz?" diyenler olacaktır şimdi tabii ki yapıyoruz ama satışlar farklı şekillerde de gerçekleşebilir. Hâlâ galeri gezme alışkanlığının yeteri kadar gelişmediğini düşünüyorum. Halkın sanat bilincinin bir sanat eserini Instagram fonu olarak kullanmanın ötesine taşıması gerekiyor. Burada fuarlara da iş düşüyor. Sanatla çok iç içe olmayan insanları dahi sanat izlemeye çektiği için fuarları önemsiyorum. Tüm galerilerin bir arada farklı sanatçılarla görülebilmesi olayı sanatın yaygınlaşması adına çok önemli. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta: hâlâ ideal estetik ve düşünce düzeyinde, sanat bilincinde olmayan toplumumuzu doğru yönlendirebilmek. Bu bence işin en önemli kısmı. Bu nedenle de fuar düzenleyicilerin aynı galeriler gibi kriterleri olmalı. Belli kriterlerde, belli kalitede davranarak çizgiyi yükseltmek gerekir. Satış bir yana senede bir kere de olsa dört beş gün boyunca on binlerce insanın gelip gezdiği, galeri gezme alışkanlığı olmayanların bile çoluk çocuk sanat eserlerini bir arada gördükleri bir nevi müze aslında fuar ortamı. Ben iyi sergiler açacağım, doğru ve özgün sanatçıları göstereceğim, fuarda kaliteli saygın galeriler yer alacak, iyi sanat sergilenecek ve halkın sanat bilinci de buna paralel olarak gelişim gösterecek diye umut ediyorum...

Sevil Binat

C.A.M Kurucu Direktörü

Bahar Kızgut, Fotoğraf: Berk Kır

Bahar Kızgut

Martch Art Project ve Studio Kurucusu

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?
Üniversitede okuduğum bölümler de hep bir şekilde sanatla ilgiliydi. Aynı zamanda uzun zamandır müzikle ilgileniyorum. Sanatta alan ayrımları olduğunu düşünmüyorum. Bu yüzden galeride disiplinler arası bir prensip izliyoruz.

Galeriyi 25 yaşında kurdum. Öncelikli hedefim bir galeri açmaktan öte sanatçılar ve sanat profesyonelleriyle bir arada çalışabileceğim kreatif bir alan yaratmaktı. Bu fikir zamanla olgunlaşarak. Galeri ve misafir sanatçı programı gibi birbiriyle bağlantılı diğer projeleri oluşturdu.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Bunun belli bir yöntemi yok. Her bir sanatçıyla farklı bir şekilde tanıştık. Mesela temsil ettiğimiz sanatçılardan Yuichiro Kikuma ile galeride Mustafa Boğa küratörlüğünde gerçekleşen *Every Me* sergisinde tanıştık. Bence Magyarlaki ile Lizbon seyahatim sırasında ziyaret ettiğim *Pada Studios* adlı misafir sanatçı programında tanıştım. Bence işin en keyifli tarafı bu, stüdyo ziyaretleri ve seyahatler. Nerede, ne ile karşılaşacağınızı asla bilemiyorsunuz.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Müzecilik anlayışının büyük oranda değiştiğini gözlemliyorum. Demode bir anlayıştan ziyade, özel müzeler reklamlar ve pazarlama ile bambaşka kitlelere erişerek, yeni sanat izleyicilerini kazanmak açısından önemli bir noktada duruyorlar. İnsanlar sadece sosyal medyada paylaşmak için gitseler dahi bir deneyim yaşıyorlar. Müzelerin daha fazla insana ulaşmasının politik, kültürel ve sosyal değişimlerin başlangıcı olabileceğini düşünüyorum.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Bence en büyük çıkmaz bir araya gelip alternatif bir şeyler oluşturamamak. İş birliği konusunda çok zayıf olduğumuzu düşünüyorum. Çok kısa vadeli düşünüyoruz ve olaylara kişisel bakıyoruz. Bu da doğal olarak gelişimimizi etkiliyor.

Birçok ülkede, özellikle genç galeriler, ortak depo alanı, sergileme alanı kiralıyor, fuarlara birlikte katılıyorlar. Bu ve benzeri alanlar oluşturulabilirse, kolektif bilinçle beraber gelişimin de ivme kazanacağını düşünüyorum.

MÜKEMMELİĞİN YANSIMASI: MALZEME

DS Automobiles ustalarının yenilikçilik anlayışı ve yaratıcılığından; gerçek uzmanlığı benzersiz teknik bilgi, asil malzemeler ve zarif yüzeylerle yoğurarak otomobiller yaratıyor

Paris'in kalbinde doğan DS Automobiles, bünyesinde gerçek Fransız lüks anlayışına özgü bir teknik uzmanlığa sahip tutkulu çalışanları barındırıyor. DS Automobiles'in prestijli ve ilham verici tasarımları bu mükemmellik gerekliliği altında gerçeğe dönüştürülüyor. DS Automobiles'de her model, benzersiz bir tarzın, yenilikçi bir zevkin ve olağanüstü bir konforun kişisel ifadesini yansıtır.

Deri

DS ustaları, araçların içini kaplamak ve direksiyon simidinden tutma kollarına kadar detayların tümünü biçimlendirmek için zarafet ve tutkuyla deriyi işlerler. Kusursuz iç mekânlar yaratmak için çok titiz çalışırlar.

Point Perle

Bir Paris atölyesinde tasarlanan üst dikişle, DS ustaları kesin ve hassas ayrıntıların zarafet ve saflığına vurgu yaparlar. Doğrudan saraçların hayal gücünden doğan *Point Perle* [inci dikiş], DS Automobiles özelliklerinin olduğu kadar *haute couture* tasarımın da bir yansımasıdır.

Clous de Paris

İnce saat işçiliğinden ve bunun karmasından doğan zenginliğinden ilham alan DS ustaları, yaratıcı uzmanlığın gerekleri doğrultusunda çalışırlar. Teknik olduğu kadar sanatsal özellikler de taşıyan *Clous de Paris* giyoş motifleri, DS yolcu kabinlerinin içinde zarif bir şekilde kesişen piramit başlıklı küçük perçinlerle ortaya koyulur.

#işbirliği

Saat kayışı deseni

DS tasarımcıları, mühendisleri ve ustaları arasındaki ahenkli iş birliği sayesinde DS koltuklarını ve döşemelerini süsleyen ikonik katlama tekniğiyle "saat kayışı desenini" ortaya koydu. İnce, hassas ve ikonik tasarım, DS Automobiles iç mekânlarının simgesi. DS teknikleri ve bilgi birikimi için gerçek oyun ve deney alanları yaratan konsept otomobiller, DS ekipleri için yeni malzemeleri ve teknolojileri test etme, tanınmış ustalarla ortaklıklar kurma, yenilikçi ve sınıfının en iyisi sürüş deneyimi yaratmak için her hareketi mükemmelleştirme olanağı sunar.

Geleceği önceden tanımak

Bu konsept otomobilleri işlemek için DS mühendisleri ve ustaları Paris'in lüks dünyasından ilham alıyor ve güzel, duyusal ve istisnai olanı her zaman akıllarında tutarak geleceğin teknolojilerini hayal ediyorlar. En son tasarlanan *DS AERO SPORT LOUNGE, DS 7 CROSSBACK* ve *DS 9* akıllı ve yapılandırılabilir, bağlantılı ve rafine özellikleriyle DS Automobiles geleceğinin önünü açıyor.

Kalite anlayışı

DS ustaları, saraçları, tasarımcıları, uzmanları ve mühendisleri malzemelere hakimiyetleriyle her ayrıntıda, her yüzeyde etkin, aynı zamanda incelik ve performansı birleştiren bir ürün ortaya koyacak şekilde, teknolojinin değerini yükseltiyorlar. Tamamen elde üretilen çeşitli süslemeler DS markasını simgeleyen bir özelliğe dönüşerek kendinizi inanılmaz rahatlıkla yenilikçi bir evrene kaptırmanızı sağlıyor.

AERO SPORT LOUNGE

DS Automobiles, çekici ve arzu nesnesi bir tasarımla aerodinamik verimliliği artırmayı amaçlayan ve avangard yaklaşımını ortaya koyan tamamen yeni bir otomobil silueti geliştirdi: DS AERO SPORT LOUNGE. Lüks otomobilin sınırlarını ileri teknoloji ve gelişmiş tasarımıyla zorluyor ve yüksek kaliteli malzemelere yer açmak için gösterge ekranını ortadan kaldırılmış, hasır kakmacılık, saten pamuk ve ışıklı üç boyutlu dokuma gibi el sanatlarıyla üretilen model markanın gelecekteki üretim felsefesinin önemli bir parçasını oluşturuyor ve ilk kez kokpitte kullanılıyor.

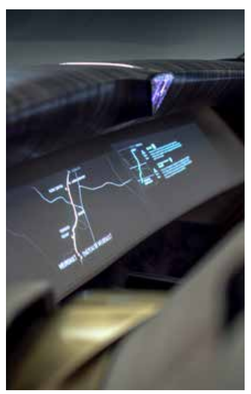

Melek Gençer, Fotoğraf: Elif Kahveci

Melek Gençer

border_less Kurucu Ortağı ve Direktörü

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Sanata ilgi duyan bir ailede büyüdüm, babamın ben küçükken topladığı antika parçaları ve modern Türk sanatına ait tabloları büyük bir hayranlıkla incelediğimi hatırlıyorum. Zaman içinde babamın bu tutkusu Çağdaş Türk sanatına evrildi. Aile evimizdeki koleksiyonun oluşma sürecinde C.A.M. Galeri'nin kurucuları ve aynı zamanda yakın aile dostlarımız Sevil Binat ve Nilüfer Sülüner'in payı büyük. C.A.M. Galeri'nin 1990'larda Abdi İpekçi Caddesi'ndeki mekânı sanata dair ilk anılarımın gerçekleştiği yer olabilir; neredeyse her hafta sonu annemle ve babamla birlikte dönemin birçok önemli sanatçısının uğrak yeri olan galeride onlar sohbet ederken sessizce oturur, konuşulanları dinler, gördüğüm işlere anlam vermeye çalışırdım. Yıllar içinde galerinin ekibi, mekânı ve çalıştığı sanatçılar çok defa değişti. 2011 yılında Siyasal Bilimler okuduğum Northwestern'dan mezun olup, 2013 yılında Christie's müzayede evinin Glasgow Üniversitesi ile yürüttüğü *master* programını tamamladıktan sonra İstanbul'a geri dönmemle birlikte C.A.M. Galeri'de çalışmaya başladım. Oradaki iki buçuk senenin ardından Rampa Galeri'de yine iki seneyi aşkın bir süre çalıştım ve 2017 yılından beri SPOT Projects'in direktörüyüm. Tabii bir de 2018 yılında ortağım sanatçı Huo Rf ile kurduğumuz kıymetlimiz border_less var.

Profesyonel anlamda sanat ile bu kadar iç içeyken etrafımdaki üretimlere ve hikayelere kayıtsız kalmak benim için imkânsız; onlara hayranlık duyarak bir şekilde hayatıma dahil etmeye çalışıyorum. Ailemin küçük yaşlardan itibaren bana hediye ettiği işlerin yanı sıra, ben de 2012 yılından beri kendi bütçem dahilinde sanat alımları yapıyorum.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Galeri ve kurum sergilerini, fuarları takip ediyorum. Yeni keşifler için sosyal medya iyi bir alan. Düzenli olarak takip ettiğim uluslararası platformlar var. Sanata ilgi duyan arkadaşlarımla konuşmak, keşfettiğimiz isimleri birbirimizle paylaşmak da her zaman büyük keyif. Ayrıca border_less ART-BOOK DAYS sayesinde de birçok yeni isim ve üretimiyle tanışıyorum.

Sanıyorum ilk bakışta beni çeken görsel bir dil oluyor ama işi sanatçısından dinleyerek ya da hakkında okumalar yaparak hikayesine hakim olmak ve bu hikayenin üzerimdeki etkisi benim için daha önemli.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Müzelerin en önemli rollerinden biri sanatçıların büyük prodüksiyonlu işlerine bütçe ve alan yaratması ve bu tarz üretimlerin daha çok izleyiciyle buluşmasını sağlaması diye düşünüyorum. Sergilere eşlik eden yayınlar ve arşivsel faktörler de sanatçının üretimlerine yaratılan alan dahilinde düşünülebilir.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Bu soruya birçok kişinin benzer yanıtı vereceğini tahmin ediyorum, Türkiye sanat ortamının ciddi bir fon problemi ve güvencesizlik sorunu var. Bu konuda hem SPOT Projects hem de border_less olarak türlü çözümler üretmeye, bu problemin bir köşesinden tutmaya çalışıyoruz. SPOT Destek Fonu, üyelik programından sağladığı gelir ile sanat üretimlerini ve projelerini desteklerken, border_less Kitap Fonu her sene düzenlenen açık çağrıyla üretim aşamasında olan bir sanatçı kitabına destek sağlıyor. Bu iki oluşum gibi farklı modellerin Türkiye sanat ortamında var olduğunu biliyoruz, ancak yetersiz olduğunun da farkındayız.

Sanatçıların güvencesizliğini ortadan kaldıracak bir devlet desteği şart. Yakın gelecekte böyle bir ihtimal var mı? Hiç sanmıyorum ama umarım olur. Bu sebeple var olan modeller üzerinden iş birliklerinin, diyalogların artması gerektiğini düşünüyorum. Türkiye sanat ortamının sanatçılara destek sağlayan en güçlü oluşumunun yıllar içinde destek alanını genişleterek, daha büyük bir güven ortamı sağlamak yerine sanatçıların yaşadığı güvencesizliğin altını çizdiğini, bazı sanatçı ve projelere destek verilirken bu çembere yıllardır giremeyen çok sayıda sanatçı ve projenin var olduğunu görüyorum.

Destek modellerinin ve var olan oluşumlar arası iş birliklerin artışının, sanat ortamındaki aktörlerin özellikle koleksiyonerlerin bu sürece dahil olmasının bu güvencesiz ortamı biraz olsun iyileştireceğini umuyorum.

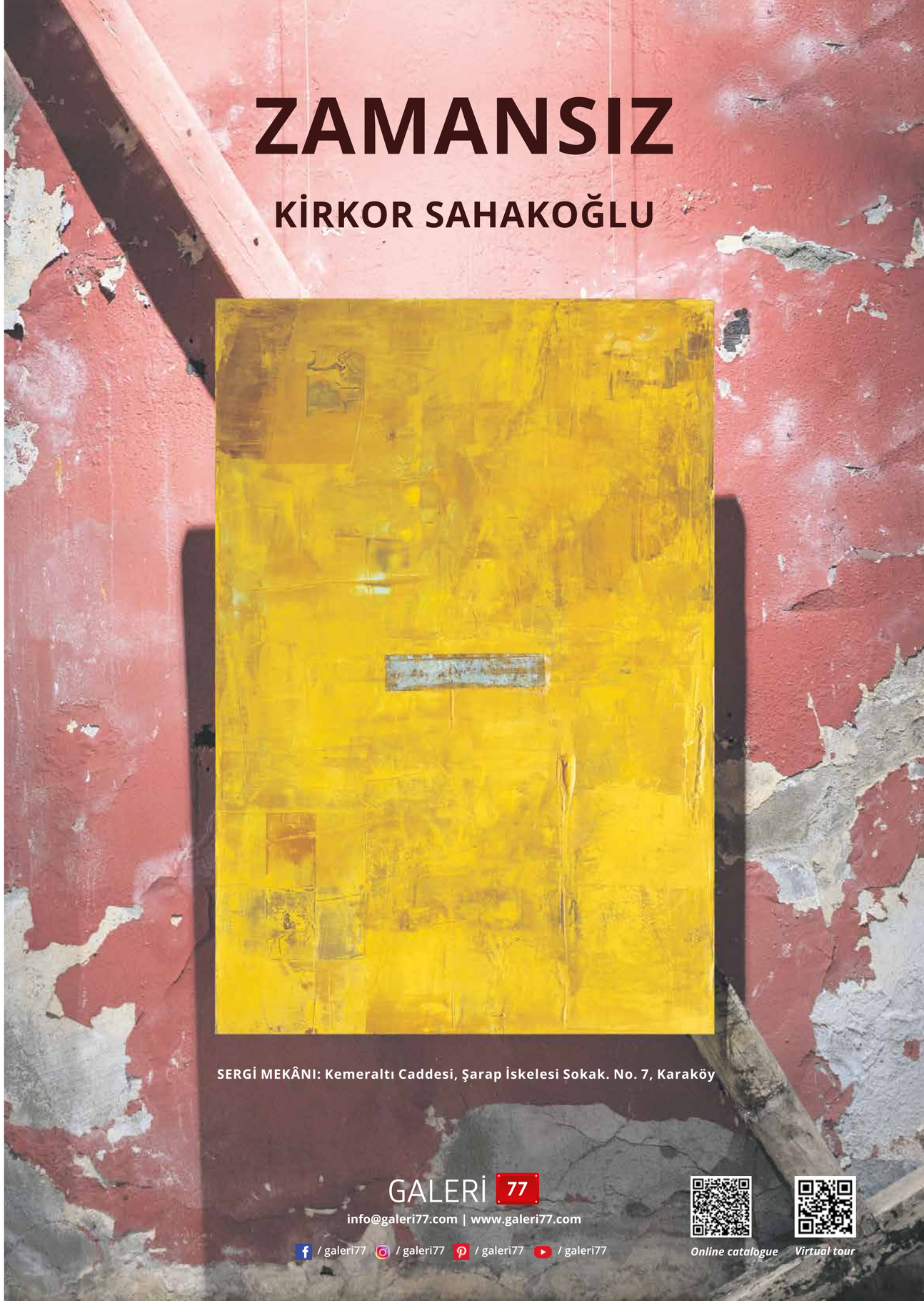

Selvin Gafuroğlu, Fotoğraf: Esra Başıbüyük

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Galerici olmaya lise yıllarımda karar verdim. Diplomat ve çok iyi bir koleksiyoner olan büyük amcam sayesinde böyle bir mesleğin varlığından haberdar oldum. O bana tüm doğum günlerimde mutlaka ya bir sanat kitabı ya da bir eser armağan ederdi. Birlikte vakit geçirdiğimiz zamanlarda mutlaka bir resme bakar, onu okur ve üzerine konuşurduk. Keza, diğer -doktor olan- amcam da koleksiyonerdi. Kendi evimizde de çeşitli sanatçılara ait resimler vardı. Bu nedenle göz terbiyesini daha küçük yaşlarda edinmenin önemi benim için büyüktür. Anne ve babamın hukukçu olmam için zorlamalarını dinlemeyip Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Kütüphanecilik ve Sanat Tarihi Bölümü'nde okudum. Mezun olduktan sonra Milli Kütüphane'nin Güzel Sanatlar Bölümü'nde uzman olarak çalıştım. Bu deneyimin müthiş faydasını gördüm. O yıllarda Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi henüz kurulmamıştı. Cumhuriyet dönemi alınmış tüm eserlerin kayda geçmesi hususunda çalıştım ve Türk resmini çok daha iyi öğrendim diyebilirim. Ondan sonra da kendi galerimi açtım.

Ekonomisi sürekli dalgalanan, bazı değerlerin erozyona uğradığı, eğitim seviyesinin gittikçe düştüğü bir ülkede yaşıyoruz. 37 yıldır kendi ideallerim ve hedeflerimle galerimi yönetmeye çalışıyorum. İki yıldır iki pırıl pırıl gençle (Ekin Çirmene ve Mine Namlıcı) birlikte, onların taze beyinleri ve genç görüşleriyle benim deneyimlerimi harmanlıyoruz.

Galeri salt bir işyeri, bir mekân değil, bir yaşam alanı diyebiliriz. O alanın bir duruşu, bir stili var. Ben de o alanda, dostlukların ve dayanışmaların hep güçlü olmasını istiyorum.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Sanat, bizim yaşam kalitemizi yükseltir. Kendimizle ve etrafımızla iletişim kurmamızı sağlar -ki bu bir alışveriştir. Bu alışveriş insanın öğrenmek, anlamak, hissetmek ve eğitilmek gibi gereksinimlerini karşılar. Galericilik, bu bağlamda önemli bir misyonu yüklemek zorundadır. İyi sanatçılarla çalışmak durumundadır. Bu nedenle sanatçı seçiminde çok hassas davranmak zorundayız.

Sanatçılarımızı seçerken, onların özgün olmaları, felsefeleri olması, eserlerini oluştururken belirli kalıpları olması benim için önemli. Sanatçılarımızın hayallerini uçsuz bucaksızlığını, tutkularını, içsel çatışmalarını en iyi şekilde ifadeleri beni hep heyecanlandırır kalbim yerinden çıkacakmış gibi attığında o sanatçıyla çalışmayı arzu ederdim ki benim kalbim nasıl çarpıyorsa sanatsever herkesin kalbi öyle çarpsın isterim.

Düzenli olarak yıllardır çalıştığım sanatçılar dışında yeni sanatçıları güzel sanatlar fakültesinin yıl sonu sergilerinde, fuarlarda, sanat projelerinde ya da yurtiçi ve yurtdışı sergilerinde yahut atölye ziyaretleri vesileleriyle buluyorum. Bir de galeri olarak heykel bizim yıllardır olmazsa olmazımız. Yılda en az üç hatta bazen dört defa heykel sergileri düzenliyoruz.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Günümüzde müze ve galeriler (nitelikli galeriler) sanat eğitimleri alanında bireylerin duygu, düşünce ve hayal dünyalarının gelişmesinde önemli yer tutar.

Müzeler bizlere hem kendi kültürümüzü hem de farklı kültürleri bizlere tanıtır ve onlara sahip çıkmamızı sağlar. Aynı zamanda müzeler araştırma ve merak duygularımızı körükler dolayısıyla eğitime büyük katkısı olan kurumlardır.

Maalesef ülkemizde kültür kurumlarına, araştırmaya katkı sağlayacak müzelerimizin azlığı, var olanın da canlılıktan uzak olduklarını gözlemliyoruz. Bu canlılığı sağlayabilmek, seviyeyi yükseltebilmek ne yazık ki mümkün olamıyor. Bunun için sağlıklı ve değerli sanat politikamızın olması gerekir. Bu olmayınca gelişim kötü yönde etkilenmekte bu sayede de popülist politikalarla sanat ortamı kendi kısır döngüsü içerisinde kalmaktadır. Bunun için el ele verip devletle, belediyelerle, odalarla, derneklerle çalışıp çözüm yolları aramalıyız.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Galerimi kurduğum 1980'li yıllardan bu yana birçok krizlerden ve zor günlerden geçtim. Bu zor günlerdeki badireleri sanatçılarımla, dostlarımla ve sanatsever koleksiyonerlerimle sabır ve dayanışma içinde uzun vadeli plan ve projeler hazırlayarak ve üretim yaparak atlattık.

Türkiye'deki çıkmazlardan birisi sanatın kendisinden çok değerinin ederinin konuşulması bazen de sanatçının ve eserden çok satıcısının ya da alıcısının ön plana çıkmasıdır. O zamanlar insan ilişkileri bu kadar yırtıcı ve yıpratıcı değildi... Bu durumda satışa sunulan eserin gerçek sanat eseri olmadığını, satıcının düşündüğümüz anlamda galerici olmadığını, alıcının da koleksiyonerden ziyade kâr peşinde koşan küçük bir yatırımcı olduğunu saptayabiliriz. Sanatın yüceliğini, samimiyetini, büyüsünü ve heyecanını herkesin yaşayabilmesini sağlamak çok önemli.

Selvin Gafuroğlu

Galeri Selvin Kurucu Direktörü

KURUMSAL SPONSOR

Tüpraş

ARTER

GÜNCEL SERGİLER

FÜSUN ONUR:
OPUS II – FANTASIA
KÜRATÖR: EMRE BAYKAL
20 Şubat 2022'ye kadar

TEDBİR
KÜRATÖR: EMRE BAYKAL
20 Şubat 2022'ye kadar

DİNLEYEN GÖZLER İÇİN
KÜRATÖR: MELİH FERELİ
2 Ocak 2022'ye kadar

EMRE HÜNER
[ELEKTROİZOLASYON]:
BİLİNMEYEN PARAMETRE KAYIT-DIŞI
KÜRATÖR: ASLI SEVEN
5 Aralık 2021'e kadar

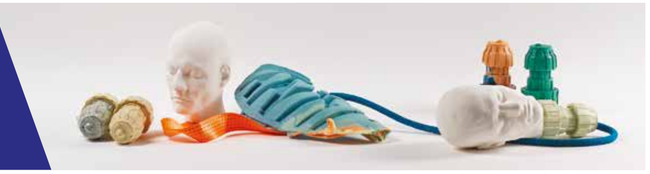

GÖKCİSİMLERİ ÜZERİNE
KÜRATÖR: KEVSER GÜLER
8 Ağustos 2021'e kadar

NEVİN ALADAĞ:
İZLER
8 Ağustos 2021'e kadar

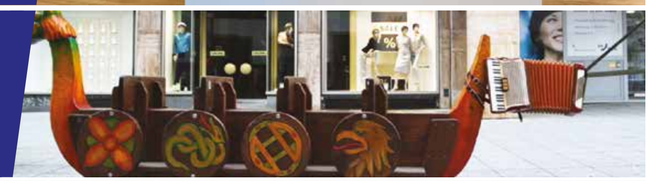

DAVID TUDOR & CIE, INC.
YAĞMUR ORMANI V (varyasyon 3)
KÜRATÖR: MELİH FERELİ
30 Ocak 2022'ye kadar

Arter, Salı ve Pazar günleri arasında 11:00-17:00 saatlerinde açık. Tüpraş'ın desteği sayesinde Arter sergilerine giriş 24 yaş altı izleyiciler için her gün; Perşembe günleri ise her yaştan izleyici için ücretsiz. Arter Beraber üyeleri ise sergileri ücretsiz ziyaret etmenin yanında farklı ayrıcalıklardan da faydalanıyor.

ARTER.ORG.TR @arteristanbul

KURUCU I FOUNDER
Vehbi Koç Vakfı

Vision Art Platform
Akaretler No:35'te!

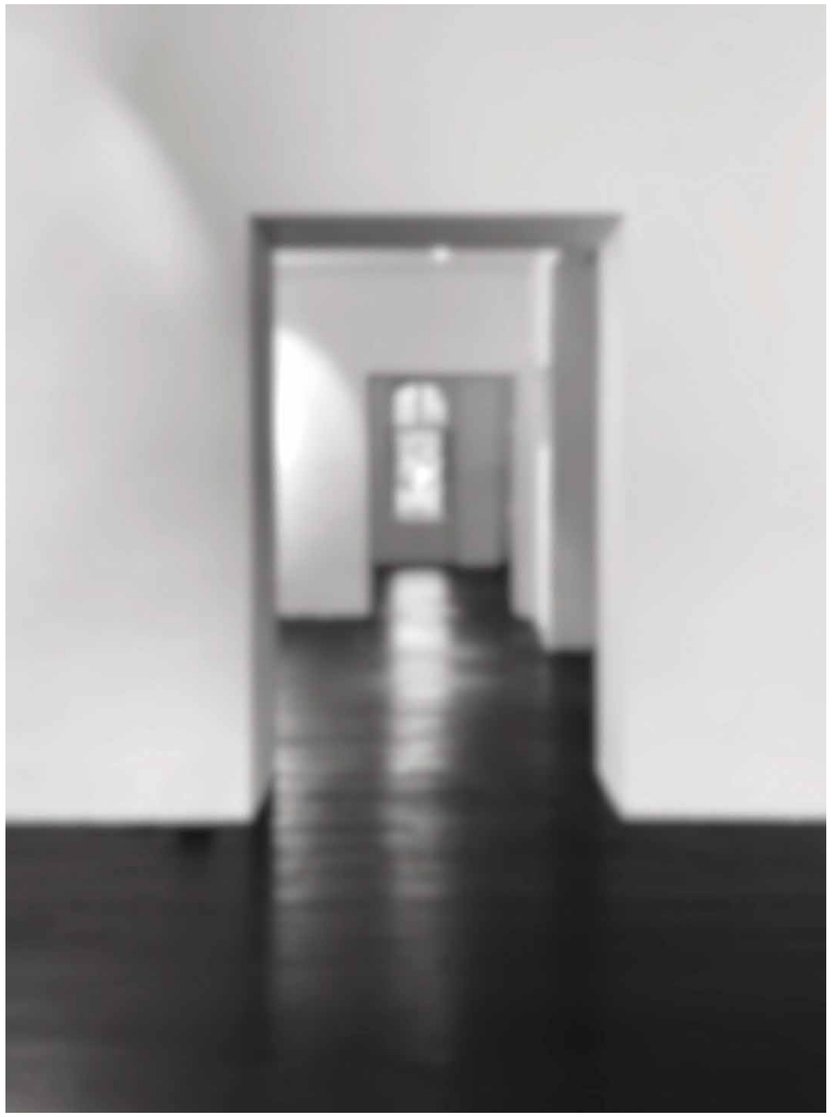

visionartplatform.co / info@visionartplatform.co / IG: @visionartplatform

Süleyman Seba Cd. No:35 Akaretler / Beşiktaş, İstanbul

VISION
ART PLATFORM

NO ROOM FOR A DOOR

MERT ACAR · TANZER ARIĞ · MAJID BAHARAN · SEVİM SANCAKTAR
IŞIK ÖZÇELİK · CANDAŞ ŞİŞMAN · NERMİN ÜLKER

Sergi Koordinatörü *Leyla Ünsal*
Sergi Metni *Ezgi Bakçay*

01.07 — 01.08.2021

VISION
ART PLATFORM

Aslı Sümer, Fotoğraf: Berk Kır

Aslı Sümer

artSümer Kurucu Direktörü

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Sanatla yolum 8 yaş civarındayken kesişti. Annem 80'lerde oldukça iyi bilinen bir sanat galerisinin kurucusuydu. Hep o dönemin sanatçılarıyla iç içe büyüdüm. Sonraki yıllarda kariyer olarak işletme ve pazarlama alanlarına yöneldim. 10 sene kadar kurumsal hayatta çalıştım. Bu hayatın içinde büyümüş olmak sanırım bir şekilde ruhuma işlemiş olsa gerek ki kurumsal hayatın çok bana hitap etmediğini anladığım zaman uzun bir düşünme süresinden sonra New York Üniversitesi'nde bir sanat programına gitmeye karar verdim. Dönüşte ise kendi yolumu çizmeye karar vererek 2005 yılında artSümer'i kurdum.

2000 yılına kadar annem sanatı çok aktif takip ediyordu. Ondan sonraki dönemde, 80'lerde satılan eserler yavaş yavaş müzayedelere kaymaya başladı. İstanbul Modern yeni açılmıştı, çağdaş sanat çok gündemdeydi. artSümer'in kuruluşu tam bu zamana denk geliyor.

Şu an geriye baktığımda "büyük bir cesaret göstermişim," diyorum. Çünkü ben çok büyük bir ön araştırma, fizibilite ve sanatçı portföyü oluşturmadan işe giriştim. Öğrenme süreci birkaç yılımı aldı. İlk mekânım Arnavutköy'deydi. Daha sonra İstiklâl Caddesi'nde Rumeli Han'a taşındım. Çok eski, metruk, yıkık bir yerdi ama ilginç bir ruhu vardı. 2011'den bu yana da Karaköy'de daha "beyaz küp" tanımına uygun olan bir mekân olan Juma Binası'nın birinci katındayız.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Öncelikle kendi sanatçılarıma danışıyorum. Onlar hem beni ve galerinin profilini iyi biliyorlar hem de sanatçı çevresinde bize uyabilecek sanatçıları tespit edebiliyorlar. İki yılda bir *Artists Pick Artists* başlığıyla artSümer sanatçıları ve onların davet ettikleri sanatçıları ağırlayan bir sergi yapıyoruz. Bu vesileyle çalışmaya başladığımız pek çok sanatçı oldu. İyi bir tanışma süreci oluyor.

Çoğunlukla ilk kişisel sergilerden itibaren sanatçılarla birlikteliğimiz devam etti. Birlikte büyüyebilmek iki tarafa da değer katıyor.

Estetik kriterim yok. Ama galerinin sanatsal bir çizgisi var. Sonuçta her sanatçı farklı, yapılan her iş birbirinden çok farklı ama "görünenin ötesinde cümlesi olması" benim için eserleri daha anlamlı kılıyor. İlk bakışta göze nasıl göründüğünden ziyade biraz daha derin okuma gerektiren eserler beni etkiliyor.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Eğitim müzenin en önemli işlevidir. Müzeler sadece eserlerin depolandığı veya sergilendiği mekânlar değil toplumu eğiten, bilgilendiren, sanat tarihsel analizlerin yapılacağı kurumlardır. Ayrıca kültür üretimine de katkıları yadsınamaz. Toplumun her kesiminin katılabileceği programların yapılması önemlidir. Ülkemizde görsel sanatlar alanının gelişimi için en önemli konumdaki kurumlar müzelerdir.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğünüz çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Türkiye'deki sanat ortamının çok küçük ve yetersiz olduğunu düşünüyorum. Sanat eğitimi konusunda imkânsızlıklar olduğunu sanatçılardan takip ediyorum. Fakülte sayısı çok fazla ve sanat eğitimi alan pek çok genç var. Ancak bu gençlerin kendilerini gösterebilecekleri alanlar sınırlı. Mezun olan sayısı ile geçimini sanat yaparak sağlayan sanatçılar arasında orantı bile kurulamaz.

Müze, galeri, sanat yayını, eleştirmenlik gibi konularda hâlâ medeniyetin gerisinde olduğumuzu düşünüyorum.

Sorunların dönüp dolaşıp birkaç temel konuya dayandığını düşünüyorum: yapılan sanatın kalitesi, "sanat piyasasının hacmi", global alanda varlığımızı kabul ettirmek için geçerli ve gerekli çalışmaları ne ölçüde yapabildiğimiz.

Sanatçılarımızın dünyada olup biten gelişmelere açık olabilmeleri gerekiyor (ki lisan eksiği olan, herhangi bir sanatçı programı için yurtdışı seyahati gerçekleştirme imkânı olmayan sanatçılardan bu ne kadar beklenebilir?)

Sanat piyasası tarafında, sanatseverlerin ve koleksiyoncuların ilgisinin Türkiye'deki üretim üzerinde olması pek çok sanatçıyı keşfetmek ve desteklemek açısından elzemdir.

Global açıdan bir noktaya ulaşabilmek ise üçüncü zorlu hedef. Burada müzeler, İstanbul Bienali, uluslararası fuarlara katılan galeriler ve yerel fuarımız Contemporary Istanbul bireysel çabalar ortaya koyuyor. Ancak şu ana kadar yeterli bir güç oluşturabildiğimizi düşünmüyorum. Bu konuda bireysel çabaların yerini kolektif bir varoluş almalıdır.

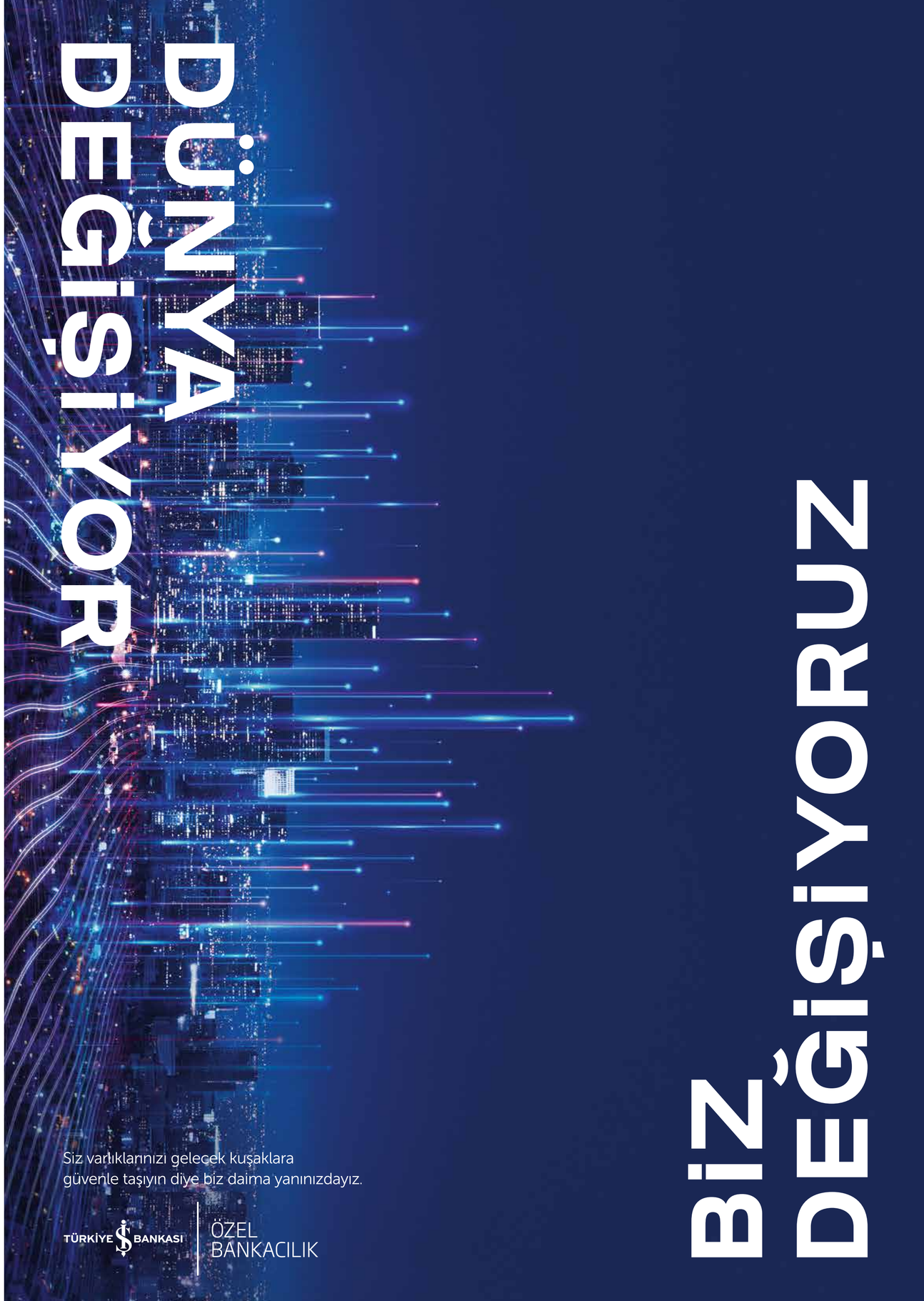

Özlem Yalım

TEPTA Aydınlatma Stratejik Marka Direktörü

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?

Benim hikâyem oldukça ironik. Mesleğim Endüstri Ürünleri Tasarımı. Bu oldukça teknik içeriği olan ancak maalesef toplum tarafından sadece estetik ve form ile fazlaca özdeşleştirilen bir meslek. Neredeyse tüm kariyerimi, tasarım adına farkındalık yaratmak, onun bir güzel sanatlar branşı olmadığı anlatabilmek adına işler ve projeler üreterek geçirdim. Almanya'da açılan ilk Türk tasarım sergisi, İstanbul Tasarım Bienali gibi projeler bu sebeple ortaya çıktı. Bu süreç içerisinde, kültür ve sanat dünyasından pek çok dostum oldu; ne var ki ben çok kapılabilecekken hiçbir zaman sanatın büyülü dünyasına kapılmamayı, tasarımın teknik ve analitik sularında kalmayı tercih ettim. İkisinin karışabileceği iklimlerden itina ile uzak kaldım. Tabii bir yere kadar... Bu süreç içerisinde gitmediğim sanat fuarı, okumadığım dergi ve yayın kalmadı. Bu dünyanın içinde yoğun bir biçimde olduğumu bilenler ve benim zevkime güvenenler bana çeşitli konularda fikir sordukça, bu kez kendimi onlara da yön verirken buldum. Özetle istesem de kopamadığım, hep kalabalıkların arkasından bir göz olarak içinde bulunduğum bir dünya oldu sanat dünyası benim için. Kişisel olarak çok yönlü sanatkâr bir annenin, sanata önem veren bir ailenin çocuğu olmak, Ankara yıllarımda Sanart gibi çok kıymetli oluşumların içinde yoğrulmak gibi, siz fark etmeden genlerinize işleyen bir konu benim için sanat bir yandan da... Tüm bu birikim sanıyorum kariyerimin TEPTA ile kesişmesi ile bir anlam kazandı. TEPTA bir aydınlatma firması olarak genel müdürümüz Robi Ebeoğlu'nun estetiğe ve sanata olan tutkusu doğrultusunda kurulmuş bir firma. Tam 30 yıldır aydınlatma alanında belirli bir ticaret yürütürken, eş zamanlı olarak müzelere, sergilere ve kültürel anlamdaki pek çok üretime destek sağlamış. Ben de 6 yıl önce kendimi böyle bir habitatın içinde buldum ve buradaki çalışmalarımızı stratejik olarak konumlamaya çabaladım. Artık sanat dünyasını daha yakından ve sistematik olarak takip ederken, sağladığımız aydınlatma desteği ile nitelikli projelerin, üretimlerin bir parçası haline geliyoruz. Bugün pek çok sanatçı ile daha en başından aydınlatmayı konuşuyor, gerekli olduğu durumlarda onların ihtiyaçlarına yönelik özel üretimleri gerçekleştirebiliyoruz. Sanat üretimi bir yana, bu işin bir de sergileme ve sunumu konusu var. Bir galeri sahibi de olsanız, bir koleksiyoner de o eserin nasıl aydınlatıldığı değerine değer katabiliyor veya tam tersi değerini azaltabiliyor. Bu anlamda temsilcisi olduğumuz markaların bütün bilgi birikimini itina ile izler hale geldim. Yıllardır takipte olduğum sanat üretimine bir tasarımcı olarak şimdi bambaşka bakabildiğim bir konumum var. Büyük ve ironik bir kesişme oldu benim için...

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Düzenli olarak takip ettiğim basılı ve online mecraların yanında, bu alandaki keşiflerimi en iyi etkinliklerde yapabiliyorum. Özellikle son dönemde ortala çıkan Base gibi, Mamut gibi etkinlikler gençlere için bir fırsat ortamı yaratıyor. Çok gözümüzün önündeki isimlerin ve eserlerin haricide bu ortamlarda yepyeni üretimleri keşfetmek bana her şeyden daha ilgi çekici geliyor. Sanıyorum bir tasarımcı olduğum için estetik kriterlerim daha çok yeni teknikler, malzemeler, teknolojiler sunan eserlere öncelik tanıyor. Dijital sanatla da ilgiliyim ancak er alanda olduğu gibi, nadir olan ile ilgiliyim. Mimari ve nesne odaklı sanat üretimleri ise koşulsuz ilgi alanıma giriyor kaçınılmaz olarak.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?

Müzeler ne çok da tartışılıyor. Günümüz yaşamının iki önemli özelliği var. Hız ve bu hıza dayalı geçicilik. Bu iki geri dönülmez faktörün şekillendirdiği bir dünya içinde müzenin en önemli görevi kalıcılık sağlamak ve üretimin geleceğe ulaşmasına aracılık etmek. Yine bu hız ve akıcılık içinde, hikayeleri atlıyoruz. Her üretim hikayesini de taşır. Benim için müzeler, bu hikayeleri biriktirmek için durduğum, yavaşladığım, sanatçının hikayelerini biriktirdiğim, içselleştirebildiğim neredeyse tek ortamlar.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Sanatsal üretimin ve bu üretime dayalı koleksiyonerlerin ilgisinde bir özgünlük problemi olduğunu düşünüyorum. İnsanlar Türkiye'de kendi iç dünyalarına, beğenilerine, özelliklerine göre hareket etmektense, topluluk psikolojisi ile hareket ediyorlar. Ne ve kim popüler ise onun peşinden koşulan, bunun yanında çok daha fazla değer sahibi olan serlerin ve sanatçıların varlık savaşımı verdiği bir atmosferimiz var. Bu belki global anlamda da böyle ama Türkiye'de moda ve popülerlik meseleleri biraz daha güçlü işleyen çarklara sahip. Sanatsal üretimde de maalesef risk alan, farklılık peşinde koşan sanatçı oldukça az yurt dışı ile kıyasladığımızda. Deney yapmayı sevmiyoruz, deneme ve yanılmadan kaçınıyoruz, çünkü bu tür bir yaratım sürecine imkân veren koşullarda yaşam sürdüremiyoruz. Bu nedenle galiba şöyle bir motivasyon oluşuyor: Nokta atışı yapıp, hemen satışa dönüştürmeliyim! Bu nedenle, bir kavram veya eser üzerine aylarını, yıllarını adayan, uzun süreli üretimlerin, misafir sanatçı ve araştırma programlarının gittikçe daha önemli hale geldiğini gözlemleyebiliyorum. Sanatsever olarak hikâyeyle daha iyi bir yakınlık kurabiliyorsunuz. Daha önemli bir gözlemim ise, sanatımızın fena halde muhafazakâr olduğu. Toplum olarak fark etmeden muhafazakarlaştık. Sanat üretimimiz bana çok ama çok muhafazakâr geliyor.

Sanat ile yolunuz nasıl kesişti?
Sanat ile yolum kendimi ifade etmeye başladığım gün kesişti. Dört yaşında halının üstüne kolonya dökerek desenler yaptığımı hatırlıyorum. Belki öncesi de vardır, hatırlamıyorumdur.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?
Yeni sanatçıları keşfetmek için bir yöntemim yok. Estetik kriterlerim yok, estetik bir hissim var. Belli başlı formüller üzerinden konuşabileceğimi sanmıyorum. Bunun iç güdülere dayalı bir süreç olduğuna dair şüphelerim var. Kültürel öğrenilmişlikler üzerinden aksine inandırılmamış her insanın kendisine dost olacağına inanıyorum. Eğer kişi kendisine dost ise, estetik algısı da kendisine iyi gelen unsurlar üzerinden şekilleniyor bence.

Size göre müzelerin günümüzde en önemli rolü nedir?
Müzelerin, bireylerin tarihleri ve güncelleri arasında köprü kurmalarına yardımcı olarak, bilinçli topluluklara dönüşmelerine katkı sağladığını düşünüyorum. Kalyon Kültür bir müze değil fakat bizim de amaçlarımızdan biri bu.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?
Türkiye özelinde değil, dünya genelinde bir sorun olduğunu sezinliyorum. Küresel kaynaklarımızı gerek doğal hayata gerek medeni hayatın unsurlarına zarar vermek pahasına sömürdüğümüzü ve bu vaziyetin bir iz düşümü olarak kimi kavramsal sanatçıların da insanın anlam arayışını ve duygularını sömürdüğünü görüyorum.

Sena Kalyoncu

Kalyon Kültür Kurucusu

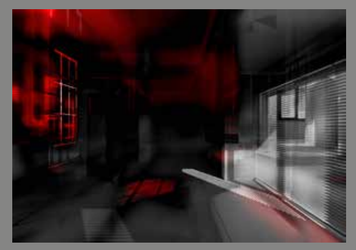

BOZLU ART PROJECT
www.bozluartproject.com • contact@bozluartproject.com

Sanatsever bir toplum olabilmek

Röportaj: Merve Akar Akgün
Fotoğraflar: Yusuf Sevinçli

Gençliğinden bu yana kültür ve sanata olan yakın duruşuyla tanınan, Türkiye'de bu alanda önemli faaliyetlerde bulunmuş olan Çiğdem Simavi ile Göcek'te Boynuzbükü'nde demirlemiş *Çiğdem* isimli yatında bir araya geldik

•••

Vakfını da kurduğu ve hayatını adadığı "Kültür ve Sanat Varlıklarını Koruma ve Tanıtma" faaliyetleri Çiğdem Simavi'nin genel karakterinin temel çizgilerinden biri olarak da sayılabilecek avangard zevkiyle birleşerek onu hep daha fazla keşfetmeye ve yardım etmeye yönlendirmiş. Henüz kimse bilmezken başlamış tombaklara olan ilgisi, Osmanlı estetiğine ve sofra kültürüne düşkünlüğü... Doğup büyüdüğü toprakları elinde olan imkânlar dahilinde daha çok tanıtmaya, sevdirmeye, göstermeye gayret ettiği yıllarda aynı zamanda keşfettiği, kıymetli bulduğu ve ülkesinin değerini artıracağına inandığı yenilikleri de buraya getiriyor. Kendi de dile getirdiği üzere "bir nevi elçilik" onun yaptığı ve yakından baktıkça görüyorum ki bu gönül vermeden yapılacak, ruha dokunmadan sürdürülebilecek bir iş değil. Çiğdem Simavi'yi çok özel kılan ise kültür ve sanat hayatına yaptığı tüm dokunuşların tıpkı büyük bir balığı servis etmek üzere porsiyonlara ayırırken hareket eden ellerindeki beceri, gözlerindeki keyif ve ruhundaki zarafet gibi doğal olması... Babası Avni Meserretçioğlu'ndan da gelen bir aile geleneği olarak sanat sevgisi onda da hiç bitmemiş. Simavi ile Ekim ayında Vehbi Koç Vakfı kültür kurumlarından biri olan Meşher'de açmaya hazırlandığı ve 19. yüzyılın Türk sanatçı kadınlarının yapıtlarını izleyiciye sunacağı sergisi vesilesiyle sanat üzerine sohbet ettik.

Çiğdem Hanım, bu aralar gündeminizde olan bir konuyla başlayacak olursak, büyük bir kadın sanatçılar sergisi yapma hazırlığında olduğunuzu biliyoruz. Böyle bir sergi fikri nasıl doğdu? Eksikliğini mi hissettiniz ya da söylemek istedikleriniz nelerdi? Bize bu serginin hikâyesini anlatır mısınız?

Türkiye'nin çağdaş sanatçı kadınlarını yurt dışında tanıtmak çok uzun zamandır aklımda olan bir projeydi. İlk olarak, üç sene evvel, Art Dubai sanat fuarı döneminde, Alserkal Avenue'de bir sanatçı kadınlar sergisi düzenlemek üzere ekibim ile çalışmaya başladık. Ancak fuar izleyicisinin, bizim hedeflediğimiz izleyici kitlesiyle örtüşmediğini kaygı ile fark ettik. Bunun üzerine sergiyi Londra'daki Saatchi Gallery'de açmak üzere harekete geçtik. Bu sefer de pandemi şartları elvermeyince, serginin odağını bugünden geçmişe çevirmeye ve kapsamlı bir araştırma sergisi haline getirerek ülkemizde gerçekleştirmeye karar verdik. Projenin amacı, 19. ve 20. yüzyılda Türkiye topraklarında yaşamış ve çalışmış sanatçı kadınların tarihteki izlerini belirginleştirmek ve bir müze ortamında, kahramanı oldukları bir yüzyılı onlara armağan etmek.

Çiğdem Hanım, sizi pek çok farklı yönünüzle tanıyoruz ama elbette bizim en merak ettiğimiz kısmı sanata duyduğunuz ilgi, bu ilginin kaynakları, hayatınıza yansımaları... Türk halkını ve gençliğini kültür ve sanat mirası konusunda bilinçlendirmek, Türkiye'deki sanatsal gelişimin tarihsel aşamalarını değerlendirmek, kültürün günlük yaşamdaki rolü konusunda insanlarımıza katkıda bulunmak, Türkiye'nin kültürel ve sanatsal geçmişini korumak ve restore etmek için devlet ve diğer kamu sektörü kuruluşları ile iş birliği yapmak, öğrencilere uygun alanlarda sanatsal araştırma ve inceleme yapma olanağı sağlamak, bu araştırma ve çalışmaları dış ülkelerde de sürdürebilmeleri için burs vermek, uluslararası kuruluşlarla iş birliği yaparak, yabancıların Türkiye'deki kültürel etkinliklere katılımını sağlamak ve Türk sanatına uluslararası sponsorluk sağlamak gibi amaçları olan Kültür ve Sanat Varlıklarını Koruma ve Tanıtma Vakfı'nın (KÜSAV) kurucusunuz ve halen daha başkanlığını yürütmektesiniz. Kültür ve sanata verdiğiniz değer şüphesiz çok büyük... Peki sanata olan bu ilginizin KÜSAV'ı kurana dek olan geçirdiği yolculuğu bizimle paylaşır mısınız?

Ben hayatımda çok eski yıllardan bu yana sanata, zanaata, kültüre çok ilgi duydum. Gençliğimden beri Kapalıçarşı'ya gitmeyi çok severim. Henüz küçük bir çocukken ailemin yabancı misafirleri Türkiye'ye geldiklerinde Kapalıçarşı'da onlara mihmandarlık yapardım... Sanırım ilk merakım bu yıllarda başladı.

1975 yılında Osmanlı kilimlerini toplayarak bir koleksiyonu oluşturmaya başladım. Yine aynı yıllarda yapıtların üretildiği malzemelere ilgi duymaya başladım ve özellikle metal ile yapılan parçalar dikkatimi çekmeye başladı. Tarihte madeni bulan ve onu hayatın bir parçası haline getiren kavimlerin başında Türkler'in yer aldığını ve maden isimlerinin çoğunun Türkçe olduğunu öğrendim. Hatta Altay dağlarının madeni ve altını bol yüksek vadilerinde gelişen eski Türk maden sanatı yine Türk göçleriyle dünyaya yayılmış. Öğrendikçe ve araştırdıkça bu alana olan ilgimin arttı. Osmanlı tombak sanatına yakın ilgi duymaya başladım. Tombak sanatı maden işçiliğine bağlı olarak gelişmiş ve saygınlığı yüksek bir maden olan altın yerine Selçuklulardan bu yana hep kullanılarak nihayet Osmanlı'da doruk noktasına ulaşmış. Tombak

kelimesi, araştırmalara göre Malezya dilindeki *Tambaga* veya İtalyanca *Tombacco* kelimelerinden köklerini alıyor ve bakır anlamına geliyor. Tombaklama ise, en genel tarifiyle, bakır ile bakır alaşımlarının (pirinç ve bronz) altın ve cıva amalgamı yardımıyla yaldızlanması demek. Ben sonraları Dünya'nın ziyaret ettiğim her tarafında karşılaştığım, gözüme çarpan Türk İslam sanatının tombaklarını koleksiyonuma eklemeye özen gösterdim. İlk başlarda hobi olarak benimsediğim koleksiyonculuk 1980'lerden sonra profesyonel bir yere doğru ilerleyerek fuarcılık ve müzayedecilik alanlarına yayıldı.

"Çininin Picassosu" olarak da tanınan Kütahyalı Sıtkı Olçar'ın sergi davetiyelerini bizzat ellerinizde dağıttığınızı okumuştum kızının kaleme aldığı kitapta... Kültür tutkunuza, sanata, zanaata olan saygınıza hayran kalmıştım. Şimdi sizden dinlediklerimle bu ilişkiyi çok daha rahat anlamlandırabiliyorum. Böyle başka bir anınız varsa şayet dinlemek çok isterim...

Ben yetişme çağımdayken, Aret Portakal vardı. Aret Bey müzayedeler düzenlerdi ve aynı zamanda aile dostumuzdu. O zamanlar müzayedeler için özel olarak tutulan salonlar yoktu, evlerde yapılırdı. Bir de iç bedestende halılar satılırdı. Ben Aret Bey'in müzayedelerine annem ve babamla giderek bu ortamları solumuştum. Sonra Londra'da yaşamaya başladığımda İngiliz müzayede evlerini görme şansım oldu. Kapalıçarşı'da rastladığım parçaların gerçek değerlerini bulamadan satıldıklarını üzüntüyle fark ediyordum. "Neden bizde de böyle olmasın?" diye sordum kendi kendime. Bunun üzerine, bireysel çabalarımla ekspertiz ekipleri oluşturarak hem satıcılar hem de alıcılar için dünya standartlarında kabul gören bir değerlendirme sisteminin ilk adımları atıldı. Bütün bu sistemin oluşturulma sürecinde, Sotheby's ve Christie's müzayede evleriyle beraber çalıştık. Türkiye'de ilk sanat ve antika fuarlarını onlarla birlikte düzenlemeye başladık.

Tabii, biz asla onlar gibi olamazdık. Ben de fuarcılığa başladığım zamanlarda müzayede işini de ortaya koydum. Önce Antik AŞ'ye sonra o dönemde işlerle ilgilenen Aret Bey'in oğullarından Raffi Portakal'a sordum. Raffi benim teklifime ilk yanıt olarak "ben bir daha müzayedeci olamam," gibi bir çıkışta bulundu. Sonra gördü ki bu işi yapanlar hep çok iyi ailelerin genç evlatları. Hatta söylenene göre böyle evlatlar hayatta ya müzayedeciliğe ya da bahriyeliliğe yönelirlermiş. Raffi de böylece ikna oldu ve biz de başladık. Fakat sonradan bu iş tamamen ticarileşince ben çekilmeye karar verdim. Onlar bu işi fevkalade şekilde yapmaya devam ettiler.

KÜSAV'ın yanı sıra Onursal Başkanı olduğunuz ONE Derneği (Ortak Nesiller Entegrasyonu) etkinliklerine devam ediyor. Aynı zamanda Contemporary Istanbul Temsilciler Kurulu'nda görev alıyorsunuz. Bu deneyimlerinizi nasıl anlatırsınız?

Çağdaş sanata olan ilgim daha sonraki yıllarda gelişti. Oğlum Ömer sayesinde birçok çağdaş sanatçıyı tanıma ve eserleri hakkında bilgi edinme şansı edindim. Benim için ONE Derneği'nin temsil kurulunda yer almak, bir nevi sanat hamiliği ya da elçiliği kimliği edinmek demek oldu ve bunu hayat boyu mutlulukla taşıdım. İstanbul'u, Türk tarihi ve kültürü ile beraber sanatını da tanıtmak, benim için her zaman gurur vesilesi olmuştur. Benimle aynı hisleri paylaşıp, ülkesinin tanıtımına katkıda bulunan kişileri de ayrıca çok takdir ediyorum.

Contemporary Istanbul ise çok başarılı bulduğum, özellikle de gençlerin ve koleksiyonerlerin katıldığı bir sanat etkinliği. İstanbul'a artı değer katıyor. Her geçen sene de kendilerini daha çok geliştiriyorlar.

2018 yılında Yapı Kredi Kültür Sanat'ın kendi koleksiyonundaki tombaklardan yola çıkarak hazırladığı ve T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Harbiye Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı'nın ortaklığında açtığı *Tombak: Altından Süzülen Zarafet* sergisi kapsamında sergilenen Türkiye'nin önemli müze ve koleksiyonlarından ödünç alınmış 138 adet Osmanlı tombağı arasında sizin tombak koleksiyonunuzdan da bazı parçaları görme şansını yakalamıştık. Koleksiyonunuzun odak noktası nedir? Koleksiyonunuzu oluştururken neleri göz önünde bulundurmuştunuz?

Tombak koleksiyonum, kendi kişisel zevkime paralel olarak, Güner Liman'dan aldığım danışmanlık ile zaman içerisinde büyüdü, gelişti. Koleksiyonu oluştururken parçaların provenansları, hikâyeleri ve otantisite analizleri başlıca seçim sebeplerimiz olur.

Koleksiyonlarınızla ilgili uzun vadeli projeleriniz var mı?

Gerçek anlamda bir müze açma fikri, beraberinde getirdiği büyük sorumlulukların üzerinde düşünülmesini gerektiren bir konu diye düşünürüm. Benim müze açmak gibi bir projem yok fakat eşim ile büyük bir keyif duyarak yaptığımız çağdaş sanat koleksiyonumuzu ileride bir müzeye bağışlamayı düşünüyoruz. Öte yandan, yıllardır koleksiyonunu yaptığım; Çanakkale seramik testileri, Roma camları, Osmanlı çatmaları, Osmanlı kaşıkları ve tombak koleksiyonumun büyük bir kısmını, Vehbi Koç Vakfı kurumlarından biri olan ve Türkiye'nin ilk özel müzesi olma özelliğine sahip Sadberk Hanım Müzesi'ne bağışlamayı arzu ediyorum.

Kaya Kalaycı sergi kataloğunda geçen size ait bir yazıda şunları kaleme almışsınız: "Bakır'ın en güzel hallerinden biri olan tombak, sanat tarihimizin güzelliklerinden biri olarak, bugün müzelerde, koleksiyonlarda yaşamaya devam ediyor. Osmanlının yükseliş döneminde zirveye çıkan bu sanatın günümüzde devam etmediğini biliyoruz. Ancak Kaya Kalaycı üstün gayreti ve sabrıyla bu konuda müstesna bir alan açmayı başardı." Zanaat sizin için çok kıymetli belli ki. Peki sizin için sanat ve zanaatı birbirinden ayıran nedir?

Her zaman el emeği ve işçiliğine çok saygı duymuşumdur. Sanat ile zanaatın çok kuvvetli bir bağı olduğunu düşünsem de bazı zamanlarda onları birbirinden ayırabilen gücün "fikir" olduğunu düşünüyorum. Zanaat özen ve beceri gerektirir fakat sanatta esas olan fikirdir.

Yeni sanatçıları nasıl keşfedersiniz? Estetik kriterleriniz var mıdır?

Çağdaş sanat konusunda, oğlum Ömer'in bilgisinden yararlanıyorum. Onun koleksiyonunda yer verdiği sanatçıları tanıma fırsatı ediniyorum ve onların eserlerini keşfetmekten, izlemekten çok keyif alıyorum. Sanat dünyasında yer alan yazarlar, tarihçiler ve eleştirmenler ile yaptığım sohbetlerden besleniyorum. Estetik kaygım elbette var. Göz zevkime hitap eden eserleri koleksiyonuma katmayı çok arzu ediyor olsam da şu anda herhangi bir şey toplamıyorum.

Art Basel ve UBS Global Art Market raporlarına göre insanları sanat alımında en çok etkileyen sebepten biri olan finansal kazanım estetik, duygusal ve kültürel motivasyonların hemen ardından beşinci sırada yer alıyor. Sizce dünya sanatı finansal kaygılara satın alınan bir olgu olarak görme yolunda mı?

Her ne kadar ben ve ailem sanatı bir yatırım aracı olarak değerlendirmesek de günümüzde önemli bir kesim, ileriye dönük finansal beklentiler içinde sanat alımı yapıyor. Yurtdışında, vergi problemleri yaşanmayan ülkelerde, sanat koleksiyoncularının fazla sayıda olma sebebi de budur aslında. Böylelikle sanat dünyası ve sanat piyasası genişliyor ve daha fazla sanatçı alıcıyla buluşabiliyor.

Günümüz sanat dünyasında sizi en çok etkileyen durumlar nelerdir?

Çevrimiçi platformların gelişimiyle sanatın ulaşılabilirliğinin artması herkes gibi beni de heyecanlandırdı. Pandemi öncesi, belirli sergileri izleyebilmek ve sanatçıları keşfedebilmek için fiziksel olarak farklı ülkelerde bulunmak gerekirdi. Oysaki, günümüzde, sanal müzelerin oluşmasıyla, dünya sanatını kolaylıkla izleyebiliyoruz.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğün çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Sanatseverlik küçük yaştan teşvik edilmeli, bunun için de galeriler ve müzeler çocukları ve gençleri çekecek sanat faaliyetleri yapmalı. Böylece yeni gelen kuşaklar sanat ile büyüyüp bunu hayatlarının bir parçası haline getirebilirler. Sanatsever bir toplum olabilmek çok kıymetli ve önemli. Böylece müzeler yeni gelen kuşakların içinde büyüdükleri, kendilerini evlerinde hissettikleri yerler haline gelir ve de hem desteklenmiş hem de yaşatılmış olurlar. Son yıllarda ülkemizde de bu tür müzeler artıyor, sanatseverler müzeleri gezdikten sonra yine müzelere ait kafe ve restoranlarda oturabiliyor, dükkanlarda kitap bölümlerinden ihtiyaçlarını giderirken hediyelik eşya bölümlerinden çağdaş tasarım objeleri alabiliyorlar. Böylece müze ya da sanat merkezi sadece ziyaret edilen, içinde sanat eserleri bulunduran bir mekân değil, bir ailenin tüm gününü geçirebileceği bir deneyim alanına dönüşüyor. Bu tür projelerin yaratılması, desteklenmesi ve çoğalması ülkemizin kültür ve sanat dünyası için çok faydalı olacaktır.

Son olarak "kadın" vurgusunun çok yoğun yaşandığı bir dönemde siz de bir kadın olarak bu çembere kuvvet veriyorsunuz, biz de sizden esinlenerek bu yaz sayımızı bir kadınlık kutlaması gibi kurguluyor ve kadınlara adıyoruz... Var mıdır buradan Türkiye kadınlarına iletmek istediğiniz bir mesajınız?

Ne yazık ki, dünyanın birçok yerinde kadınların en temel hakları için bile mücadele etmeleri gerekiyor. Bazı şartlar ve hak mücadeleleri, kadınların üretken olmalarını gerektiriyor. Kadınlarımız güçlerinin farkına varmalı ve bu farkındalık ile çevrelerindeki diğer kadınları cesaretlendirmeli...

"Ne yazık ki, dünyanın birçok yerinde kadınların en temel hakları için bile mücadele etmeleri gerekiyor. Bazı şartlar ve hak mücadeleleri, kadınların üretken olmalarını gerektiriyor. Kadınlarımız güçlerinin farkına varmalı ve bu farkındalık ile çevrelerindeki diğer kadınları cesaretlendirmeli..."

DEĞİRMEN 81

Bodrum'un müstesna köylerinden biri olan Dereköy'ün sırtlarında yer alan ve Karakaya ailesi tarafından 2011 yılında hayata geçirilen Değirmen 81 ve aileye ait No: 81 Hotel'in arkasında konumlanan yaratıcı güç Şeyda Karakaya'ya merak ettiklerimizi sorduk

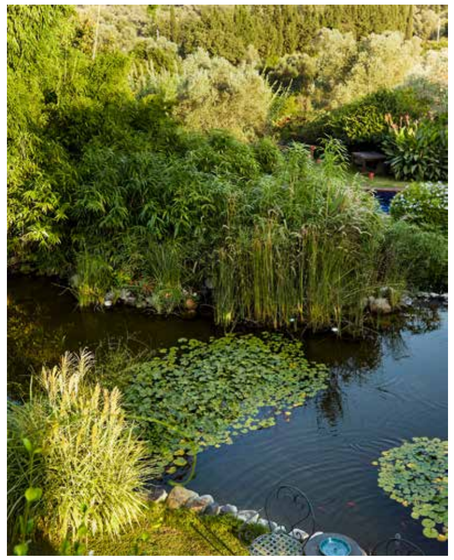

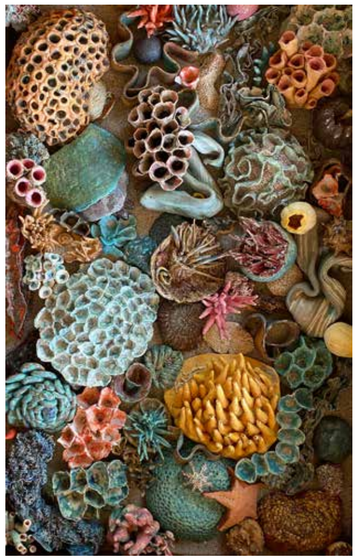

Değirmen 81, pitoresk kırsalın panoramik manzarasına sahip 50.000m² üzerine kurulu tarım alanları, yel değirmeni şeklinde tasarlanmış, 2 odalı yaşam alanı ve açık plan yerleşimi ile ekolojik bir çiftlik... Yüzme havuzu, koi balıklarını yaşadığı göleti, organik sebze ve meyve bahçelerine sahip olan Değirmen 81 ile Türkbükü'nde yer alan No: 81 Hotel'de göreceğiniz seramikler Şeyda Karakaya'ya ait...

Şeyda Karakaya

Seramiğe olan ilginiz nasıl başladı? Bize kısaca yolculuğunuzdan bahseder misiniz?

Bundan 30 sene önce beni seramikle tanıştıran ve bu sevdayı aşılayan sevgili hocam Ayfer Karamani oldu. Beyoğlu'ndaki atölyesinde ders alıyordum. Ama oğlumuz ailemize katılınca seramik macerama ara vermek zorunda kaldım. Aradan yıllar geçti, çocuklar büyüdü, evden ayrıldı ve böylece benim için seramik macerama kaldığım yerden devam etmek için bir fırsat çıktı. Evime yakın bir atölyede tekrar kursa gitmeye başladım. Seramik yaşam tarzımın bir parçası oldu ve anladım ki hayatımdaki yapbozun eksik parçası tamamlandı. Farklı tarzlar deneyerek objeler üzerinde çalıştım. Fakat ne zamanki kendi iç sesimi dinleyip duygularımı seramiğe yansıtmaya başladım, kendi tarzımı da buldum ve böylece Shay Ceramics markası doğdu. Seramik yaparken vaktin nasıl geçtiğini anlamıyorum. Bazen dinlediğim şarkının sözleri etkiliyor beni, bazen de televizyonda izlediğim bir programın etkisi altında kalıyorum. Örneğin, son çalışmalarımdan *Deniz Dibi* serisinin oluşmasının sebebi *Sudaki İzler* programı.

Değirmen 81'in hikâyesini bir de sizden dinlemek isteriz.

Değirmen 81, eşimle benim yeşile olan tutkumuzdan oluştu. Amacımız Bodrum'da organik meyve ve sebze yetiştirerek Türkbükü'nde yer alan otelimiz No: 81'de misafirlerimize fark yaratacak tatlar sunmaktı. Ayrıca emekli olduğumuz yaşlarda toprakla uğraşmanın bize iyi geleceğini düşündük. Amacımıza ulaşmakla kalmadık çok daha öteye gittik. Şu anda 50 dönümlük arazimizde tropik meyve ve sebzenin dışında hayvancılığa da başladık. Elde ettiğimiz bütün ürünleri otelimizde misafirlerimize sunuyoruz. Fakat Değirmen 81 bizim için asla bitmeyen bir proje. Ailecek elimizde bulunan araziyi daha değerli hale getirmek ve farklılaştırmak için yollar arıyoruz. Gelecekte ben kendime bir atölye kurmak, eşimse bir botanik bahçe inşa etmek istiyor. Şimdilik en büyük hayalimiz bu.

Sanatta estetik kriterleriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

Sanatsal güzellik aslında biçim ve içerik arasındaki ilişkiyi anlamakla ilgili. Bir esere baktığınız an sizin için güzel olup olmadığına anında karar verebilirsiniz. Ama bu eserin neden güzel olduğunuzu açıklamaya çalıştığınızda, cevabınız genellikle eserin içeriği hakkında kişisel bir duygunuz olur. Benim için yarattığım bir obje insanlarda negatif veya pozitif herhangi bir duygu yaratıyorsa kendi tarzımı başarıyla eserime nakledebilmişim demektir. Bence bir sanat eserinin tek estetik kriteri insanlara duygusal olarak bir şeyler deneyimleme olasılığı sağlamasıdır.

#işbirliği

CAMA BEŞİK OLMUŞ BİR COĞRAFYADA

Dresden Devlet Müzesi'nde *Perched* serisini gösteren Felekşan Onar pandemi döneminde Baksı Müzesi'nde sergilenen *#GetmePPE*'yi V&A Müzesi'nden sonra Venedik Cam Haftası'na taşımaya hazırlanıyor

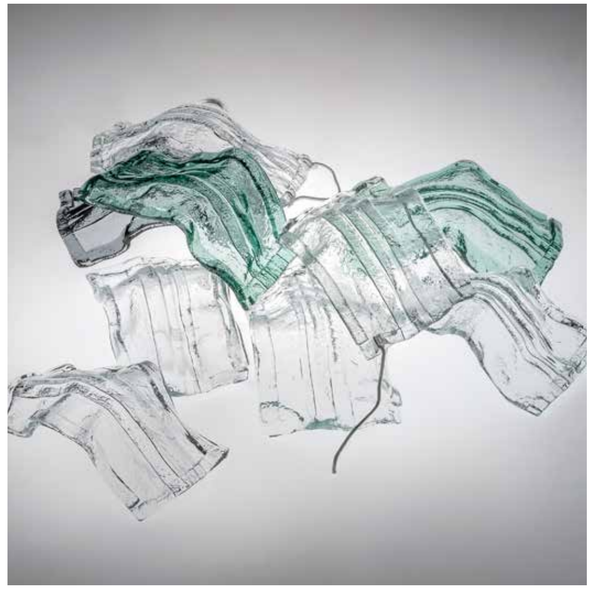

(Sol) Felekşan Onar Fotoğraf: Gökhan Polat, (Sağ) Felekşan Onar, #GetmePPE, Kaynaşmış ve çökmüş float cam Fotoğraf: Kerem Sanlıman

Son yıllarda cam alanında gelişen sanatsal çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce bu alanın en öncü toprakları nereler ve buralardan ne ölçüde esinleniyorsunuz? Türkiye'de cam dünyası sizin için neler ifade ediyor?

Camın malzeme olarak sanatsal alanda daha çok kullanılması heyecan verici. Başka hiçbir materyalin sağlayamadığı etkiler yaratan cam, sanatçılar için bence farklı bir boyut ifade etmeye, başka açılımlara aracı olmaya imkân veriyor. Sağlam olduğu kadar kırılgan da oluşu, istenirse geçirgen oluşu, yaratabileceği optik efektler onu diğer malzemelerden ayırıyor. Camın anavatanı Yakın Doğu ve Anadolu olmasına rağmen, son zamanlara kadar teknik açıdan cama şekil vermede Kuzey Avrupa, Kuzey Amerika, Japonya, Avustralya önderlik yapmış. Ama sizin de dikkat çektiğiniz gibi, bizim coğrafyamızın tarihi cama beşik olmuşken benim sanat pratiğimin buradan kuvvet alması da son derece doğal. Bu topraklarda yaşanan olaylar, bunlardan benim çıkardığım sonuçlar ve bugüne yansımaları cam aracılığıyla ifade etmeye çalıştığım hikâyeler olagelmiştir.

Son serginiz *Perched* ile Dresden Devlet Müzesi'nde yer aldınız. Ondan önce de işleriniz Bayburt Baksı Müzesi'nde sergilenmişti. Bize bu iki deneyimden birbirleriyle karşılaştırarak bahsedebilir misiniz?

İkisi çok farklı deneyimler oldu ama değişik sebeplerden. *Perched* 2017'den itibaren üretimi ve gösterimi yapılan bir eser. Adım adım ilerledi ve sonuçta bir kitaba evrildi. Bugün de bir sonraki sergimin filizini oluşturuyor. Bir bakıma benim sanat kariyerimin dönüm noktası. İleride *Perched*'e baktığımda bu noktada sanatçı olarak misyonumun daha belirlendiği bir dönem olduğunu göreceğim muhtemelen. Baksı'da sergilenen *#GetmePPE* ise hepimiz için ansızın girdiğimiz pandemi döneminin bir çığlığı. Pandemi olmasaydı o da çıkmayacaktı. Deliler gibi uğraşıp hastahane kapılaran maske yetiştirdiğimiz bir dönemde, o maskeleri yerlerde görmenin bende yarattığı isyan bu esere aktı. Pandemi döneminde böyle bir sergi imkânı olmasıysa benim için kurtarıcı oldu. Akabinde hikâye orada kalmayarak eserin devamı V&A Müzesi'ne gitti. Şimdi de Venedik Cam Haftası'nda yer alacak. Her seferinde evrilerek... Örneğin şu an maskelerin bir kısmını Murano'da üretmeyi planlıyorum. Akabinde Venedik Cam Haftası'nda Palazzo Loredan da sergileniyor olacaklar.

Cama olan ilginiz nasıl başladı ve nasıl evrildi? Kendinizi geliştirmek için neler yapıyorsunuz? Okuma/izleme bağlamında okurlarımıza neleri önerirsiniz?

Cama ilgim lisede sanat dersleri sırasında başladı. İlk o zaman camı boyamayı keşfettim. Bir şekilde hep hobi olarak da devam ettim ve 2003'te ilk formal eğitimimi aldım. O zamandan beri de yurtiçinde ve yurtdışında atölyelerde çalışarak kendimi geliştiriyorum. Zanaatkârlarla beraber çalışarak uygulama aşamalarını öğreniyorum. Bunun dışında eğitim videoları, performansları izleyerek ve okuyarak kendimi geliştiriyorum.

Sanatta estetik kriterleriniz var mıdır?

Mutlak vardır ama ifade etmem zor. Benim gözümü okşayan veya okşamayan şeyler var. Onu çalışırken hissediyorum ve ona göre ilerliyorum. Ama genel anlamda sanatta agresif yaklaşımlardan hoşlanmıyorum. İnsan hayatı zaten güzellikleri ve zorluklarıyla ortada. Sanatçı olarak sadece itici ve zorlayıcı konuları ve özellikle dikkat çekmek için reaksiyon yaratacak şekilde uygulamak benim tarzım değil. Örnek vermek gerekirse, Suriyeli mültecilerin hikâyesini ilk defa camdan yaptığım can yeleklerini yaptıkran sonra kırarak ifade etmek istemiştim. Akabinde Aylan bebeğin hepimizin hatırladığı o acı fotoğrafı gazetelerde yer aldı... Hemen vazgeçtim. Zaten haberi gören dünya sorunun ne boyutta olduğunu gerçek haberlerle alıyordu. Bense reaksiyonu camdan kanatları kapalı kuşları dünya müzelerine yerleştirerek gösterdim. Çocuk ya da yetişkin herkes künyeyi okumadan ne ifade edilmek istendiğini anladı.

Günümüzde Türkiye'de kadın sanatçı olmanın önünde engeller olduğunu düşünüyor musunuz? Genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?

Ben Türkiye'de kadın olmayı her zaman avantaj olarak yaşadım. Ben hiçbir engelle karşılaşmadım. Ama cam ile çalışmak kadın bedeni için kolay değil. Çalıştığımız ortamlar yeri geldiğinde çok sıcak ya da çok soğuk olabiliyor. Malzeme ağır ve müdahalesi zor. Ben de bir kadın olarak zorlanıyorum ama bu konuda hep yardım alıyorum ve ekiplerle çalışmayı da çok seviyorum. Hem beraber yaratma süreci benim için çok heyecan verici hem de her seferinde karşımdaki insanlara bir şeyler katabilme hissi bana çok iyi geliyor.

Felekşan Onar, *Perched* sergisi, Dresden Devlet Müzesi, Almanya, Fotoğraf: Dario J. Lagana

#işbirliği

Yaz *sergileri*

Dosya: Selin Çiftci

Yaz döneminde izleyebileceğiniz, radarımıza takılan sergi ve etkinlikleri sanatçıları ya da küratörleriyle bir araya gelerek derledik

JENNIFER İPEKEL

Sanatçı Jennifer İpekel'in "kolektif bir isyan" olarak, duyusal ve arkeolojik referanslar üzerinden kurguladığı *Anne, İsyan!* başlıklı sergisi 18 Temmuz 2021 tarihine kadar Dirimart'ta devam ediyor

Jennifer İpekel, Fotoğraf: Berk Kır

Son serginizin itkisi nasıl gelişti; sergide yer alan çalışmalarınızdan bahseder misiniz; sergi nasıl bir çekirdek etrafında şekilleniyor?

Küresel ısınma ve diğer çevre sorunlarından önce kendi korkularımızla ve umutsuzluğumuzla başa çıkmamız önemli. Hayatın dönüşümünü hissetmek için önce kendimizi yeryüzünün yerine koymamız gerekiyor. *Anne, İsyan!* animizmden güç alarak yeryüzünün bizleri nasıl düşleyebileceği sorusunu sorar.

Bizler doğar, yürür, uçar ve göçeriz. Bunun sonucunda tekrar toprağa karışır ve filizleniriz. Doğanın ağzından isyan, bir başkaldırı ve ayaklanmadır. Yaşarken kendi başımızı kesebilmek, başsız olabilmek de ancak isyankâr ruhların ve bitkilerin dünyasına aittir. Bu sonsuz döngü içinde dolaşan sergide, varlıklar da birbirlerine mutlak bir dönüşüm içerisindeler.

Yuvarlak hayat çarkını anımsatan bir yol üzerinde yürüyen ayak formundaki seramikler birçok kültürün izini taşır. Orta Asya'da ayak bileklerine halkalar takıp, toplum düzenine karşı gelen dervişlere, kalenderiye ait ayak *Na-Na İsyan*, Afrika'da Kongo kültürüne ait içinde ruh barındığına inanılan ve korunma ile ilişkilendirilen çivilenmiş *Yüklü Ayak*, dönüşüm yaşayan bir tırtılın evi olan insan terliği/ayakkabı şekline giren ot *Vahşi Dagga*'ya, tanrılaşmış bitki formundaki heykeller *Cennetin Sütü*, *Umay* ve *Koza* eşlik eder. Bitkilerin gizli dili ise, doğa ile insan arasındaki ilişkinin köklü tarihinde gizlidir. Kağıt üzerine linol baskı ve mürekkep ile çalıştığım işlerin döngüsü bir tohumun doğumuyla başlar. Bitkiyle damgalanan ruh, hayat içerisinde ölüp yeniden dirilebilir. Vücut artık tanrısallaşmıştır. Nefesimize islenen bitkilerle nefes alırız. Sergide yer alan tüm bitkileri içinde barındıran *Okyanus* adlı resimdeyse tüm varlıklar birdir. Amerikalı natüralist Thoreau'nun *Vahşilik* mantrasından yola çıkarak özgürlük ve vahşilik kavramları bir düşünce şekli olarak benimsenir. Toprak altında belleğimizden silinmeye yüz tutmuş köklerimizi canlandırma çabasında bulunan kurgu, Çatalhöyük'teki ilk ev olan açık mezar yerleştirmesiyle son bulur. Tavandan inmiş bir portal, hayali perdenin ardında kendimizi toprak altında buluruz. *Ağaç İçin Maske* adlı yerleştirme bir ağacın imagosu, ölü maskesi etrafında şekillenir. Evin farklı katmanlarında, ağacın hafıza merkezi ve toprak üzerine yerleştirilmiş çukur tabaklarda ise yaşayanların belleğine ait izler vardır.

Kariyerinizde hangi noktayı tarif ediyor bu sergi; nasıl konumlandırırsınız; önceki çalışmalarınızla nasıl bir ilişki kuruyor?

Anne, İsyan! hayat ve üretim bağlamında bir uyanış ve yeni bir ışığa yönelme ihtiyacının sonuçlarını tarif ediyor. Geçmişteki çalışmalarım ile animizm bağlamında köprü kuruyor. Konuşan ağacın mitolojik tarihini araştırdığım, insan ve doğa arasındaki müzikal konuşmayı arayan bir deney olan *Yaqui ve Surem*, interaktif teatral bir grup. Bitkilerin yapraklarına ve köklerine takıldığında bitkilerin dürtü ve etkileşimini kaydeden elektronik bir cihazla bitkilerin çevrelerini ve öğrenme kapasitelerini deneyimlediğimiz bir deneydi. Kariyer kapsamında nereye yerleşeceğini ise zaman gösterir.

Üretim sürecinize geldiğimizde nasıl bir mekanizma karşılıyor bizi, oradaki dinamiği bize tarif eder misiniz? Nelerden ilham alıp, neleri dert ediniyorsunuz; uyguladığınız ritüelleriniz var mı?

Üretim sürecim son yıllarda birçok değişime uğradı. Dağınık ve çocuk ruhlu bir insan olarak kendi düzenimi, dengemi bulmaya başladığımı hissediyorum. Pandemi dolayısı ile yer değiştirmek durumunda kaldım. Bodrum'da Dağbelen bölgesinde bir seramik atölyesinde çalışma fırsatı buldum. Tüm işler açık havada ateşe verildi. Raku, saggar, endüksiyon gibi yeni tekniklerle tanıştım. Dünya müziğinden ve doğadan ilham alıyorum. Kapitalist düzen içerisinde insanların kendilerini bilmeyişi, üstün görüp hayat veren doğaya, kadınlara ve hayvanlara davranış biçimini özellikle Türkiye'de daha çok sorgulamak zorunda kalıyorum. Bu yüzden köklerimizi hatırlamamız gerektiğini ve sürekli dengede olma çabası göstermemiz gerektiğini düşünüyorum.

İş yapmaya başladığınızdan itibaren sanat dünyasında işler nasıl değişti; gözlemleriniz neler?

Sanat dünyası her zaman değişim içerisinde olmalı. İlerisi için atacağım adım sanatın yerel bilgelik kültürü ve ekolojiyle ilgilenen tarafını incelemek ve bu konuyla ilgilenen insanlarla kolektif anlamda projeler üretmek olacaktır.

Kariyerinizde kırılma noktası yaratan ya da sizin için çok önemli olduğunu düşündüğünüz, ayrı bir yere koyduğunuz bir eser ya da seriniz var mı?

Willam Blake'in *Nebuchadnezzar* adlı eserini gördüğümde çok etkilenmiştim. Babil Kralı Nebuchadnezzar kibir yüzünden aklını kaybeder ve hayvani deliliğe düşürülüp öküz gibi otlanan bir hükümdara dönüşür. Günümüzde de benzer kehanetlerin hak edenlerin başına gelebileceğini düşünüyorum. Bunun dışında kardeşimin seneler önce hediye ettiği Vakıf Mustafazade'nin *Sevil Sevil* adlı albümünün yeri benim için ayrıdır.

Niçin sanat yapıyorsunuz ve devam etmeye neden değerdi?

Yaratarak, kişi, yabancı olanda kendi imgesini çözümler ve özümser, bu nedenle insan yaratmalı. Yüksek oluşunu bir diğerine geçirmelidir. İyi sanatın gizli bir propaganda olduğunu düşünüyorum. Her ne kadar açıklamaya ve anlamaya çalışsak da bazı işlerin ucu açık oluşu ve ileride anlam değiştirebilecek olması, nereye gideceğini tam bilemememiz büyük bir bütünün parçası olduğumuzu hatırlatıyor.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğünüz çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Doğal kaynakların giderek azaldığı, çevre sorunları ile baş başa olduğumuz bir çağda yaşıyoruz. İnsanlar jeolojik bir güç haline geldiklerinin farkına varmalı. Bu durumda sanat dünyasının sadece tüketim odaklı olmadığını hatırlamak önemli. Kendi deneyimlerimden yola çıkarak yetişkin ve çocuklara yeni alışkanlıklar kazandırabilmeyi hedefleyen kolektif üretim, toprak ve doğayla iç içe çalışmayı destekleyen projelerin bizlere şifa vereceğini düşünüyorum. Yaklaşık bir senedir Ege'de yaşıyorum. İleriki zamanlarda bu konuları destekleyen çalışmalar yapmayı planlıyorum.

Jennifer İpekel, Asefal Acephala, 2021, Oil, and linoleum print on Korean paper Kore kağıdı üzerine yağlıboya ve linolyum baskı, 187 x 97 cm

Jennifer İpekel, Yüklü Ayak Charge Foot, 2021, Fired glazes, nails on clay Kil üzerine çivi ve sırlar, 29 x 20 x 16 cm

ASLI DİNÇ

Sanatçı Aslı Dinç'in <*andata*> başlıklı performansı, SAHA'nın Sürdürülebilirlik Fonu desteğiyle, Performistanbul iş birliğinde 2 - 12 Haziran 2021 tarihleri arasında Pasaj İstanbul'un ev sahipliğinde gerçekleşti. Sanatçının organizma-makine ekosisteminin bir diğer parçası olan *Dev Kalamarın Gözü* başlıklı çalışması ise 16 Temmuz tarihine kadar Barın Han'da ziyaret edilebiliyor

Aslı Dinç, Fotoğraf: Elif Kahveci

Son performans çalışmanızın itkisi nasıl gelişti; projenin içeriğinden bize bahseder misiniz; nasıl bir çekirdek etrafında şekilleniyor?

<*andata*>, alternatif bir gelecek kurgusu üzerinden geçmişe götüren ve tüm süreci canlı işleyen bir zaman makinesi gibi. Algoritmaların hakimiyeti altında, gündelik hayatın tamamen metalaştırıldığı bir zaman diliminde kurulmuş bir data örgütü. Katılımcılarla video manifestolarını paylaşıyorlar, onlardan akıllarına gelen ilk anı paylaşmalarını istiyorlar ve aldıkları verinin parçalarını yapay zekâya vererek yeni bir anı oluşturuyorlar. Performans, canlı bir araştırma süreci gibi işliyor, gözetim politikaları, bilgi teknolojilerinin sosyal etkileri ve mahremiyet konuları üzerine düşündüren, performans ve yapay zekânın oyuncu bir iş birliğine dayanıyor. Yapay zekâyla iş birliği yaparken, katılımcılar tarafından insan olmaya dair en saf bilgilere ulaşmak, benim için çok heyecan vericiydi. Derin öğrenme modelleri ve insanların ortak ürettiği bir veritabanı oluştu. Hem insanların hem de yapay zekânın benimle paylaştığı anılar çok şaşırtıcıydı ve aynı zamanda düşündürdü. Sanırım ilk defa bir performansta kendimi dışarıdan bakan bir göz olarak konumlandırdım.

Bu proje, kariyerinizde hangi noktayı tarif ediyor; nasıl konumlandırırsınız; önceki çalışmalarınızla nasıl bir ilişki kuruyor?

Projelerimde çoğu zaman makineler, aygıtlar ve organik/inorganik iş birlikçilerle beraber çalıştım. Bir süredir öğrenen modeller, mekanizmalar, yapay zekâlar ile müşterek üretim, deneyim ve iletişim içindeyim. <*andata*>, bu kolektif üretimin insanlarla buluştuğu ilk proje. İzleyicilerin de sürece dahil oldukları, katıldıkları ve dönüştürdükleri bir çalışma oldu. <*andata*> işlemeye devam ediyor, umarım daha çok ağlar kurar; çünkü ne kadar çok veri toplarsa o kadar çok gelişecek ve insanların ihtiyaçlarını, özlemlerini ve korkularını arşivleyen bir veritabanı oluşturacak. Ördüğüm organizma-makine ekosistemini de bu proje ile hızlandırdım diyebilirim <*andata*>'dan hemen sonra *Dev Kalamarın Gözü* çalışması da hayvan-insan-makine ekosisteminde örgütlenen ortak bir üretim, 16 Temmuz'a kadar Barın Han'da görülebilir.

Üretim sürecinize geldiğimizde nasıl bir mekanizma karşılıyor bizi, oradaki dinamiği bize tarif eder misiniz? Nelerden ilham alıp, neleri dert ediniyorsunuz; uyguladığınız ritüelleriniz var mı?

Üretim süreci biraz kaotik, kesinlikle disiplinli değil. Projeler, araştırmalarım içerisinde oluşan solucan deliklerinden çıkarak boyut kazanıyor. Bir derdin, merakın peşinde kaybolmuşken yeni bir fikirle veya fikir oluşturabilecek bilgilerle eve geri dönüyorum diyebilirim. Günlük okumalarım, araştırmalarım ve illa ki birkaç saat İnternet'in dehlizlerinde sürüklenmelerim oluyor. Forumlar, mail listeleri, bilgi paylaşım platformları gibi gündelik takibe aldığım kaynaklarım var. Bu kaynaklarda dolanmak bir ritüel olarak görülebilir, bilgilerin birikmesiyle bir projeye, fikre dönüşebiliyor. Bazen, sadece bir anda kafamda beliren bir görsel/hayal de tüm süreci birbirine bağlayabiliyor. Çevrim dışı alandaysam, yine kaybolarak ve sürüklenerek bir hayale, bir fikre ve yeni bir sürece ulaşıyorum. Terk edilmiş yerler, antik kentler, endüstriyel alanlar beni etkiliyor. Bir güzergahta kaybolmak için yola çıktıysam genelde bu alanlardan birinde kendimi buluyorum.

İş yapmaya başladığınızdan itibaren sanat dünyasında işler nasıl değişti; gözlemleriniz neler?

Sanat dünyasının, dışa dönük, ortaklıklara ve iş birliklerine daha açık, merkezden uzak, *underground* ve bağımsız oluşumların sıkça filizlendiği, topluluk odaklı havadar bir alandan çıkıp, kapalı bir alana sıkıştığını düşünüyorum.

Kariyerinizde kırılma noktası yaratan ya da sizin için çok önemli olduğunu düşündüğünüz, ayrı bir yere koyduğunuz bir projeniz var mı?

2008 yılında Hafriyat'ta gerçekleştirdiğim ilk performansın benim için hep özel bir yeri vardır. Hafızamdan silemediğim bir olayı üzerimden çıkarıp atmak istedim. Kadınların her gün maruz kaldığı taciz ve şiddetin, üzerimize yapışan bir etiket ya da doğduğumuz anda giydirilen bir kumaş gibi normalleştirilmesi ve sindirilmesine karşı bir duruştu. Tansiyonu yüksek bir performans oldu ve bitiminde bir grup izleyici performansta kullandığım balonlara bağlı elbiseyi alıp kaçtılar. Doğru düzgün dokümante edemedim ama gerilimi hâlâ içimde bir yerlerde. Bu yüzden en yakın zamanda tekrarlamak istiyorum.

Niçin sanat yapıyorsunuz ve devam etmeye neden değerdi?

Sanat; fikirlerimi ve dert edindiklerimi insanlarla paylaşmak, bilgi alışverişi yapmak, eleştirel yaklaşmak, zamanı doğrusal almadan bakabilmek, beraber hayal kurabilmek ve mücadele edebilmek için kullandığım bir direniş aracı.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğünüz çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Türkiye'de her şey gibi sanat ve sanatçı da çok yalnız bırakılmış durumda. Bu durumdayken sanat dünyasının kendi içerisinde dayanışmaya daha açık olması gerektiğini düşünüyorum.

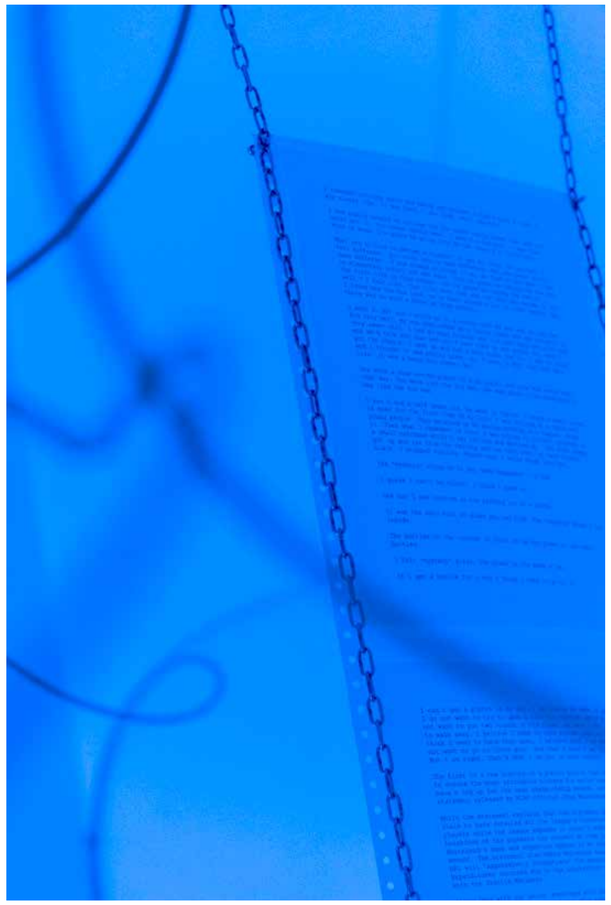

<andata>, Aslı Dinç, PASAJ İstanbul, 2021, Fotoğraf: Burhan Üçkardeş

DENİZ PASHA

Sanatçı Deniz Pasha'nın, göçmenlerin görünmez bir yaşam sürdükleri yerlerde; görülmeyen, kucaklanamayan ya da anlaşılmayan taraflarını portrelere yansıttığı sergisi *Blood Memory*, 2 Temmuz 2021 tarihine kadar The Pill'in İstanbul'daki galerisinde devam ediyor. Sanatçının, serginin devamını oluşturan eserleri ise 31 Temmuz'a dek Brüksel'deki Ballon Rouge'da görülebiliyor

Deniz Pasha, Fotoğraf: Elif Kahveci

Son serginizin itkisi nasıl gelişti; sergide yer alan çalışmalarınızdan bahseder misiniz; sergi nasıl bir çekirdek etrafında şekilleniyor?

Sergideki eserler hem bolluğun, bereketin hem de kısıtlamaların olduğu bir yerden geliyor. Son dört yıldır Türkiye'deki Afrikalılar'ın geçmişini ve varoluşunu inceliyorum. Huzursuz edici manzaralar barındıran bir tarihin hafızalardan silinmesinin tesadüf olmadığını öğrenmek, yaşamakta olduğumuz "an"da, içerisinde korunması, belgelenmesi ve keşfedilmesi gereken pek çok şeyi barındırdığını fark etmemi sağladı.

Kariyerinizde hangi noktayı tarif ediyor bu sergi; nasıl konumlandırırsınız; önceki çalışmalarınızla nasıl bir ilişki kuruyor?

Kariyerimden ziyade, pratiğim üzerine daha fazla düşünüyorum. Pratiğimdeki tüm adımları, tıpkı bir dokumada birbirine bağlanan ince iplikler gibi bir önceki adımın devamı olarak görüyorum. Her zaman kalbime yakın konuları işlediğimi söyleyebilirim. Siyah olmanın ve kadın olmanın travmasına içgüdüsel olarak bir tepki veriyorum.

Üretim sürecinize geldiğimizde nasıl bir mekanizma karşılıyor bizi, oradaki dinamiği bize tarif eder misiniz? Nelerden ilham alıp, neleri dert ediniyorsunuz; uyguladığınız ritüelleriniz var mı?

Dil ve edebiyat, İnternet kültürü ve sokak yaşantısı, bunların hepsi pratiğimi besleyen şeyler. Kendimi Batı sanat tarihi içerisinde görmüyorum. *Negritude,* üretime olan yaklaşımımı büyük ölçüde etkiliyor. Not almak, fotoğraf çekmek, eskiz yapmak ve ait olduğum topluluktan insanlarla iletişim içerisinde olmak, hepsi benim için bilinçaltı ritüelimin bir parçası... Bir de arada kalmış anlar var; hiçbir şey yapmaya çalışmıyorken gelen fikirler...

İş yapmaya başladığınızdan itibaren sanat dünyasında işler nasıl değişti; gözlemleriniz neler?

Azınlıkların ve bastırılmış insan gruplarının temsiliyeti daha çok pazarlanabilirlik unsuru üzerinden değerlendiriliyor. Bu iki ucu keskin bir kılıç, çünkü radikal sanatçıların neo-liberal boşluğa çekildiğini de görüyorum. Bu endişe verici, çünkü işin içine para girer girmez sanatçılar kazanç sınırları içerisinde kalarak pratiklerinde kısıtlandıklarını hissediyorlar. Ne kadar para kazanılabileceğinden bağımsız olarak sanatçıyı titizlikle destekleyen yeni galeri/iş modellerine ihtiyacımız var.

Kariyerinizde kırılma noktası yaratan ya da sizin için çok önemli olduğunu düşündüğünüz, ayrı bir yere koyduğunuz bir eser ya da seriniz var mı?

Evet, Jacob Lawrence'ın *Migration Panels* adlı serisi ve Bill Traylor'ın tüm işleri.

Niçin sanat yapıyorsunuz ve devam etmeye neden değerdi?

Kendimi ancak böyle koruyabiliyorum.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğünüz çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Türkiye'de sanat deyince aklıma ilk gelen şey: tekelleşme ve kâr politikası. Başka yerlerden/coğrafyalardan/kültürlerden gelen sanatçıların aramıza dahil edilmesine ihtiyacımız var; radikal sanatın, performans sanatlarının ve sanata erişilebilirliğin artmasına ihtiyacımız var. Eser üretimi sadece belirli bir kesim sanatsever için değil, herkes için erişilebilir olmalı. Toplumun sanata dahil edilmesi amacıyla kurumların buna göre programlar kurgulaması başlangıç için en doğru nokta.

Akademide sunulan geleneksel sanat ortamlarının dışına çıkarak çalışan harika sanatçılar var ve her zaman varoldular. Kurumların ve çalışanlarının; *outsider* sanatçıları, azınlıklara mensup sanatçıları, LGBTİQ+ topluluklarını; anlamak, araştırmak ve onlarla ilişki kurmak için daha fazla çaba göstermelerinin yanı sıra bu toplulukların bu kurumlarda işe alınması konusunda daha çok yardımcı olmalarını umuyorum.

Otosansür, ifade özgürlüğünün olmaması da öne çıkan çıkmazlar arasında. Yaptığımız sanat, nerede olduğumuzu gösterdiği için zulüm görebileceğimizi bilmek ise gerçek bir çıkmaz yaratıyor.

Deniz Pasha *Blood Memory* sergi görüntüleri, The Pill, İstanbul

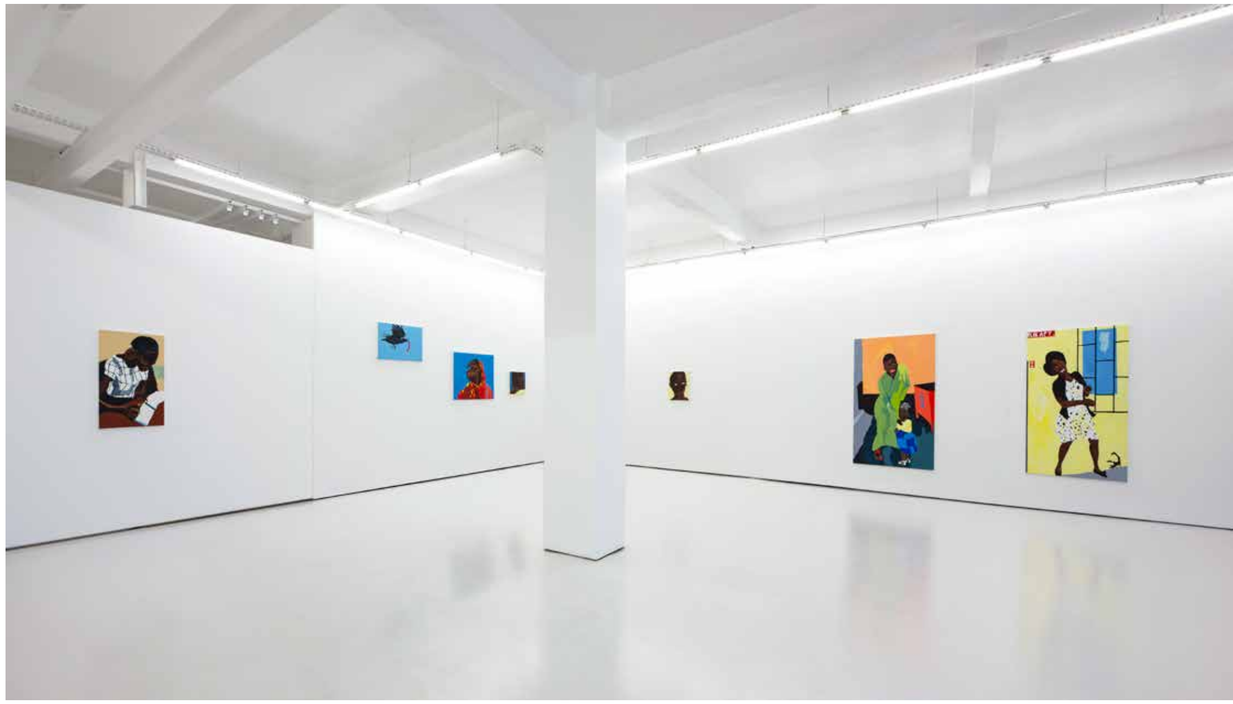

EMEL KURHAN

Sanatçı Emel Kurhan'ın, kumaş üzerine işlediği desen ve onlara eşlik eden boyamalarla masa oyunlarını merkezine aldığı on beş yeni eserinin bir arada sunulduğu kişisel sergisi *Kazanan Hepsini Alır*, 25 Mayıs-19 Haziran 2021 tarihleri arasında Öktem Aykut sanat galerisinde izleyiciyle buluştu

Son serginizin itkisi nasıl gelişti; sergide yer alan çalışmalarınızdan bahseder misiniz; sergi nasıl bir çekirdek etrafında şekilleniyor?

2020'de bütün dünya eve kapandığında, ilk defa hiçbir şey yapmak istemeden durdum. Hayatımda bir ilkti, hep aklımda bir proje, bir fikir, bir seyahat, bir şey vardı. Durdum ve hiçbir şey yapmadan zaman geçirdim. İzleyemediğim filmleri, kaçırdığım dizileri izledim; sokaktaki sesleri dinledim, acele etmeden vaktimi aldım. Ve bir süre sonra "İnsanlar evlerinde şu anda acaba ne yapıyorlar?" sorusu aklıma geldi. Sıkılanlar kendini nasıl oyalıyor; dört duvar arasında zihnini nasıl teşvik ediyor? Buradan yola çıkarak yavaş yavaş çizmeye başladım ve spontane bir şekilde bir seri oluşturdum.

Sergi, iskambil, domino, tavla, bulmaca gibi oyunları konu ediyor. Kendi kendimize ya da sevdiklerimizle oynarken zamanın nasıl geçtiğini unuttuğumuz, talihin gerçek hayattaki ağırlığını omuzlarımızdan bir süreliğine dahi olsa kalktığını hissettiğimiz, tekrar tekrar oynarken belki de aklımızı kurtardığımız oyunlar.

Kariyerinizde hangi noktayı tarif ediyor bu sergi; nasıl konumlandırırsınız; önceki çalışmalarınızla nasıl bir ilişki kuruyor?

Bu sorunun cevabını zaman gösterecek.

Üretim sürecinize geldiğimizde nasıl bir mekanizma karşılıyor bizi, oradaki dinamiği bize tarif eder misiniz? Nelerden ilham alıp, neleri dert ediniyorsunuz; uyguladığınız ritüelleriniz var mı?

Yaşantıdan, çocukluğumdan, hislerden, seyahatlerden, hikâyelerden ilham alıyorum. Bir konu hakkında çalıştığım zaman kafamda genel bir tablo şekilleniyor. Önce çizimlerimi yapıyorum, kompozisyona karar veriyorum. Yere koyup bir bütünde bakıyorum, eliyorum, ekliyorum. İlk aşama her zaman çizim oluyor. Sonrasında kumaşa aktarıyorum çizimi ve uzun süren bir üretim süreci başlıyor. Kendi nakışlarımı kendim yapıyorum. Nakış kısmını çok seviyorum, boyut katmak için çizimin bir parçasını nakış olarak tamamlıyorum. En uzun süren taraf bu. Bu serginin hazırlıkları sokağa çıkma yasaklarına denk geldiği için, çalışma şeklimde bazı değişiklikler yaptım ve duruma uyum sağladım; mesela geceleri yerine gündüzleri çalıştım, haftasonları dinlendim. Boya ve iplikleri önceden temin ettim. Farklı bir şekilde organize oldum. Nakış kısmı bittikten sonra kumaşlar gerdirmeye gidiyor ve boyama kısmı başlıyor.

İş yapmaya başladığınızdan itibaren sanat dünyasında işler nasıl değişti; gözlemleriniz neler?

Sanat dünyası her zaman olduğu gibi, pek bir şey değişmedi.

Kariyerinizde kırılma noktası yaratan ya da sizin için çok önemli olduğunu düşündüğünüz, ayrı bir yere koyduğunuz bir eser ya da seriniz var mı?

Son yaptığım sergi, çalışma şeklime, bakış açıma yeni bir şey ekledi. Ondan öncesinde 2018 senesinde *Paris Internationale*'e katılmak da bir fark yarattı; ondan önce açtığım tüm sergiler için de aynı şeyi söyleyebilirim. Hepsi, bugüne gelmeme yaradı; her yaptığım çalışma beni bir tık öteye götürdü; iyi veya kötü deneyimleri değerlendirebildim. Her serginin üzerimde bir etkisi var.

Niçin sanat yapıyorsunuz ve devam etmeye neden değerdi?

İyi ya da kötü, bir çok duyguyu yaşayıp dışarı çıkartabilmek için, kendimi en rahat ifade edebilme şekli olduğu için sanat yapıyorum.

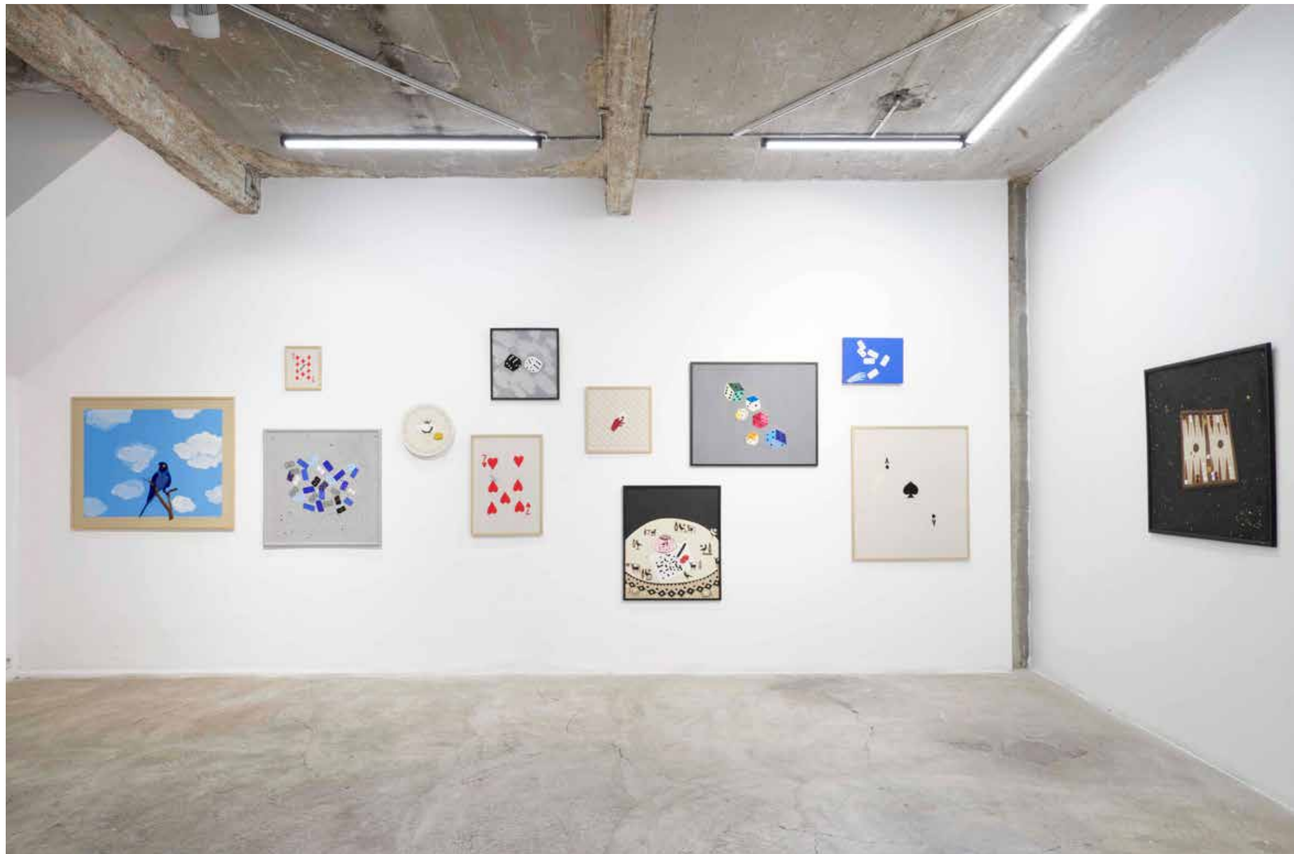

(Sol) Emel Kurhan, *Kupa Kızı*, 2021,
Kumaş üzerine nakış, 82x82 cm

(Sağ) Emel Kurhan, *Kazanan Hepsini Alır*, 2021,
Kumaş üzerine nakış ve akrilik, 100x75 cm

(Alt) Emel Kurhan *Kazanan Hepsini Alır*
sergi görüntüsü, Öktem Aykut, İstanbul

LARISSA ARAZ

Sanatçı Larissa Araz'ın Türkiye'nin Doğu ve Batı bölgelerinin karşılaştırmasını yaptığı, 2007-2017 tarihleri arasındaki on yıllık süreye tanıklık eden *Şark&Garp* başlıklı fotoğraf serisi, 22 Ağustos 2021 tarihine kadar KRANK Art Gallery'de görülebiliyor

Larissa Araz, Fotoğraf: Kayhan Kaygusuz

Son serginizin itkisi nasıl gelişti; sergide yer alan çalışmalarınızdan bahseder misiniz; sergi nasıl bir çekirdek etrafında şekilleniyor?

Krank Galeri'de yeni açılan sergim aslında var olan eski bir serinin tekrardan gösterimi. Sergideki fotoğraflar 2007-2017 arasında Gelibolu ve Doğu Anadolu'da (özellikle Kars, Iğdır, Doğu Beyazıt'ta) yer alan milliyetçilik ritüelleri ve söylemlerini araştırıyor. 19 Mayıs, 23 Nisan, Çanakkale'nin Kurtuluşu gibi Ulusal Bayramlarda çektiğim fotoğraflar beden, doğa ve coğrafya üzerinden milliyetçiliği ve bunun üretim biçimlerini gözlemliyor.

Üretim sürecinize geldiğimizde nasıl bir mekanizma karşılıyor bizi, oradaki dinamiği bize tarif eder misiniz? Nelerden ilham alıp, neleri dert ediniyorsunuz; uyguladığınız ritüelleriniz var mı?

Özellikle yaşadığımız ülkede bir şeyleri dert edinmeme hakkını kimsede ne yazık ki görmüyorum. Üretim sürecim de bu dertlerden besleniyor elbet. Ancak pratiğimde odaklanmaya çalıştığım kısmı bu dertlerin görünmeyen, eksik bırakılan veya tarihe yazılamayan tarafları, çünkü görünen zaten ortada. Asıl potansiyelin henüz konuşulmamış olan, saklanan ve inkâr edilen kısımda olduğunu düşünüyorum.

İş yapmaya başladığınızdan itibaren sanat dünyasında işler nasıl değişti; gözlemleriniz neler?

Çok kısa zamandır sanat ekosisteminin içinde bulunuyorum. O yüzden bu soruyu çok uzun bir dönemi karşılaştırarak vermeyeceğim; ama başladığım zaman da sendika yoktu şimdi de yok. Hâlâ en preker işlerden birini yapmaya devam ediyoruz hep beraber.

Kariyerinizde kırılma noktası yaratan ya da sizin için çok önemli olduğunu düşündüğünüz, ayrı bir yere koyduğunuz bir eser ya da seriniz var mı?

Üzerine çalıştığım her iş bende bir kırılma noktası yaratıyor. Diğer şekilde insan kendini tekrarlamaya düşmez mi zaten?

Niçin sanat yapıyorsunuz ve devam etmeye neden değerdi?

Bu soru okunduğu şekliyle kulağıma çok romantik duyuldu. Açıkçası ben sanatın özel veya kutsal olduğunu düşünmüyorum. Bu etkiyi yapan şey, işlerin etrafında kurulan hayalî inşaatlar müze, galeri, bienaller gibi. Özellikle son zamanlarda sansürler sebebiyle her şeyin sanata bir adım daha yaklaştığını düşünüyorum. Mesela geçen yaz TBMM Adalet Komisyonu'nda barola rın yapısını değiştiren yasa tasarısı görüşmelerine alınmayan ve Meclis önünde protesto eden baro başkanları Adalet Komisyonu üyelerine avukatlık cübbesi, düğme ve iğne-iplik gönderdi. "Biz düğmesiz, iliksiz ve cepsiz cübbelerimizle bu mesleği icra etmeye devam edeceğiz."diye de sonrasında açıklama yaptılar. Benim için bu durum bir sanat müdahalesinden farksız.

Bize sunulan gerçekliğe ve içine sıkıştığımız temsiliyetlere müdahale edebileceğimiz, onu değiştirebileceğimiz, tekrar anlatabileceğimiz, yeniden yorumlayabileceğimize inandığım için pratiğimi icra ediyorum.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğünüz çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Irkçılık, ayrımcılık, cinsiyetçilik, nepotizm, yaşçılık, kapı bekçiliği, *mobbing*, taciz, sansür, emek sömürüsü, bağımsız destek eksikliği, limitli fon kaynakları, devlet desteğinin eksikliği aklıma gelen birkaç büyük sorun. Bunlar sadece sanatçıları değil, bütün kültür çalışanlarını etkileyen sorunlar.

Sendikalaşmak lazım.

(Üst) Larissa Araz, *Şark&Garp* fotoğraf serisinden, KRANK Art Gallery, 2021

(Alt) Larissa Araz, *Şark&Garp* fotoğraf serisinden, KRANK Art Gallery, 2021

MAUDE MARIS

(Üst) Maude Maris, BLUE MILK sergisinden yerleştirme görüntüsü, Pi Artworks Istanbul, 2021, Fotoğraf: Kayhan Kaygusuz

(Alt) Maude Maris, Caring Thorax, 2021, tuval üzerine yağlıboya, 33x24 cm, Fotoğraf: Rebecca Fanuele

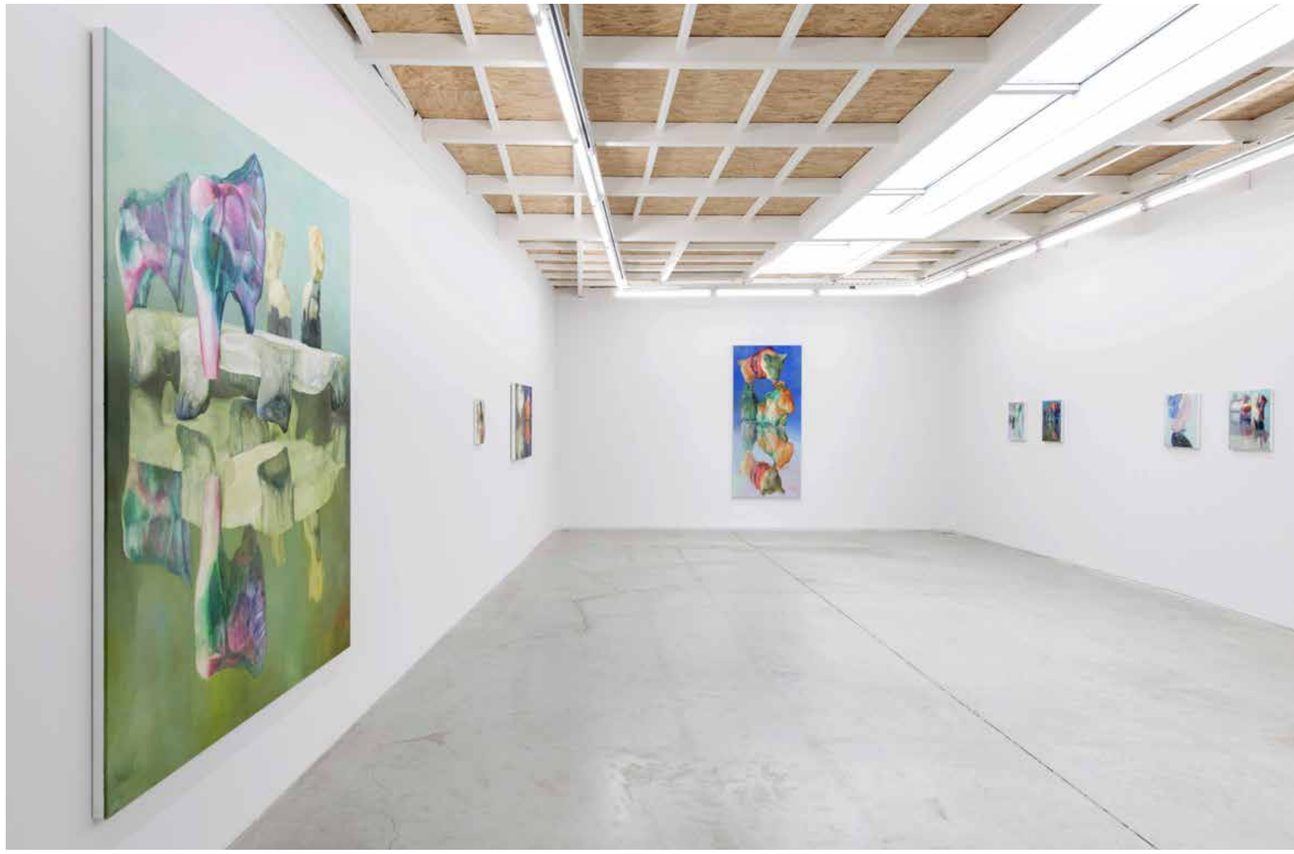

Fransız sanatçı Maude Maris'in son dönem çalışmalarının yer aldığı *BLUE MILK* başlıklı kişisel sergisi, 28 Mayıs-26 Haziran 2021 tarihleri arasında Pi Artworks Istanbul'un ev sahipliğinde gerçekleşti

Maude Maris, 2017, Fotoğraf: Vincent Ferrane

Son serginizin itkisi nasıl gelişti; sergide yer alan çalışmalarınızdan bahseder misiniz; sergi nasıl bir çekirdek etrafında şekilleniyor?

BLUE MILK hayvan davranışlarına ve biçimlerine uzun süredir devam eden ilgimin bir yansıması. Sergideki resimler, türü tam olarak tanımlanamayan hayvansal varlıkları temsil ediyor. Gerçek bir biyolojik ortamda, buluşması mümkün olmayan türlere aitler. Beni asıl ilgilendiren ise onların ilişkileri, örneğin bazen sembiyotik bazen koruyucu bir ilişkideler ve resim karşılıklı konumlarla, yansıma ve renk oyunlarıyla aralarında neredeyse kozmolojik bir bağ oluşturuyor... 1948 yılında İsviçreli zoolog Adolf Portmann tarafından yazılan *La Forme Animale* adlı bir kitap var, resim yaparken o bana eşlik etti; harika bir kitap. Portmann hayvanların dış görünüşleriyle de iç işlevleriyle olduğu kadar ilgilenen birkaç kişiden biri. Simetri ilkesini, organların içsel düzeninin aksine dışsal bir sabit olarak ortaya koyuyor, ancak hayvan şeffaf olduğunda ise, bu türün gözleri olmasa veya tamamen karanlıkta yaşasa bile, iç organlarının simetrik olduğunu gözlemliyor. Canlılar güzelliklerini, izleyecek kimse olmasa bile dünyaya sunuyorlar. Portmann buna "adressiz güzellikler" (*non-addressed appearances)* adını veriyor. Bu çok güzel bir şey, canlıların güzelliğinin tamamen beklentisiz, kendisi için var olduğunu ve sadece bir işlevin sonucu olmadığı anlamına geliyor.

Kariyerinizde hangi noktayı tarif ediyor bu sergi; nasıl konumlandırırsınız; önceki çalışmalarınızla nasıl bir ilişki kuruyor?

Bir işin gelişimi, hayatımızla ve ilgi alanlarımızla tamamen ilişkilidir. On beş yıl önce mimariyle bağlantılı resimler yapıyordum, pürüzsüz, yapay manzaralar. Bununla birlikte öncesinde hayvanlar dünyasına tutkuluydum, etoloji, biyoloji ve benzeri konularda birçok kitap okuyordum, ancak bu doğrudan işimde kendini göstermiyordu. Yani bu son seri bana gerçekten yakın oldu. Sanırım bu konularla ilgilenmeme izin veren resimsel tekniğimin evrimi ya da tam tersi!

Üretim sürecinize geldiğimizde nasıl bir mekanizma karşılıyor bizi, oradaki dinamiği bize tarif eder misiniz? Nelerden ilham alıp, neleri dert ediniyorsunuz; uyguladığınız ritüelleriniz var mı?

On beş senedir hemen hemen aynı çalışma düzenini takip ediyorum, resimlerimin öznelerini kendim yapıyorum. Ancak bu süreç içerisinde büyük varyasyonlar ve olası kazalar var. Alçıdan küçük nesneler kalıplıyorum, onlarla bir sahne oluşturuyor, fotoğraflıyor ve ardından ortaya çıkan görüntüyü boyuyorum. Beni ilgilendiren ölçeğin değişmesi, farklı aşamalar başlangıç nesnesinin aşınmasına neden oluyor ve bu nesne değişken hale geliyor. O zaman bilinen ya da bilinmeyen dünyaları çağırıyorlar. Gözün nesnenin ne olduğunu tanıyamadığını kabullenmesini ve ağırlığı, malzemeyi, boyutu, resimsel duyumu algılamaya çalışmasını istiyorum. Temsil edilen nesne, somut olmalıdır; ancak farklı boyutlarda, kimliklerde ve malzemelerde düşünülebilir. Şeyleri, var olan çerçevelerin dışına çıkarmanın bir yolu bu.

İş yapmaya başladığınızdan itibaren sanat dünyasında işler nasıl değişti; gözlemleriniz neler?

2003 yılında Caen'de Ecole des Beaux-Arts'dan mezun olduğumda sosyal medya yoktu! Bence bu, sergi yapmaya başladığımdan beri en büyük değişiklik. Ben kullanmaktan yanayım çünkü nihayetinde onsuz asla var olamayacak bağlantılar yaratıyor, özellikle de sanatçılar arasında, uluslararası düzeyde, hoşuma en çok giden şey bu, yeni sanatçılar keşfetmek, günümüzde resim sanatında yapılanlara dair bir panoramaya sahip olmak, bu ressamlarla iletişim kurabilmek... Sapkın tarafı ise zaman ile ilişkisi, sosyal ağlarda dolaşımla birlikte bazı işlerin çok hızlı geliştiği izlenimini edindik ve bu bir sorun, tıpkı "instagramlanılabilir" işlerin yaratıldığı gerçeği gibi, resimsel yüzeyin kalitesine, harekete, bir resmin parlaklık ya da donukluğuna o kadar bağlıyım ki, resme özgü ve içkin olan bu algı düzeyini kaybetmememiz önemli diye düşünüyorum.

Kariyerinizde kırılma noktası yaratan ya da sizin için çok önemli olduğunu düşündüğünüz, ayrı bir yere koyduğunuz bir eser ya da seriniz var mı?

Bunu kesin bir nokta olarak yaşamadığımı düşünüyorum, çalışmada her zaman sürekliliği var, ama üç yıl önce paralel olarak küçük formatlarda herhangi bir cihaz ya da ön görüntü olmadan resim yapmaya başladım, hepsi çok farklı, ama onları göstermiyorum, ancak sanıyorum çalışmalarımın geri kalan kısmına belli bir özgürlük soluğu verdiler.

Niçin sanat yapıyorsunuz ve devam etmeye neden değerdi?

Çünkü ifade edilemez şeyleri ifade etmek için bulduğum tek yol bu! Beni şaşırtan ve resimlerime bakan insanları şaşırtan deneyimler keşfettiğim sürece, buna değer diye düşünüyorum. Bu resim sanatı hakkında az önce söylediklerimle de mutlaka ilişkili, bana göre resim maddesi ve derinliği olan bir görüntü ve bugün nesnelerle bu ilişki bana gerekli görünüyor.

KÜBRA UZUN

Geçtiğimiz yıl *A Trans History Sung* performansıyla Berlin'deki Volksbühne Tiyatrosu'nun dijital sezonunda yer alan sanatçı Kübra Uzun'un, proje yürütücülerinden olduğu, Türkiyeli ve Hollandalı kuir sanatçıları bir araya getiren *Through The Window* çevrimiçi sergisinin ikinci fazı 24 Haziran 2021'de Club Coweed'in ev sahipliğindeki buluşmayla sona erdi

The Kübra

Son çalışmanızın itkisi nasıl gelişti; projenin içeriğinden bize bahseder misiniz; nasıl bir çekirdek etrafında şekilleniyor?

Son bir sene üzerinden düşündüğümüzde bahsedebileceğim birden çok iş var ve aslında hepsi birbiriyle ilişkili. [alt]cut'tan Efe Mine ile bu senenin başında çektiğimiz *Koli Kanonu* videosu ve [alt]recordings'ten çıkan, aynı ismi taşıyan albüm (videoyu [alt]cut YouTube kanalından izleyebilirsiniz, albüm de tüm dijital platformlarda); Mx. Sür ile geçen sene Haziran ayının son haftasında çıkardığımız XSM Recordings imzalı *ALAN2020* teklisi ve bu hafta (27 Haziran Pazar) gelmekte olan, yine XSM Recordings çıkışlı *ALAN2021* remiks albümü (her ikisi yine tüm dijital platformlarda, hatta *ALAN2020*'nin bir de fırından taze çıkan [alt]cut çıkışlı videosu var); Onur Karaoğlu ile Volksbühne Berlin Next Waves Theatre dijital sezonu için Kasım 2020'de kurguladığımız *A Trans History Sung* (*ATHS*) bu işlerden bazıları. Bu projeler öznesine benden çok hepimizi, tüm kuir komüniteyi alıyor. Bizlerden çıkarak bizler için var oluyor. Kimi dillere dolanıyor, kimi de ortak yaşamlarımızın ve mücadelemizin çıktısı olarak hafızalardaki yerini alıyor. Beden-kimlik-deneyim ilişkisi üzerinden düşündüğümüzde hayatımı birkaç parçaya bölebiliriz. Yukarıda bahsi geçen işlerde, aslında yeteneklerimi anı ve deneyimlerimle yoğurup "yeni ben"ler yaratıyorum. Volksbühne için Onur ile kurguladığımız *ATHS*, şarkılarla bir hikâyeyi; aslında hepimizin ortak hikâyesini anlattığım dijital bir performans. Bir Instagram hesabı açtık ve şu gün şu saatte Kübra Uzun'un bu hesapta bir performansı olacak dedik. Hesabı takip edenler aslında performansı izlemek üzere bir bilet almış oldu. IG *live* üzerinden söylenilen hesapta (@atranshistorysung) belirlenen gün ve saatte yaptığım canlı performans kurgusal olarak, saatler sonra Berlin'e gideceğimi ve arkamda dijital bir anıt bırakmak istediğimi söyleyerek başlıyor. Yaklaşık bir saat boyunca elimde telefon, IG *live* açık; şarkılar söylüyorum, konuklar alıyorum. Anılardan, benden, bizden, hikâyelerimizden bahsediyorum ve IG *live*'ı "havaalanına doğru yola çıkacağım, sizleri öpüyorum" diyerek sonlandırıyorum. Yoğun, gullümü ve hüznü bol, izleyeni düşündüren, güldüren, inandıran bu bir saatlik serüven, sonradan canlı yayın sırasında izleyenlerin *chat*'e yazdıkları, hesaba performansla eş zamanlı girilen postlar, bir diğer kameradan çekilen performans anı, aldığım konuklar ile birleşip beş kanallı bir kurgudan çıktı ve Berlin'e bu şekilde yollandı: *Armen Avanessian & Enemies: Next Waves Theatre #10: A Trans Histoy Sung.*

Bu proje, kariyerinizde hangi noktayı tarif ediyor; nasıl konumlandırırsınız; önceki çalışmalarınızla nasıl bir ilişki kuruyor?

Konservatuar çıkışlıyım. Senelerce şarkı söyledim, seslendirme ve geri vokal yaptım, müzikallerde oynadım. Arada Galeri NON'da galeri koordinatörlüğü de yaptım. Son olarak Kiki Ortaköy'ün işletme müdürlüğünü yapıp ardından kendi adıma bir döneme son verdim ve performatif olanı kendi bedenim üzerinden kurgulama-yaşama kararı alıp Kübra Uzun'u dünyaya getirdim. Yukarıda bahsettiğim işlerde temel olarak önceki pratiklerim ile beni ben yapan deneyimleri birleştiriyorum.

Üretim sürecinize geldiğimizde nasıl bir mekanizma karşılıyor bizi, oradaki dinamiği bize tarif eder misiniz? Nelerden ilham alıp, neleri dert ediniyorsunuz; uyguladığınız ritüelleriniz var mı?

İlk cevabımda söz ettiğim işlerin öncesinde -*ATHS* dışında- çok fazla bir plan program yapılmadı, ciddi hazırlık süreçleri yok. Genelde anlık gelişiyorlar, aklıma bir fikir geliyor ve hemen vücut buluyor. Çevremin, seçilmiş ailemin ve altını her geçen gün daha da kalın kalemlerle çizdiğimiz kuir dayanışmanın önemi bu işlerin gerçekleşiyor olmasındaki en büyük etkenler. Güzel anıları köklü arkadaşlıklarla, deneyimlerle birleştiriyorum ve bu kavuşmaların farklı zamanlarda çeşitli çıktıları oluyor. 2021'in ilk ayı, [alt] platform'un kurucusu Emre Kaya'nın ailesinin yazlık evinde geçti. Emre de benim gibi klasik müzik dinliyor. Mozart'ın bir kanonunu dinletti bana, ismi *Leck mich im Arsch* (*Kıçımı Yala*). Mozart arkadaşlarına böyle kanonlar yazıp şakalar yapmayı severmiş. Kabataş Erkek Lisesi'nde okudum. Lisedeyken Mozart'ın Türkçesi *Dostlar Kanonu* olan dört sesli kanonunu söylerdik. Dedim madem öyle, oturduk Akış Ka ile Lubunca söz yazdık, *Koli Kanonu* oldu kanonumuzun ismi. Emre'de de kamera, ışık var, ne gerekiyorsa; AntreSx *styling* ve fotoğrafları naşlattı, Tusidi makyaja girdi, Efemine de yönetmeni oldu ve kanonumuzun nur topu gibi bir videosu oldu. E tabii lubunya durmaz, alamadığımız hızımız yaşam kaynağımızdır. Madem böyle bir şey yaptık, bir de *EP* çıkaralım dedik. *Koli Kanonu EP*'si de Fosil, Mx. Sür, Jtamul, Çiçek Çocuk ve Kuman *remix*'leriyle video ile aynı gün dijital platformlarda yerini aldı.

İş yapmaya başladığınızdan itibaren sanat dünyasında işler nasıl değişti; gözlemleriniz neler?

Sanat dünyasında işler hep bir değişiktir, e Çelik de değişti =) Şaka bir yana, özellikle son iki senedir pandeminin de etkisiyle dijitale daha çok yöneldik. Bu zaten bir süredir oluyordu, şartlar ve ihtiyaç süreci hızlandırdı. Madem kendi süreç ve deneyimlerimden bahsediyoruz, dijitalde dünyaya gelen ve koordinatörü olduğum bir diğer projeden bahsedeyim: *Through The Window* (*TTW*). *TTW*, esas alarak pandemi şartlarında işinden, aşından olan, sergisi ertelenen, üretimini gösterecek alandan mahrum kalan biz kuirler ile dayanışma fikrinden doğdu. Fotoğraf sanatçısı ve küratör Ömer Tevfik Erten, Hollandalı yazar ve filozof Simon(e) van Saarloos ve ben projenin yürütücüleriyiz. Zekican Sarısoy da sosyal medya uzmanımız ve tasarım-içerik bilir kişimiz. Türkiyeli ve Hollandalı kuir sanatçılarla dayanışmayı ve bu dayanışmanın sonucu olarak var olan kültürel ağı genişletmeyi hedefleyen *TTW*, İstanbul Hollanda Başkonsolosluğu desteğiyle geçen sene hayata geçti. Bu cevapları kaleme aldığım günün sabahında da Nisan ayında başlayan ve üç ay süren ikinci fazımız yirmi iki sanatçının proje için ürettiği yirmi işten oluşan çevrimiçi sergi, projenin başından beri Club Coweed'in ev sahipliğinde gerçekleşen çevrimiçi sohbet ve kapanış partimizle sona erdi. *TTW*'u IG hesabından (@throughthewindow_project) takip edebilir, üretilen birbirinden özel işlere, bu işleri üreten sanatçılara ve geçmiş sohbetlere göz atabilirsiniz.

Kariyerinizde kırılma noktası yaratan ya da sizin için çok önemli olduğunu düşündüğünüz, ayrı bir yere koyduğunuz bir projeniz var mı?

A Trans History Sung ve *Koli Kanonu*. Bir de *Through The Window*'un, her ne kadar kolaylaştırıcı-yürütücüsü olsam da, benim için çok ayrı bir yeri var.

Niçin sanat yapıyorsunuz ve devam etmeye neden değerdi?

I am not making art, I am art.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğünüz çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Bu sorunun cevabını farklı cevaplarla yukarıdaki cevaplarımda bulabilirsiniz. (Gülüyor) Bu arada Instagram profilimi biraz da Kübra Uzun kataloğu/tarihçesi gibi kullanıyorum. Göz atmak isteyenler için IG: @qubra_uzun ve buraya kadar okuduğunuz için teşekkürler. <3

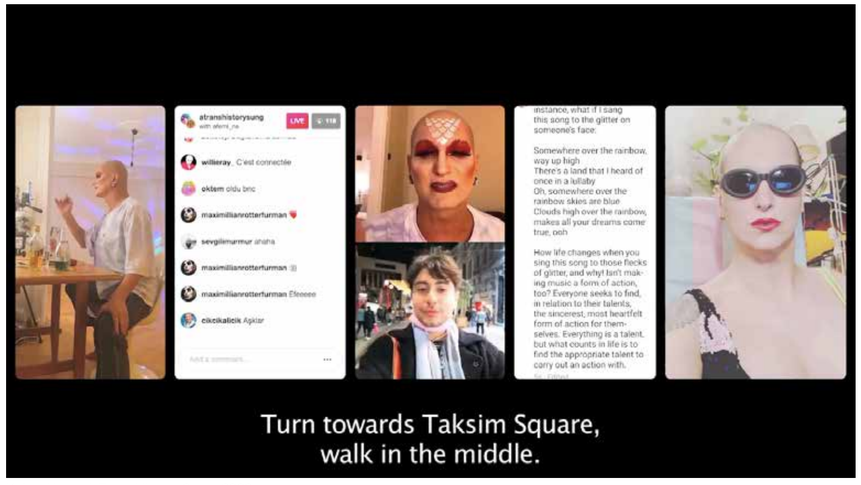

Kübra Uzun, A Trans History Sung, 2020

ULYA SOLEY

Ulya Soley'in küratörlüğünü üstlendiği, kitsch kavramı odağında şekillenen *Zevk Meselesi* başlıklı karma sergi, Pera Müzesi'nin ev sahipliğinde 8 Ağustos 2021 tarihine kadar devam ediyor

Ulya Soley, Fotoğraf: Berk Kır

Son sergi projenizin itkisi nasıl gelişti; içeriğinden, kapsamından bize bahseder misiniz; nasıl bir çekirdek etrafında şekilleniyor?

Zevk Meselesi, ortaya çıktığı 19. yüzyıldan bu yana anlamı değişikliğe uğrayan *kitsch* kavramının günümüz görsel kültürüyle kurduğu yakın ilişkiye ve beğeninin şekillenmesindeki kritik rolüne odaklanan bir grup sergisi. Sergi fikrinin ortaya çıkmasında bir süredir hem güncel sanatın *kitsch*'le yakın bir ilişki kurduğunu gözlemlemem, hem de İnternet üzerindeki görsel dilin *kitsch*'ten beslendiğini düşünmem etkili oldu. Aslında *kitsch* bir yandan sokakta, evlerde, günlük hayatın çok içinde. Özellikle içinde yaşadığımız coğrafyanın *kitsch*'le ilişkisi hiç de yeni değil. Fakat *kitsch* asla sabit kalmıyor, kendini hep yeniliyor ve farklı biçimlerde farklı mecralarda karşımıza çıkmaya devam ediyor. Sergi, bazı sorular aracılığıyla beğenileri tartışmaya açmayı hedefliyor. Örneğin, çeşitlilik, belirsizlik ve tanımsızlığın kutsandığı günümüzde *kitsch,* bu değerleri ileriye taşıyacak bir araç olabilir mi? Avangard ve *kitsch*'i birbirinin karşısına koymak yerine yan yana düşünmek, kitle kültürünü hafif, banal ve aşağı görmek yerine, güncel sanatın bu kolektif kültürle ilişkilerine yakından bakarak aralarındaki bağları keşfetmeye çalışmak, süregelen sınıflı toplumsal yapıyı biraz olsun sarsabilir mi? Beğeniyi sınıfsal bir gösterge olarak tanımlamamak mümkün olabilir mi?

Alex Da Corte ve Jayson Musson, Bruno Miguel, Cameron Askin, FAILE, Farah Al Qasimi, Gülsün Karamustafa, Hayırlı Evlat, Miao Ying, Nick Cave, Olia Lialina ve Mike Tyka, Pierre et Gilles, Slavs and Tatars ve Volkan Aslan'ın yapıtlarını bir araya getiren sergi, sınıfsal bir gösterge olarak beğeni kavramını ele alıyor, estetik anlayışın Doğu ve Batı'ya atfedilen değerlerine bakıyor, yüksek sanata karşın kitle kültürünün yükselişine odaklanıyor ve nesne kültüründen dijital kültüre geçiş sürecinde şekillenen görsel dilin sanatla kurduğu ilişki üzerine, serginin sanatçılarıyla diyalog içinde *kitsch* kavramının bugünkü zengin kullanımlarını araştırıyor.

Bu sergi, kariyerinizde hangi noktayı tarif ediyor; nasıl konumlandırırsınız; önceki çalışmalarınızla nasıl bir ilişki kuruyor?

Zevk Meselesi iki yıldan uzun bir süredir üzerinde çalıştığım bir sergi. Pera Müzesi'nde gerçekleşmesi, birçok farklı alandan sanatçı ve kolektifi bir araya getirmesi, sergiye eşlik eden kataloğu ve paralelinde hazırladığımız çevrimiçi etkinlik serisi *Plastik Düşler Sahnesi* ile şimdiye dek üzerinde çalıştığım en geniş kapsamlı proje oldu. 2013 yılından beri Pera Müzesi'nde çalışıyorum, dolayısıyla bu sergi hem müzenin koleksiyonlarından ilham alıyor, hem de benim kişisel olarak ilgilendiğim İnternet görsel kültürü ve kuir-feminist pratiklerden besleniyor. Odaklandığım konuları alternatif anlatı olanakları kullanarak sunmayı, farklı katmanlarıyla ele alarak hem erişilebilir, hem de derinleşen bir kurgu yaratmayı deniyorum. Örneğin geçtiğimiz yıl 601 Artspace, New York'ta Protocinema'nın organize ettiği ve küratörlüğünü üstlendiğim *Bu durumda nasıl giyinmeli?* sergisi, teknolojik gelişmeler ve iklim krizini aynı anda deneyimlediğimiz bu süreçte geleceği tahayyül etmenin zorluğuna odaklanıyordu. Bu sergideki yapıtlar da nesne kültürü ile dijital kültür arasındaki bağlara, son dönemde *NFT* tartışmalarıyla tekrar gündeme gelen dijitalin materyalliği ve değer kavramına bakan, İnternet'in görsel dilinden beslenen, güzellik endüstrisinden sanal gerçekliğe gündelik yaşamımızın içinden öğelerle bir anlatı kurgulayan yapıtlardı. İlk bakışta farklı konumlandırılabilecek projeler olsalar da, *Bu durumda nasıl giyinmeli?* ve *Zevk Meselesi*'nin hem anlatı dili ve yöntemleri, hem de beslendikleri kaynaklar açısından birbiriyle oldukça ilişkili olduğunu söyleyebilirim.

Kürate etme, yazma gibi pratiklerinizin üretim sürecinde nasıl bir mekanizma karşılıyor bizi, oradaki dinamiği bize tarif eder misiniz? Nelerden ilham alıp, neleri dert ediniyorsunuz; uyguladığınız ritüelleriniz var mı?

Aslında birçok farklı kaynak takip ediyorum. En yakın hissettiğim alan edebiyat, özellikle de kurgu ve şiir. Üretim sürecinde en çok aldığım notlardan faydalanıyorum. Okuduğum kitaplardan, dergilerden, izlediğim film veya dizilerden, gördüğüm sergilerden, hatta bazen Instagram paylaşımlarından, şarkı sözlerinden veya kalabalık bir masadaki sohbetten ilgimi çeken her şeyi not alıyorum. Bu notları görsellerle bir araya getirmeyi seviyorum. Belirli bir konuya yoğunlaştığımda daha akademik bir araştırma süreci oluyor, ama öyle olduğunda bile aldığım bu serbest notlar her zaman konuları daha ilginç yerlere götürebilecek perspektifler sunabiliyor. Farklı görünen üretimler arasındaki kesişimlere odaklanmaya, onların arasında ortaklıklar bulabilmeye çalışıyorum, bir araya geldiklerinde nasıl bir yere gidebileceklerini merak ediyorum. İnternet üzerindeki ilişkilenme, sosyalleşme biçimleri, paylaşımlar, görsel dil, *meme*'ler, *gif*'ler, kısacası bu kolektif kültür çok ilgimi çekiyor. Uzun bir süredir bu kültür ile güncel sanat ilişkisi üzerine yazılanları yakından takip ediyorum. Yeni ve güncel olan her şeye karşı heyecan duyuyorum ve şu anda hepimizin bir şekilde katkıda bulunarak oluşturduğu görsel kültür üzerine düşünmeyi önemli buluyorum. Üretim sürecinde esnek olmaya çalışıyorum, projenin başındayken öngörülemeyen, planlanmamış yollara sapabilmenin üretimleri zenginleştirdiğini düşünüyorum.

İş yapmaya başladığınızdan itibaren sanat dünyasında işler nasıl değişti; gözlemleriniz neler?

Kapsayıcı düşünme biçimlerinin ve buna bağlı olarak da pratiklerin giderek daha yaygın olarak benimsenmeye başladığını fark ediyorum. Yalnızca sanat dünyasında değil, toplumsal olarak da bazı kabullenilmiş kalıp yargılardan uzaklaşıldığı, İnternet'in yaygın kullanımıyla beraber aktivist stratejilerin farklılaşarak etkinleştiği bir dönemden geçiyoruz. Toplumsal hareketler ve sanat üretimi elbette yakın bir ilişkide olduğu için bu durum sanat dünyasının işleyişini de olumlu anlamda değiştiriyor.

Kariyerinizde kırılma noktası yaratan ya da sizin için çok önemli olduğunu düşündüğünüz, ayrı bir yere koyduğunuz bir serginiz var mı?

British Council'ın *Duvarları Olmayan Müze* projesi kapsamında küratörlüğünü üstlendiğim *Tanışıyor muyuz?* başlıklı sergi benim için çok önemliydi. British Council Koleksiyonu'ndaki portreler üzerinden kimlik politikaları, eşitlik, kapsayıcılık ve çeşitliliğe odaklanan bu dijital sergi, hem beni çevrimiçi bir platformda sergi düzenleme pratiği üzerine daha çok düşünmeye teşvik etti, hem de kurumsal bir çerçevede eleştirel olabilmenin, var olan yapılara sızarak düşünme biçimlerini güncellemeye dönük stratejiler geliştirebilmenin mümkün olabileceğini görmemi sağladı. Bu süreçte erişilebilirlik üzerine daha çok düşünmeye başladım ve herkes için ulaşılabilir deneyimler yaratmanın önemine dair daha somut bir farkındalık geliştirdim. Çevrimiçi bir sergi olması fiziksel bir sergiye göre çok daha fazla etkileşim yarattı. Bu da sergiyi, benim için heyecan verici kılan diyaloglar gelişmesine zemin hazırlayan faktörlerden biriydi.

Niçin sanat yapıyorsunuz ve devam etmeye neden değerdi?

Okuduklarım, gördüklerim, izlediklerim birbiriyle bağlantılanarak bir ağ oluşturuyor. Sanatla ilgilenmek de bu ağın üzerine düşünmemi ve zamanımı buna yönlendirmemi mümkün kılıyor. Farklı ilgi alanlarımın kesişim kümelerinde hareket edebiliyorum. Kendimi bu şekilde ifade edebilmek ve kendini bu şekilde ifade eden bir toplulukla bir arada bir şeyler üretebilmek benim için çok önemli. Sanat, beraber düşünmeye, beraber üretmeye çok açık bir alan. Bu durum, bu alanda çalışan ve beraber düşünüp üreten herkese kâğıt üzerindeki kimliklerin ötesinde ortak bir zemin sunuyor. Bu kolektif üretime katkıda bulunmayı, cevabı olmayan sorular sorabilmeyi, bu sorular üzerine beraber düşünebilmeyi çok değerli buluyorum.

Bunun yanı sıra önemsediğim, dert edindiğim konuları sanat aracılığıyla ifade ederek bu konuların daha yaygın bir şekilde konuşulmasına katkıda bulunmaya çaba gösteriyorum. Özellikle kimlik ve toplumsal cinsiyet meselelerinin daha geniş kitleler tarafından tartışılması en çok önemsediğim konuların başında geliyor. Sanatın farklı alanlara sızabilen yapısı onu bir aktivizm yöntemi olarak ilginç bir yere konumlandırıyor. Bu da beni bu alanda çalışmaya devam etmek için motive eden öğelerden bir tanesi.

Türkiye'de sanat deyince aklınıza gelen/karşılaştığınız/var olduğunu düşündüğünüz çıkmazlar nelerdir ve bu konularda geliştirdiğiniz fikirleriniz ya da önerileriniz var mıdır?

Türkiye gelişmekte olan ülkelerden biri, bu tabiri daha ziyade ekonomi bağlamında kullanıyoruz ama pek çok alana adapte edilebileceğini düşünüyorum, sanat da bu alanlardan bir tanesi. Türkiye'de güncel sanat yavaş gelişen bir alan; kaynaklar hâlâ oldukça kısıtlı, buna bağlı olarak geniş bir kitle için bir ilgi alanı veya gündelik hayatın bir parçası olmaktan uzak. Dolayısıyla sanatçılar için de güvencesiz bir alan olmaya devam ediyor. Kendi içinde bir döngü yaratan bu durum, sanat üretimini, tüketimini ve sanat üzerine düşünmeyi belirli bir şekilde sınırlandırıyor. Tasvir ettiğim durum elbette bir çıkmaz değil fakat bu durumun anlamlı bir biçimde değişmesinin zaman alacağını düşünüyorum.

Zevk Meselesi, Pera Müzesi yerleştirme görüntüsü, 2021. Farah Al Qasimi, Dream Soup, 2019, video yerleştirme ve parfüm, 7'26". Fotoğraf: Uğur Ataç, Engin Şengenç

Zevk Meselesi, Pera Müzesi yerleştirme görüntüsü, 2021. Alex Da Corte & Jayson Musson, Easternsports, 2014, 4 kanallı video, 146'. Fotoğraf: Uğur Ataç, Engin Şengenç

Zevk Meselesi, Pera Müzesi yerleştirme görüntüsü, 2021. Fotoğraf: Uğur Ataç, Engin Şengenç

YAŞAYAN VE GELİŞEN BİR GALERİ: MARTCH ART PROJECT

2018 yılında hayata geçen çağdaş sanat galerisi Martch Art Project, bu yıl Ayvalık'taki mekânında Martch Studio Misafir Sanatçı Programı'nı Türkiye sanat ekosistemine kazandırdı. Bugüne kadar yerel ve uluslararası platformlarda temsil ettiği sanatçılarla, ev sahipliği yaptığı sergilerle disiplinlerarası bir perspektif ortaya koyan galerinin hikâyesini ve önümüzdeki dönem projelerini kurucusu Bahar Kızgut'a sorduk

Bahar Kızgut ve Ezgi Yıldız, Fotoğraf: Berk Kır

Martch Art Project'i kurarken yola çıkış motivasyonunuz neydi?

Öncelikli hedefim bir galeri açmaktan ziyade sanatçılar ve sanat profesyonelleriyle bir arada çalışabileceğim kreatif bir alan yaratmaktı. Bu fikir zamanla olgunlaşarak, galeri ve misafir sanatçı programı gibi birbiriyle bağlantılı projeleri oluşturdu.

Galeriyi 25 yaşında kurdum. Şimdi düşününce bunu büyük bir cesaretle yaptığımı görüyorum. İyi ki yapmışım. Bu süreçte çalıştığım sanatçı ve küratörlerden çok şey öğrendim. Galerinin ilk yılından sonra Ezgi ile tanıştık ve beraber fikir geliştirmeye başladık. Ezgi 12 senedir sanat alanında deneyimi olan biri. Kısa süre sonra sanata bakışımızın da birbirine çok benzer olduğunu fark ettik. Bu benzerlik beraber çalışmamızı kolaylaştırdı. Açıkçası bunun çok zor bir şey olduğunu ve bu konuda şanslı olduğumuzu düşünüyoruz.

Ben galerici ya da sanatçı geçmiş olan bir aileden gelmiyorum, Ezgi de öyle. Sanırım bu, sanatçı, izleyici ve koleksiyonere aynı mesafeden bakmamızı sağlıyor. Üniversitede okuduğum bölümler de hep bir şekilde sanatla ilgiliydi; bunun yanı sıra uzun zamandır müzikle ilgileniyorum. Sanatta alan ayrımları olduğunu düşünmüyorum. Bu yüzden galeride disiplinlerarası bir prensip izliyoruz. Hiçbir zaman "sadece şunu yapmalıyız" ya da "sadece şunu sergilemeliyiz" gibi bir düşüncemiz olmadı.

Beraber çalıştığınız sanatçıları nasıl seçiyorsunuz? İşleyişiniz nasıl?

Bunun belli bir yöntemi yok. Her sanatçıyla farklı bir şekilde tanıştık. Mesela temsil ettiğimiz sanatçılardan Yuichiro Kikuma ile galeride Mustafa Boğa küratörlüğünde gerçekleşen *Every Me* sergisinde tanıştık. Magyarlaki ile bir Lizbon seyahatim sırasında ziyaret ettiğim Pada Studios adlı misafir sanatçı programında tanıştım. Bence işin en keyifli tarafı atölye ziyaretleri ve seyahatler. Nerede neyle karşılaşacağınızı asla bilemiyorsunuz.

Şu an yedi sanatçı temsil ediyoruz. Tüm sanatçılarımızla yollarımız farklı şekillerde kesişti. Örneğin, Sinem Dişli ile Leica Gallery ve Ara Güler Müzesi'nde gerçekleşen *Oyuklar ve Höyükler* sergisinden sonra çalışmaya başladık. Diğer temsil ettiğimiz sanatçılar Alp Sime, Bengü Karaduman, Can İncekara ve Sadık Arı ise daha önceden diyaloğumuz olan ve takip ettiğimiz kişilerdi. Koşullarımız olgunlaşınca beraber çalışmaya başladık.

Galericiliği nasıl tanımlıyorsunuz; Martch Art Project, Türkiye sanat dünyasında nerede konumlanıyor; nasıl bir ilke benimsiyor?

Galericilik bir meslekten çok, gün boyu taşıdığınız bir kimlik. Çift taraflı, birbirini dönüştüren bir yapısı var. Zamanla ben galeriyi değiştirdim, galeri de beni. Bu hep böyle devam edecek çünkü galeri de sanat gibi yaşayan ve gelişen bir şey. Hayatımdaki birçok şeyi gelericilik anlayışıma uyarladığımı fark ettim. Bu iş her ne kadar ciddiyet ve sorumluluk gerektiren bir iş olsa da biz her zaman kreatif tarafında eğlenmeyi bildik.

Sergiler

2019 Nisan ayında Balat'ta, Yuvakimyon Rum Kız Lisesi'nde Ezgi Yıldız küratörlüğünde dokuz sanatçının dahil olduğu, *Dancing Into One* isimli bir grup sergi yaptık. Ezgi'yle o sergide çalışmaya başladık. Bu galeri dışında gerçekleşen ilk sergimizdi. Sevgili Rita Ender ve Osman Erden de göç ve bir aradalık üzerine yazdıkları yazılarla sergiye dahil olmuşlardı. Unutulan mekânında "göç" kavramına dair farklı hikâyeler anlatan bu sergi Tufan Baltalar, Başak Bugay, Oğuz Güdek, Bengü Karaduman, Ozan Ölmez, Doğu Özgün, Deniz Pasha, Sinem Tekin ve Sevil Tunaboylu'nun çalışmalarını bir araya getiriyordu.

Bir diğer galeri dışı sergimiz ise Can Akgümüş küratörlüğünde yirmi dört sanatçının katılımıyla gerçekleşen Kürklü Venüs'tü. Sergi, temasına uygun olarak, yılın en uzun gecesi olan 21 Aralık'ta gerçekleşti. Tek gecelik bir sergi olmasına rağmen, yoğun ilgiden dolayı sergiyi bir hafta uzatmak durumunda kaldık. Bu yalnızca eserlerin sergilendiği bir etkinlik değildi. Boş bir evde, kurgulanmış bir hikâye eşliğinde, orada yaşadığı varsayılan kişinin hayatına dahil olan bir deneyim sunuyordu. 2019 yılında Bebek'te bir evde bir hafta boyunca devam eden ve 24 sanatçının 35 yapıtını bir araya getiren *Kürklü Venüs* sergisi, "sansür" ve "otosansür" kavramları üzerinden şekilleniyordu.

Galerinin ikinci sergisi olan *Every Me*'de ise Londra'da yaşayan bir küratör olan Mustafa Boğa'yla çalıştık. Mustafa her sene Londra'da yaşayan sanatçıları Adana'da ağırlıyor ve orada ürettikleri eserlerle bir sergi gerçekleştiriyor. Temsil ettiğimiz Yuichiro Kikuma ile bu sergiden sonra çalışmaya başladık.

2018 yılında Firdevs Kayhan ve Mustafa Boğa'nın eş küratörlüğünde gerçekleşen *Every Me* sergisinde, sanatçılar Alice Kemp, Eva Wilkinson, Lena Heubusch, Yuichiro Kikuma, Matt Siwerski, Mustafa Boğa, Subash Thebe ve Stephanie Wong, 21 Eylül-8 Ekim 2017 tarihleri boyunca Adana'daki izlenimleri doğrultusunda ürettikleri işleriyle yer alıyorlardı.

Dancing Into One, 19.04-18.05.19, Ozan Ölmez
Kürklü Venüs, 21.12.19, Can Akgümüş, Roland Topor
Kırılgan Yüzey Akışkan Kütle, 06.03-05.04.20, Mia Dudek, Bence Magyarlaki, Lawrence Calver
the dance of the broken machine, 25.09-07.11.20, Bengü Karaduman
(Sanatçı isimleri soldan sağa yapıtlara göre yazıldı)

Temsil edilen sanatçılar

Yuichiro Kikuma: Japon sanatçı Kikuma'nın yeni sergisi, Ocak 2022'de Kyoto'da yer alan Sokyo Gallery'de açılıyor. Martch Art Project bünyesinde ilk kez 2018'de *Every Me* sergisiyle yer alan sanatçının çalışmaları 2019 yılında Londra'daki Muse Galeri'deki grup sergisinde izleyiciyle buluştu. Bugüne kadar Londra ağırlıklı olmak üzere pek çok uluslararası sergide yer alan sanatçının *afterimage* başlıklı kişisel sergisiyse geçtiğimiz yıl Martch Art Project'te gerçekleşmişti.

Bence Magyarlaki: Yakın bir tarihte "kuir politika" üzerine odaklanan heykel sergisini gerçekleştirecek olan Lizbon merkezli sanatçı Magyarlaki, bu yıl 24 Nisan-4 Haziran 2021 tarihleri arasında Lizbon Foco Gallery'deki *Amuse-Bouche* başlıklı grup sergisinde ve Montresso Sanat Vakfı tarafından düzenlenen *(Entre-Deux) Corps* konuk programında yer aldı. Geçtiğimiz yıl Martch Art Project'te gerçekleşen *Fragile Surface-Fluid Mass* sergisinde çalışmalarını sunan sanatçı, bugüne kadar Londra'da ve Lizbon'da düzenlenen birçok serginin de aynı zamanda küratörlüğünü üstlendi.

Sinem Dişli: 2018 yılında The New York Times tarafından *Arles Festivali'nde İzlenecek 7 Umut Veren Fotoğrafçı* arasında gösterilen ve 2020'de Marble House Project'te misafir sanatçı olarak davet edilen Dişli'nin *Oyuklar ve Höyükler: Göbekli Tepe'ye Bir Bakış* isimli sergisi aynı yıl Ara Güler Arşiv ve Araştırma Merkezi ile Leica Galeri İstanbul'un destekleriyle Yapı Kredi bomontiada'da gerçekleşti.

Alp Sime: Geçtiğimiz yıl Pera Müzesi'nde gerçekleşen *Bir Yol Öyküsü: Fotoğrafın Ardında 180 Yıl* başlıklı grup sergisinde yer alan Sime'nin, çoğunlukla son dönem üretimlerini kapsayan yedinci kişisel sergisi Ocak 2021'de Martch Art Project'te gerçekleşti.

Bengü Karaduman: Karaduman'ın birbirinden farklı anlayış ve biçimlerde ürettiği işlerinin yer aldığı 7. kişisel sergisi *the dance of the broken machine* geçtiğimiz yıl Martch Art Project'te gerçekleşti. Sanatçının aynı ismi taşıyan video çalışması ise 1-28 Haziran 2021 tarihleri arasında Londra'daki Sadie Coles HQ'de, dünyanın dört bir yanından 27 video çalışmasına ev sahipliği yapan karma sergi *the view from there*'de gösterildi.

Can İncekara: 21 Mayıs-20 Haziran 2021 tarihleri arasında son sergisi *swipe up*'ı Martch Art Project ev sahipliğinde sunan İncekara, 2019 yılında Martch Art Project bünyesinde Yuvakimyon Rum Kız Lisesi'nde gerçekleştirilen *Dancing Into One* karma sergisinde yer almıştı.

Sadık Arı: *Along The Wave* başlıklı kişisel sergisini 2019 yılında Martch Art Project'te gerçekleştiren Arı, aynı yıl İtalya'nın farklı şehirlerinde düzenlenen *9. Premio Leonarso Sciascia International Engraving Fest*'te yer aldı.

Misafir sanatçı programı:
Martch Studio

İlk edisyonu bu sene Mart ve Haziran ayları süresince gerçekleşen *Martch Studio Misafir Sanatçı Programı*, Ayvalık'ta konumlanan mekânında yerli ve yabancı sanatçılara çalışma ve araştırma imkânı sunuyor. Üniversitelerin güzel sanatlar ve ilişkili bölümlerinden mezun olmuş ya da en az üç yıl üretim pratiği olan; her disiplinden ya da disiplinlerarası çalışan; Türkiyeli ve uluslararası bütün sanatçıların başvurularının kabul edileceği programa, 40 yaşını aşmamış sanatçılar başvuruda bulunabiliyor.

Programın bu yılki seçici kurulu, sanat profesyonelleri Merve Akar Akgün, Osman Erden, Burcu Fikretoğlu, TUNCA ve Yusuf Romano'dan oluşuyordu.

Martch Studio'yu kurma nedenimiz İstanbul'un dışında da bir sanat etkileşim alanı yaratmak ve sanatı merkezden çıkarıp periferiye yaymak. Üç aylık üretim sonucunda burada kalan sanatçı bir sergi yapıyor. İlk edisyonundaki sanatçı İrem Günaydın oldu ve *Entrée* isimli sergisi 2 Temmuz-31 Ağustos tarihleri arasında ziyarete açık olacak.

Kendimizi kalıplaşmış *old school* gelericilik anlayışına yakın görmüyoruz. Dünya'da da genç galeriler artık bu anlayışı benimsiyor. Türkiye'de yaşı bizimkine yakın, takip ettiğimiz çok iyi galeriler var. Yeni galeriler insanların sanat algısını tamamen değiştiriyor. İzleyici ile galeri arasındaki mesafeyi kısaltıyor. Temsil ettiğimiz sanatçılar var, ancak bağımsız ya da başka galeriyle çalışan birçok sanatçıyla da iş birliği yapıyoruz. Temsil ettiğimiz sanatçılar da başka galeri ve kurumlarla iş birliği yapıyor. Bu, bir aradalıkla ve beraber geliştirilecek bir alan. Bu sebeple her sezon galeride ve dış mekânlarda gerçekleştirdiğimiz grup sergilerimizi çok önemsiyoruz. Martch Art da Türkiye'deki sanat dünyasında bu noktada duruyor. Bu konumun maalesef Türkiye'de eksik olduğunu düşünüyoruz. Sanatın birleştirici gücüne inanıyor ve "Türkiye'de sanat" adına bir şey başarılacaksa bunun kolektif bir çabayla mümkün olabileceğini düşünüyoruz.

Bu sene ilk defa misafir sanatçı programı Martch Studio'yu hayata geçirdiniz. Bu program sizin için ne ifade ediyor?

Martch Studio, Ayvalık merkezde eski bir sabunhane binasından dönüştürülen, stüdyo ve konaklama alanlarının da dahil olduğu tek parça büyük bir alan. Her ne kadar galerinin adıyla var olsa da, bağımsız bir seçici kurul tarafından belirlenen sanatçıya üç ay boyunca atölye, konaklama ve üretim desteği sağlıyor.

Geçtiğimiz Nisan ayında üçüncü yılınızı kutladınız; önümüzdeki dönem projeleriniz ve yapmak istedikleriniz neler?

Önümüzdeki Eylül-Haziran sezonu için çok heyecanlıyız. Pandemiden dolayı gidemediğimiz yurt dışı fuarlarımızı yapacağız. Türkiye dışında dört farklı ülkede fuara katılacağız. Bunun dışında Eylül ayında, Etel Adnan'ın *Arap Kıyameti* adlı kitabından yola çıkan Karina El Helou küratörlüğünde bir grup sergisi gerçekleştireceğiz. Sergide Etel Adnan ve on bir başka Beyrutlu sanatçının eserleri yer alacak. Bu sergi sonrasında ise sırasıyla, Tom Van Veen adlı Hollandalı sanatçının kişisel sergisi ve temsil ettiğimiz sanatçımız Bence Magyarlaki'nin "kuir politika" üzerine odaklanan heykel sergisine ev sahipliği yapacağız. Ocak ayında ise Kyoto'da yer alan Sokyo Gallery ile bir sanatçı değişimi yapıyoruz. Biz, sanatçı Harumi Nakashima ile; Sokyo Gallery ise bizim temsil ettiğimiz Yuichiro Kikuma ile bir sergi gerçekleştirecek. Bunların yanı sıra Şant Mengücek'in ilk kişisel sergisiyle Almanya ve Türkiye'den sanatçılar Serra Duran, Murat Önen, Metehan Törer ve Sonja Yakovleva'yı bir araya getiren *Devoyé* isimli grup sergisi de gelecek projeler arasında.

#işbirliği

Eda Çekil'in sergisi üzerine...

*Aile albümündeki feminist suretler**

Yazı: Elif Dastarlı – Melis Cin

Eda Çekil, İçerde, 2018 - 2020, 100 adet 6x3cm ölçülerde cam şişe ve fotoğraf (2 edisyon)

8 Nisan-8 Mayıs 2021 tarihleri arasında BüroSarıgedik himayesinde Yapı Kredi bomontiada'da sergilenen Eda Çekil'in *Aile Albümü* sergisi aile kavramını kadınların baskılanmasında ve özgürlüklerinin kısıtlanmasında bir iktidar aracı olarak ele alıyordu. Eserlerinde kişisel ve ailevi fotoğrafların yanı sıra buluntu fotoğraflar da kullanan ve malzemelerinin özünde yatan toplumsal ve ayrıştırmacı hikayelerin izini süren Çekil'in çalışmalarını değerlendirdik

"Aile" ile onun hemen çağrıştırdığı "ev", birer yaşamsal gerçeklik olmanın ötesinde taşıdıkları anlamlarla kadının toplumsal yaşamını belirleyen öncelikli kavramlar arasındadır. 1970'li yıllardan itibaren feminist çalışmalar, aile ile ev kavramlarını kadına yüklediği anlamlar doğrultusunda ele alır ve özellikle çocuk sahibi olmak ile aile ve ev bakımının toplumsal cinsiyet rollerini nasıl belirlediği, kadını bu ilişkilere nasıl hapsettiği üzerine çalışır. Öte yandan ev ve ailenin pejoratif yanıyla ele alındığı çokça feminist çalışmanın sorgulanmasını da yine feminist teori ve sanat yapmaktadır. Örneğin İngiliz sanat tarihçisi ve psikoterapist Rozsika Parker'ın ev içindeki kadının varlığını, mevcut feminist çalışmaları da eleştirerek ele aldığı "Killing the angel in the house: creativity, femininity, and aggression" makalesi, evin kadın için manevi ve buradan hareketle toplumsal önemini açıklar. Parker, kadının sanatı da dahil ettiği entelektüel alanlardaki yaratıcılığı için aile hayatıyla özdeşleşen evin önemini işaret eder. (Parker, 2007) Eda Çekil'in İstanbul'daki ilk kişisel sergisi olan Aile Albümü de adeta Parker gibi kuramcıların cesaretle yaptığını sanat alanında gerçekleştiren önemli bir sergi olarak karşımıza çıkıyor. Aile Albümü sergisi 8 Nisan-8 Mayıs 2021 tarihleri arasında Yapı Kredi Bomontida'da Bürosarıgedik tarafından gerçekleştirildi. Çekil sergide aile fotoğraflarını buluntu malzeme olarak almakla başlamış ve farklı teknik yaklaşımlarla anlamı zenginleştirdiği çalışmalarını hem kendi yaşamındaki aile kavramı ile ailesindeki kadınları hem de toplumsal anlamda aile ve kadının varlık alanını tartışma eksenine taşımış.

Sanatçı, fotoğraf lisans eğitiminin ardından gerçekleştirdiği medya-iletişim çalışmaları üzerine yüksek lisansı sırasında feminizm ve toplumsal cinsiyet çalışmalarına ağırlık vermiş. Feminist alanda kuramsal çalışmalar yapmaya başlaması, bir yandan ailenin ne derece baskılayıcı diğer yandan ise kendi hayatında ne derece önemli ve destekleyici bir kurum olduğunu fark etmesini sağlamış. Bu süreçte annesinin bir feminist olduğunu ve aslında kendisinin de bir feminist olarak yetiştirildiğini görmüş sanatçı. Dolayısıyla annesine ithaf ettiği iki çalışması "Annemin Ardından" ve "Otoportre", serginin en özel çalışmaları olarak ortaya çıkıyor.

Çekil'in yakın zamanda vefat eden annesi bir öğretmen, psikanalizden geçmiş, psikanalist olmak isteyen, pedagoji eğitimi almış feminist bir kadın... "Annemin Ardından" çalışmasında sanatçı annesinin imgedeki boşluğunu onun 1970'li yıllarda verdiği feminist konferansları için tuttuğu el yazılarıyla doldurmuş. Annesinin kaybının hayatta yarattığı boşluğu, kendisini bir feminist olarak yetiştiren fikirleriyle yaşatarak gidermiş sanatçı. Sergide yer alan sanatçının "Otoportre"sinin hikayesi de yine annesiyle ilişkili. Çekil, Jo Spence'in Rosy Martin ile beraber Photo Therapy çalışmalarından etkilenerek bu otoportresini çekmeye karar vermiş. Annesinin salonda duran, onu en iyi ifade ettiğini düşündüğü ve en sevdiği fotoğrafının pozunu vererek bu çalışmayı gerçekleştirmiş. Babası Cengiz Çekil'in annesiyle evlendiklerinin ilk senesinde, eşini çok özel bir yer olan yatak odasında, yatakta ve aniden çektiği, daha çok da çekenin bakışıyla içinden gelen sevgiyi ve kadının da kendisini çeken eşine bakışındaki tüm nahifliği gözler önüne sermesiyle özel bir fotoğraf bu... Öte yandan kadının objektife direkt bakıyor olması nahifliği kadar cesaretini de gösterir nitelikte. Kendisi de yeni evlenen sanatçı, annesinin yerine kendini koymaya, onun gibi düşünmeye çalıştığı bir dönemde, kurguyu oluşturup onun gibi poz vererek eşine bu fotoğrafı çektirmiş.

Eda Çekil, aile üzerine düşünürken çekilmiş fotoğrafları kullanmaya yöneldikten sonra kendi ailesindeki kadınları yeniden düşünmüş ve arkadaşlarının ailelerindeki kadınların da hikayelerini dinlemiş. Böylece mekân kavramına varan sanatçı "Dokuz Oda" çalışmasında paspartuların farklı yerlerine, evlerde aile fotoğraflarının sergilendiği köşelerin fotoğraflarını yerleştirmiş. Evle kadının koşulsuz ilişkilendirilmesi, kadının eve evin kadına ait olduğu düşüncesi oldukça sorunlu ve çalışma da bunu işaret etmeyi amaçlıyor. Her paspartudaki bir fotoğraf bir odayı temsil ediyor ve sonuçta ortaya hepsinde farklı bir ailenin hikayesi olan dokuz odalı bir ev çıkmış. Her odadaki muntazam düzen ve geleneksellik evin bir politik mekân olarak kadınla olan ilişkisini düşündürüyor. Kadının görünmez hane içi emeği ve yeniden üretim faaliyetleri çalışmada görünür hale geliyor ve fotoğraflar sanki hepimizin aile fotoğraflarından birer kareymiş gibi algılanıyor.

Genç bir adamı, yanındaki figür çıkarılmış halde gördüğümüz 2020 tarihli "isimsiz" çalışması aslında bir buluntu fotoğraf. Adamın yanındaki kişinin sökülmüş olması bizi tekrar kadının aile içinde rollerine götürüyor. Kadın olarak aile içinde ne kadar görünürüz? Eğer bir "fedakârlık" yapılması gerekiyorsa bunu kim yapar? Çekil ile görüştüğümüzde sanatçı annesiyle olan ilişkisinden bahsederken aynı zamanda çocuk bakım işi yüzünden annesinin çok sevdiği öğretmenlik mesleğinden nasıl vazgeçtiğini anlatıyor. Çalışma, feminist kimliği ile yaşayan annesinin aile içinde farklı rollerdeki görünürlüğüne de gönderme yapıyor.

* Eda Çekil ile 9 Haziran 2021 Çarşamba günü yapılan görüşmeden faydalanılarak yazılmıştır.

Eda Çekil, Oto-portre, 2020, Fotoğraf. Arşivsel pigment baskı, inkjet, Hahnemühle William Turner 310g. 70x105 cm

Eda Çekil, Dokuz Oda, 2019-2020, 9 adet fotoğraftan oluşan fotoğraf serisinden biriDijital inkjet baskı, ahşap çerçeve. 35x50cm çerçeveli (her biri)

İçeride çalışması ise şişe diplerine -yoruma göre- gizlenmiş ya da şişe deliğini bir vizör gibi görürsek vurgulanmış kadın fotoğraflarıyla ortaya çıkıyor. Şişelerdeki kadınlar hem sanatçının kendi ailesinden hem de başka aile fotoğraflarından kesilmiş portreler şeklinde. Portrelere bakmak için tek tek şişe içlerine bakmak gereği, şişe deliğini daha çok bir vizör gibi algılamayı sağlıyor. Böylece odağa konan kadınlar bir yandan da kapatılıyor, duymazdan-görmezden geliniyor. Kadını toplumsal anlamda bir özne ve aynı zamanda nesne olarak kurgulayan eril bakışın eleştirisi var burada. Şişe deliklerinden içeridek kadını dikizler gibi bakan izleyicinin eril bakışın anlık sahibi yerine konması, bir nevi empati kurma sürecini beraberinde getiriyor. Sanatçının şişeleri duvarda yan yana konumlamasının nedeni de bunu sağlamak amacıyla zaten. "İsimsiz" ile "İçeride" çalışmasının mekânda karşılıklı olması da birbirleriyle diyalog kurmalarına yol açmış. İlkinde belki de ortadan kaldırılmış bir kadın ve ikincisinde özellikle ortaya çıkarılmış pek çok kadın...

İdeal bir aile tanımı yapmak çok zor, her ailenin kendi dinamikleri var kuşkusuz. Çekil de bir fotoğraf sanatçısı olarak hem geçmişteki hem de şu anki kendi kurduğu aile yaşantısının bir uzlaşısını ve feminist kimlik hesaplaşmasını sunuyor adeta. Bunu yaparken de merceğin arkasında ve önünde kadının aile ve kamusal yaşam arasında eşikte duran temsil sorununu sanatçı kimliğinin ötesinde bir fotoğraf koleksiyoneri ve bir küratör olarak da sergiye yansıtıyor, feminist fotoğrafı çağdaş sanatın alanına taşıyor. Sergideki çalışmaların mekânda ayrı ayrı olduğu kadar birbirleriyle diyalog içine girerek de yarattıkları etki, sanatçının kendi hayatındaki en samimi hikayelerden yola çıkarak bir duygusallığı görünür kılıyor ve hikayelere anonim karakter kazandırıyor. Böylece sergi, izleyiciyi kendi özel deneyimlerine yani içe doğru bir yolculuğa sevk ederken aile ve kadının toplumsal varlığına dair evrensel gerçekleri düşünmeye de itiyor. Aileyle birlikteyken duygusal yükleri, ayrıyken ise nostaljik bir aile özlemini duyumsatan, sanatçının sergi sürecinde kendisinin de yaptığı türden ikircikli ve kaçınılmaz bir monolog yaratıyor... Sanatçının kendi tabiriyle gerçekleştirmeye cesaret edemediği işleri gerçekleştirme cesareti veren bu sergi, izleyiciyi de kendisiyle yüzleşmeye çağırıyor.

Kaynak
Parker, R. (2007). Killing the angel in the house: creativity, femininity, and aggression. *Key Papers in Literature and Psychoanalysis.* (P. Williams, G. O. Gabbard, Ed.) London: Routledge.
Melis Cin-Elif Dastarlı, Eda Çekil ile görüşme, 9 Haziran 2021 Çarşamba.

Bir başkası için ben *kimim*?

Yazı: Melis Golar

Aslı Narin'in KRANK Art Gallery'de gerçekleşen *Bir Başkası İçin Ben* sergisi, duvara yerleştirilmiş birbirinden farklı *cyanotype* imgeleriyle izleyiciyi mavi bir ormana sokuyor

Aslı Narin, *Bir Arada Varolmanın Kırılganlığı*, 2021, 8′ 30″ tek kanal video

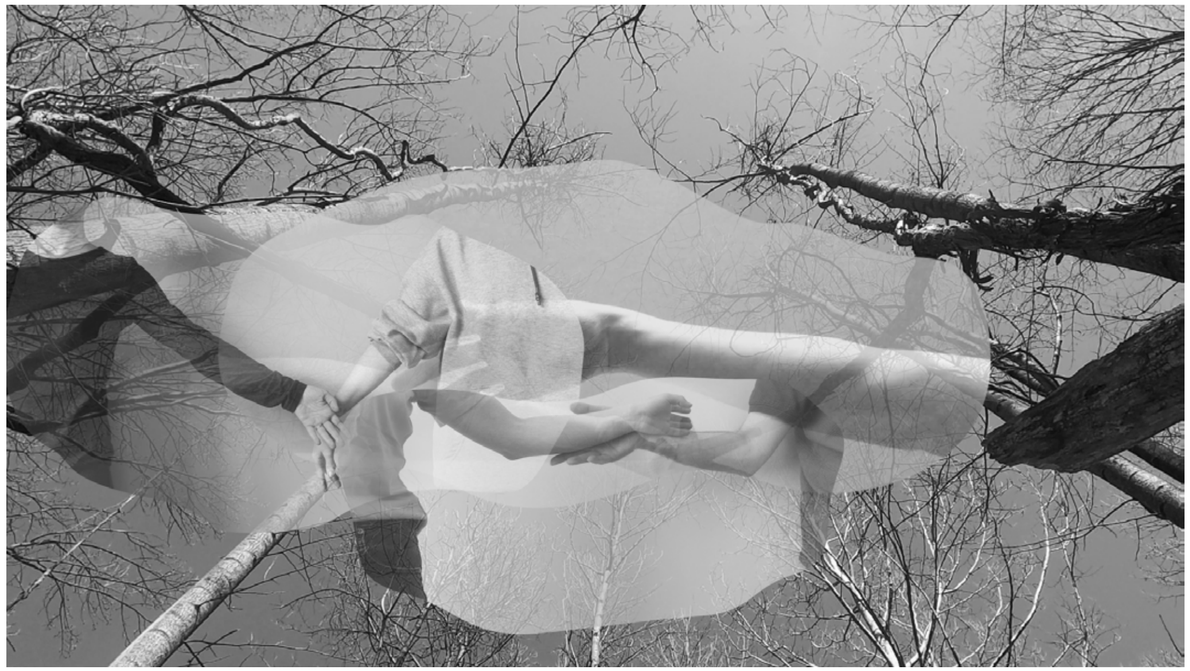

Aslı Narin, *Bir Arada Varolmanın Kırılganlığı*, 2021, 8′ 30″ tek kanal video

Cyanotype son zamanlarda oldukça sık kullanılan bir fotoğraf baskı yöntemi. 1840'lara tarihlenen bu yöntemin yeniden rağbet görmesinin sebeplerini araştırmak uzun zamandır aklımdaydı. Aslı Narin'in KRANK Art Galeri'de gerçekleşen *Bir Başkası İçin Ben* sergisi bu araştırmaya başlamam için harika bir vesile oldu. Yazının ilk bölümünde *cyanotype*'ın yarattığı ihtimallere ve tercih edilmesindeki cazibeli özelliklerine odaklanırken, ikinci bölümünde Narin'in sergisi üzerine bir değerlendirme kurguluyorum.

Cyanotype, ultraviyole ışıkta pozlanmayla oluşan ve kimyasalların sağladığı *cyan* mavi ile elde edilen fotoğrafik bir baskı yöntemi. *Cyanotype*'ın giderek yaygınlaşmasının önemli sebeplerinden birinin uygulama kolaylığı ve uygun maliyetlerle üretilebiliyor olduğu belirtiliyor (Böcekler 2019). Son dönemlerde *DIY* (*Do it Yourself*) kültürünün getirdiği ucuz, benzersiz, kişiselleştirilmiş üretimlerin yükselişteki özerk üretim ve zanaat alanına etkisinin bu ilgiye önemli bir katkısı olduğu yadsınamaz bir gerçek. *Cyanotype*'da üretim daha çok zamanlama, ışık ve malzemeyle olan el emeği yoğun bir uğraşı üzerinden kuruluyor.

Teknik olarak melez bir yapı sunduğu ve deneyselliği ön plana çıkardığı için kullanım alanlarının çeşitlendiğini söylemek mümkün. Hatta farklı kaynaklar *cyanotype*'ı fotoğraf baskısı, hem resim hem de bir çizim transfer tekniği olarak kabul edebiliyor. En basit araçlarla dahi baskıya elverişli olması, örneğin; bir objektif olmadan nesnenin fotoğrafik baskısını yapabiliyor olması, yöntemi diğerlerine nazaran daha avantajlı kılıyor. Sanatçının ortaya çıkaracağı olasılıkları, objektifin sınırlandırıcılığından uzaklaştırarak arttırıyor; ve üretimi özgürleştiriyor. Diğer bir önemli özelliği ise; yöntemin doğasının öngörülemez oluşu. Üretim sırasında kullanılan kimyasalların miktarı ve güneş ışığının yoğunluğu ortaya çıkan görüntüye doğrudan müdahale ettiği için her fotoğraf, üreten için hem yeni bir deneyim alanı yaratıyor, hem de çalışma pratiğini sonuç değil süreç odaklı hale getiriyor.

Yukarıda bahsettiğim sebepler bir araya geldiğinde *cyanotype*'ın fotoğrafın kimi prensiplerinden ayrıldığını yavaş yavaş kavramaya başlıyorum. *Cyanotype* klasik fotoğraf tekniğinin aksine fotoğrafın mekânı ve zamanı dondurma veya bunları bir kanıt olarak sunma niteliğini ortadan kaldırarak, fotoğrafın öznesini zaman ve mekândan soyutlayabilme olasılığını da elverişli hâle getiriyor. Böylelikle sanatçıya tasarlayabileceği bir oyun alanı bırakıyor. Bu yöntemi, bir nevi fotoğrafın kendi içinde yapılan bir yerleştirme veya bir kolaj olarak tanımlarsam sanırım yanlış yapmış olmam.

Cyanotype ilk kez İngiltereli bir botanist olan Anna Atkins tarafından kullanıldı. Atkins hem koleksiyonunu yaptığı hem de bilimsel olarak incelediği yosun türleri ve çeşitli bitkileri *British Algae: Cyanotype Impressions* başlıklı bir fotoğraf kitabında kayıt altına aldı ve bu çalışmayı *cyanotype* tekniği kullanarak yayınladı. Bugün bu tekniğin doğayla bütünleşmiş bir biçimde işleyişi yalnızca sanatsal üretimlere ilham olmakla kalmıyor, tabiat-insan ilişkisini yeniden sorgulamaya elverişli bir zemin de hazırlıyor.

"Sadece bildiklerimizi görüyorsak bilmediklerimizi nasıl görürüz?"
Gündüz Vassaf

Bir Başkası İçin Ben sergisinde Aslı Narin, doğa ve insanın arasındaki benzerlikleri izleyiciye hatırlatıyor ve yıllar içinde birbirinden uzaklaşan bu ikiliyi yakınlaştırmanın yeni yollarını arıyor. Doğanın kendi içindeki uyumlu birlikteliğini, sarılmış ağaç kökleri ve dallarıyla ifade ediyor. Tüm bunları uzun zamandır üstünde çalıştığı ve ustalaştığı *cyanotype* baskılar üzerinden aktarıyor.

Narin, sergide bir duvara yerleştirdiği birbirinden farklı *cyanotype* imgeleriyle izleyiciyi mavi bir ormana sokuyor. Ormanda gördüğümüz dallar ve kökler uzaktan bakıldığında laboratuvardan alınmış birer hücre örneklerini andırıyor. Yakınlaşınca ise bu laboratuvarın bir ağacın çeşitli dallarından alınan kesitlerinin, yani dalların ve köklerin portreleri olduğunu görüyoruz. Sanatçı bu imgeleri bizim için adeta bir büyüteçle yakınlaştırıp uzaklaştırarak, incelemeye açıyor. Karşılaştığımız imgeler bir su damlasının içine, bir hücrenin çeperine veya evrenin içindeki herhangi bir oval, dairesel ve organik formun içine hapsolmuş gibi duruyorlar. İlk bakışta edindiğim bir mikroskop kadrajına bakma izlenimini de sanırım buradan edindim. Öte yandan her şeyin mavi renge boyanmış olması kimi sahnelerin tamamıyla organik olduğu konusunda şüphe uyandırıyor. Baskılarda gördüğümüz doğaya dair görseller, "medeniyet" in arkasında bırakmış olabileceği izleri de akla getiriyor. Bir tel mi bir dala sarılmış, yoksa bir dal, ağacı mı sarmalamış, *cyanotype*'ın maviliklerinde bu soru sessiz bir belirsizlikte kalıyor. Gerçi bunun bir tel veya bir plastik parçası olması onu doğaya ait bir nesne yapmaktan alıkoyamaz. Çünkü en nihayetinde insan doğanın bir parçası, bu yüzden onun ürettiği tüm araçlar da doğanındır. Bu araçları yapıcı veya nahoş kılansa, kendini en "gelişmiş akıl" olarak ilan eden insanın takdiri. Sergide de karşılaştığımız bu muğlaklık, hem *cyanotype*'ın ışık ve zamanla yaptığı bir oyunla hem de *cyan* solüsyonunun verdiği mavinin tonlarıyla pekişiyor.

Sergide sanatçının durduğu, doğa ile insan arasındaki uzlaştırıcı rolü ve hatta tam da gözümüzün önümüzde duran ve her zaman es geçtiğimiz gerçekleri tüm şeffaflığıyla ve olabilecek en sade dille anlatması çok etkileyiciydi. Hatta

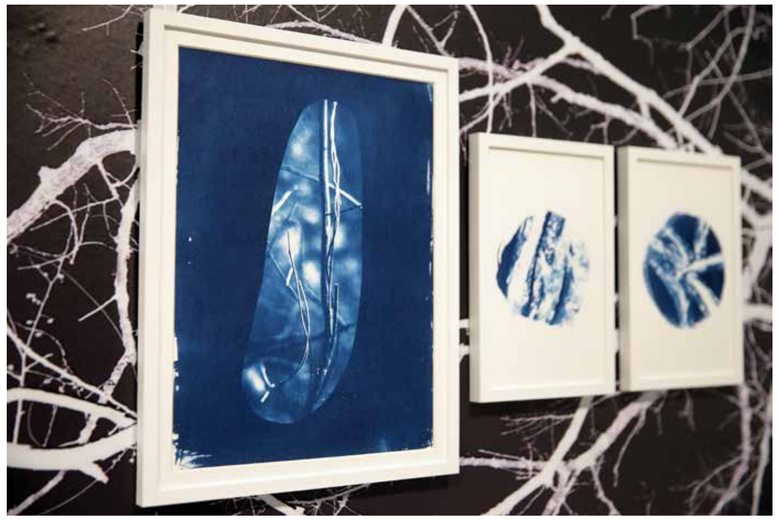

Aslı Narin, *Aşağıda ve Ötede*, Suluboya kağıdına cyanotype baskı, 2021

öyle ki kimi zaman bu rolünü izleyiciyle görülenin arasından neredeyse çekilerek yapmıştı. Narin burada, ustaca bir hamleyle bitki imgelerini kendi olağanlıkları içinde, ona sunulduğu durulukta ifade ederek, fotoğrafın görenin gözünden aktarılması klişesini bir hamleyle yıkıyor. Öyle ki karşı karşıya kaldığımız imgeler görenin gözünden değil, adeta öznenin diliyle aktarılıyor. Her ne kadar Narin'in tekniği, Atkins'in bir bitkiyi birebir transfer etmesinden çok daha farklı, kendi kadrajını yaratarak bir araya gelmesi olanaksız kök, dal fotoğraflarını tek fotoğrafta rastlantısal şekilde birleştirme ve geleneksel *cyanotype* yönteminin dışında daha karmaşık bir süreç içeriyor olsa da, sanatçının oluşturduğu bu doğa kolajı oldukça organik görünen bir fotoğraf serisi sunmayı başarıyor. Öyle ki Atkins'e yapılan; "Gördüğümüz şey bir sanatçının bitkiye dair izlenimi değil, bitkinin yarattığı kendi izlenim" yorumu Narin için de yapılabilir (OpenArtsArchive 2018). Üstelik bu durum bizi; gerçek, yaşayan ve sadece dili olmadığı için bizimle iletişim kurduğunu çoğunlukla unuttuğumuz doğaya dair imgeler üzerinden tekrar çözümlemeye, anlamaya zorluyor.

Climate Change and Museum Futures başlıklı kitapta bütün makaleler aslında hep bir ağızdan aynı şeyi haykırıyorlar. İnsan ve insan olmayan arasındaki iletişimi ve ilişkiyi anlamaya odaklanırken, bu ikiliyi farklı maddeler olarak değerlendirmek yerine tek bir vücut olarak görmeyi öneriyorlar. Aydınlanma sonrası ortaya çıkan kültür ve doğayı ayrıştırma dürtüsü; insan olmayan varlıkların hissiz, akılsız ve pasif olarak nitelendirilmesine sebep oldu. Bu durum aynı zamanda biz insanları, insanlık dışında kalan her şeyin kaderini belirlediğini düşünen bir sistemin üyeleri yaptı (Hall 2011). Bu probleme çözüm olarak Latour, *ecolozing* kavramını öne sürüyor. Yani doğal ve sosyal özleri birbirine bağlı ve karmaşık ve karşılıklı bir ilişki olarak görmek (Latour 2007).

Narin izleyiciye bu önermeyi, sergide bulunan video çalışmasıyla adeta onaylıyor. Birbirleriyle kol kola vermiş tek vücut gibi işleyen ormanın, sergi metnini kaleme alan Naz Kocadere "bireylerin beslendiği ağları" kopya eden veya benzeştiren bir yanı olduğuna değiniyor. *Bir Arada var Olmanın Kırılganlığı* videosu bu yönü oldukça net bir biçimde aktarıyor. Bir orman içinde birbirlerine kenetlenen iki ağacın görkemli iletişiminin görseli, videonun devamında birbirine değen, dokunan ve sarmalanan insan kollarına dönüşüyor. Ağaç dalı ile ağaç dalı, insan bedeni ile bir diğeri... Peki bu ikililerin kavuşacağı, yani diğer bir deyişle ağaç dalı ile insan kolunun, insan ile insan olmayanın bir olacağı ve bunu samimiyetle hissetmeyi başaracağımız bir an gerçekten olacak mı? Serginin ismi bu sorunun cevabıyla ilgili güzel ipuçları verse de henüz bunu söylemek ne yazık ki o kadar kolay değil.

Tüm bu bütünleştirici düşünceler iyi hoş fakat, sanki gerçekte uzak ve tahayyüllerimizin dışında, bir yerde hep ikna olmamız gerekiyor gibi... Bu sergi, yıllar önce okuduğum bir kitabı tekrar elime almama sebep oldu. Edwin Abbot'un *Düzülke*'sinde ana karakter olan iki boyutlular dünyasının karesi, sürekli üç boyutlu dünyayı hayal ediyor ve yaşadığı sistem içerisinde bunu hayal etmesi diğer çok kenarlılar tarafından yasaklanıyor. Bir küp olmak o kadar zor mu? Narin tıpkı bu kitaptaki gibi; sergide karşılaştığımız iki boyutlu dünyanın ötesinde bulunan yeni boyutları hayal etmeye bizi itiyor. Ve aslında bunu düşlemenin çokta imkânsız olmadığına dair bir mucizeyi diğer bir deyişle, bir aradalığı ve bir olma arzusunu ağaçların dalları arasından kulaklarımıza fısıldıyor.

Öte yandan bizi ikna etme niyetinde, tüm o bütünün bir parçası, hissetmemizi salık veren, yoga, meditasyon gibi pek çok öğreti ve düşünce mekanizmasının içinde, doğayı dinlemek izlemek ve gözlemlemenin yeterli olduğunu düşünmek zor. Çünkü diğer tarafta her birimize dayatılan kendini tanımlama zorunluluğu bizleri bireyselleştiriyor ve doğadan bizi koparan bir yarışa sokuyor. Hepimiz bu dünyaya ait bütünün bir parçasıyız ve hepimiz birbirinden tamamen farklı resmediliyoruz. Tıpkı Narin'in sunduğu kol kola sarılan ağaç dallarının yakınlaştırılmış portreleri gibi.

Bir olmayı önerenlerin karşısında, kendini tanımlama derdinin gölgesinde, bir bütün gibi hissetmek yerine ayrıştırılmak oysa ki an meselesi. Narin için mesele buraya kadar geldi mi bilmiyorum fakat bu hissi tekrar değerlendirmeyi önerdiğinde soru oldukça yerinde; sahiden, bir başkası için ben kimim?

Kaynakça

Böcekler, B. (2019). Başlangıcından Günümüze Cyanotype'ın Tarihsel Gelişimi ve Örnek Bir Proje:"Istanbul Mavisi". *Art-Sanat Dergisi*, (13), 53-86.

Hall, M. (2011). *Beyond the human: Extending ecological anarchism*. Environmental politics, 20(3), 374-390.

Latour, B. (2007). *To modernize or to ecologize? That is the question*. Technoscience: The Politics of Interventions, 249-72.

OpenArtsArchive. (2018, May 21). *Anna Atkins Cyanotype* [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=pH3onQbfzc4

Vassaf, G. (1992). *Cehenneme Övgü* (Vol. 25). İletişim Yayınları.

Bibliografya

Abbott, E. A., & Nemli, H. F. (1999). *Düzülke: boyutların öyküsü*. Ayraç Yayınevi.

Alberro. H. (2019, September, 17). *Humanity and nature are not separate – we must see them as one to fix the climate crisis*. The Conversation. https://theconversation.com/humanity-and-nature-are-not-separate-we-must-see-them-as-one-to-fix-the-climate-crisis-122110

Cameron, F., & Neilson, B. (Eds.). (2014). *Climate change and museum futures*. Routledge.

Garascia, A. (2019). *"Impressions of Plants Themselves": Materializing Eco-Archival Practices with Anna Atkins's Photographs of British Algae*. Victorian Literature and Culture, *47*(2), 267-303.

James. C. (2014). *The Cyanotype Process*. Christopher James. https://www.christopherjames-studio.com/materials/The%20Book%20of%20Alt%20Photo%20Processes/SAMPLE%20CHAPTERS/CyanotypeProcessSm.pdf

Üstün, T. (2019). *Mavi huydur bende*. Fotoatlas, 27, 62-65

ROLEX

SKY-DWELLER

Seyahat edenlerin klasik saati Sky-Dweller, devrim niteliğindeki
Saros yıllık takvimiyle, sofistike teknoloji ile kullanım kolaylığını buluşturarak
Rolex'in yenilik mirasını sürdürüyor.

#Perpetual

OYSTER PERPETUAL SKY-DWELLER

RHODIUM